

THE „INTERNATIONAL” SHANGHAI

THE INFLUENCE OF THE INTERNATIONAL ARCHITECTURE
ON THE URBANISATION OF SHANGHAI 1844 - 1945

FANNI MELLES

CONSULTANT: TAMAS MEZOS, PROFESSOR

BUDAPEST UNIVERSITY OF TECHNOLOGY AND ECONOMICS

FACULTY OF ARCHITECTURE

DEPARTMENT OF HISTORY OF ARCHITECTURE AND MONUMENTS

A „NEMZETKÖZI” SHANGHAI

A NEMZETKÖZI ÉPÍTÉSZET HATÁSA SHANGHAI
URBANIZÁCIÓJÁRA 1844-1945

MELLES FANNI

KONZULENS: MEZŐS TAMÁS, EGYETEMI TANÁR

BUDAPESTI MŰSZAKI ÉS GAZDASÁGTUDOMÁNYI EGYETEM

ÉPÍTÉSZMÉRNÖKI KAR

ÉPÍTÉSZETTÖRTÉNETI ÉS MŰEMLÉKI TANSZÉK

Table of contents

Abstract	3
Absztrakt (Hungarian)	3
1. Introduction	4
2. Introduction of Shanghai.....	5
3. History of Shanghai.....	6
4. History of foreign districts of Shanghai.....	11
4.1. The British District (1844-1941).....	12
4.2. The American District (1848-1863-1941)	16
4.3. The French District (1849-1941)	16
4.4. The Japanese District (1895-1945).....	17
4.5. Districts of other nationalities	17
4.5.1. The German presence.....	17
4.5.2. The Russian presence.....	18
5. The architecture and the famous foreign architects in Shanghai’s foreign districts	19
5.1. Knewitt.....	20
5.2. Sir George Gilbert Scott and William Kinder	21
5.3. Robert H. Boyce and Major William Crossman.....	22
5.4. Davies & Thomas.....	23
5.5. Atkinson & Dallas	23
5.6. Heinrich Becker – Becker & Baedeker	25
5.7. William Doyle	26
5.8. Howarth Erskine Ltd.	27
5.9. Moorhead & Halse – Spence, Robinson & Partners	28
5.10. Palmer & Turner Architects and Surveyors	29
5.11. László Hudec	36
5.12. Minutti Ledreux and Leonard Architects.....	40
5.13. Leonard & Veysseyre – Kruze	40
6. Modern usage of the foreign architecture.....	42
7. The nowadays’ atmosphere of the foreign districts.....	46

Tartalomjegyzék

Absztrakt	3
Abstract (English).....	3
1. Bevezetés	4
2. Shanghai bemutatása	5
3. Shanghai történelme.....	6
4. A külföldi városrészek történelme Shangaiban.....	11
4.1. Az angol negyed (1844-1941)	12
4.2. Az amerikai negyed (1848-1863-1941)	16
4.3. A francia negyed (1849-1941).....	16
4.4. A japán negyed (1895-1945).....	17
4.5. Más nemzetek Shangaion belül	17
4.5.1. A német jelenlét.....	17
4.5.2. Az orosz jelenlét.....	18
5. A külföldi negyedek építésze és meghatározó építészei.....	19
5.1. Knewitt.....	20
5.2. Sir George Gilbert Scott és William Kinder	21
5.3. Robert H. Boyce és William Crossman őrnagy.....	22
5.4. Davies & Thomas.....	23
5.5. Atkinson & Dallas	23
5.6. Heinrich Becker – Becker & Baedeker	25
5.7. William Doyle	26
5.8. Howarth Erskine Ltd.	27
5.9. Moorhead & Halse – Spence, Robinson & Partners	28
5.10. Palmer & Turner Architects and Surveyors	29
5.11. Hudec László.....	36
5.12. Minutti Ledreux and Leonard Architects.....	40
5.13. Leonard & Veysseyre – Kruze	40
6. Modern használata a külföldi építészetnek	42
7. A korábbi külföldi negyedek jelenlegi atmoszférája	46

The “International” Shanghai

8. Architectural critics.....	48
9. Summary.....	50
Acknowledgements.....	51
Bibliography.....	52
Table of figures.....	58

A “nemzetközi” Shanghai

8. Építészeti kritika.....	48
9. Összefoglalás.....	50
Köszönetnyilvánítás.....	51
Irodalomjegyzék.....	52
Képjegyzék.....	59

Abstract

The architecture of Shanghai is fascinating because of its variety – the multicultural environment has been creating a unique picture. The foreign culture always had and has a big influence on Shanghai as it is one of the biggest harbour city in China. Caused by its special history, Shanghai almost always had some foreign jurisdiction which formed their parts of the city as their own – thus, the foreign districts of Shanghai (for example the French Concession) were born. Several famous architects took part in redesigning the image (sometimes the identity) of metropolis' parts such as Hudec, Atkinson & Dallas, and Palmer & Turner. Although these districts and buildings were designed by non-Chinese people until the World War II., nowadays they are used by them which may cause interesting changes and solutions – these will be searched, examined and presented in this thesis.

Absztrakt (Hungarian)

Shanghai építésze magával ragadó sokszínűsége miatt. A multikulturális befolyásoló tényezők egészen egyedi képet alkottak és alkotnak mind a mai napig. A külföldi gondolkodásmód, tudomány és műveltség mindig is nagy hatással volt Shanghai urbanizációjára, Kína egyik legnagyobb kikötővárosára, ami mint egy kapuként működve elegyíti a nemzetközi és kínai kultúrát. Sajátos történelme miatt Shanghaiban majdnem mindig jelen volt külföldi fennhatóság, mely a város egy-egy részét kisajátította és saját kultúrája szerint formálta - így születtek meg az "idegen" nemzetek városrészei, mint például a Francia Negyed. Nem egy, más nemzetből származó, így más háttérrel rendelkező híres építész vett részt a metropolisz képének (néha identitásának) alakításában, többek között Hudecz László, Atkinson & Dallas, és Palmer & Turner építészei, stb. Bár ezen városrészek és épületek nem kínai művészek és mérnökök tervei és elképzelései által épültek még a II. világháború előtt, jelenleg kínaiak használják őket, amely használat a kultúrák különbözősége miatt igen érdekes változtatásokat és sajátos megoldásokat okozott – ezek felderítése, vizsgálata és bemutatása ezen dolgozat témája.

Absztrakt

Shanghai építésze magával ragadó sokszínűsége miatt. A multikulturális befolyásoló tényezők egészen egyedi képet alkottak és alkotnak mind a mai napig. A külföldi gondolkodásmód, tudomány és műveltség mindig is nagy hatással volt Shanghai urbanizációjára, Kína egyik legnagyobb kikötővárosára, ami mint egy kapuként működve elegyíti a nemzetközi és kínai kultúrát. Sajátos történelme miatt Shanghaiban majdnem mindig volt jelen külföldi fennhatóság, mely a város egy-egy részét kisajátította és saját kultúrája szerint formálta - így születtek meg az "idegen" nemzetek városrészei, mint például a Francia Negyed. Nem egy, más nemzetből származó, így más háttérrel rendelkező híres építész vett részt a metropolisz képének (néha identitásának) alakításában, többek között Hudecz László, a Parker & Palmer építészei, Paulus Snoeren, stb.. Bár ezen városrészek és épületek nem kínai művészek és mérnökök tervei és elképzelései által épültek még a II. világháború előtt, jelenleg kínaiak használják őket, amely használat a kultúrák különbözősége miatt igen érdekes változtatásokat és sajátos megoldásokat okozhat – ezek felderítése, vizsgálata és bemutatása ezen dolgozat témája.

Abstract (English)

The architecture of Shanghai is fascinating because of its variety – the multicultural environment has been creating unique picture. The foreign culture always had and has a big influence on Shanghai as one of the biggest harbour city in China. Caused by its special history, Shanghai almost always had some foreign jurisdiction which formed their parts of the city as their own – thus, the foreign districts of Shanghai (for example the French Concession) were born. Several famous architects took part in redesigning the image (sometimes the identity) of metropolis' parts such as Hudec, Parker & Palmer, and Paulus Snoeren. Although these districts and buildings were designed by non-Chinese people until the World War II., nowadays they are used by them which may cause interesting changes and solutions – these will be searched, examined and presented in this thesis.

1. Introduction

China seems very far from Europe. Shanghai seems even further considering that it is on the east coast of China. Everything about China is mysterious at least a bit: their culture, language, history, arts, architecture and so on. The average knowledge about this magical country is very little.

I had the fortune to live and work in Shanghai as a trainee for three months, thus I have learned a lot about these topics. Although my traineeship was quite long, I cannot say I know them very well. However, I got some impression about their fascinating life, and I discovered the city as I could.

Shanghai has an exciting history which caused the amazing heterogeneity and diversity in it. It is oldest and the most modern, traditional but also new, monumental but which attributes make it one of the most interesting cities in China. As it is eastern it is western but as it is western it is eastern. During my visit, I got to know some of its secrets which encouraged me to research them more and then to discover other and different ones, and so on. In this paper (which I write in English to share this with my former Chinese colleagues) I will try to collect and present all of the secrets I have observed.

1. Bevezetés

Kína számunkra nagyon távolinak, ismeretlennek tűnik. Shanghai még inkább, tekintve, hogy Kína keleti tengerpartján van. Minden, ami Kínával kapcsolatos, homályos és titokzatos: a kultúra, a nyelv, a történelem, a művészetek, az építészet és így tovább, mivel igen ritkán ismerjük ezeket a kicsinél jobban.

Az a szerencse ért, hogy élhettem és dolgozhattam Shanghaiban három hónapig mint építész gyakornok és így megismerhettem legalább egy kis részletét ezeknek a témáknak. Bár az idő, amit ott töltöttem, egészen hosszúnak minősül, nem mondhatom, hogy mindent megismertem, mert csak benyomásokat kaphattam a kínaiak “titokzatos” életéből. Ezek mellett magát a várost is igyekeztem a lehető legjobban megismerni.

Shanghainak egészen elképesztő és izgalmas története okozza azt az elbűvölő kavalkádot, amit sokszínűsége jelent. Egyike a legrégebbi városoknak, mégis majdnem a legmodernebbnek számít az országban (Hongkonggal versenyeznek a címért). Megtalálható benne a hagyomány, de minden újdonság is, és egyszerre hatalmas és fensőbbes, de mégis barátságosan befogadó. A leginkább nyugati város Keleten, és a legkeletibb város Nyugaton. Amíg ott voltam, nagyon sok titkát megismertem ennek a „rendezett káosznak”, és ezek megismerése arra sarkallt, hogy csak még többet és többet kutassak föl belőle. Ebben a kutatásban (ami angol nyelven is elkészült, hogy a kínai volt kollégáimmal is megoszthassam) megpróbálom ezeket az általam megismert titkokat összegyűjteni és bemutatni.

2. Introduction of Shanghai

Shanghai is the most famous international metropolis in China and is getting more and more attention from all over the world. It is the most influenced city in East China by the international culture, science, economy and technology – and also the largest economic, industrial and trade centre. Shanghai is widely renowned city from one of the developing countries.

This metropolis is bisected by the Huangpo River (the distributary of the Yangtze River in its delta). Its area is around 6500 km² and its population is ~25 million large. Shanghai’s history started more than 4000 years ago, but its importance was discovered only after the Treaty of Nanking (1842) and had been preserving it almost continuously until nowadays. Today it has the biggest trade conducting port of the world. ^[1]

Shanghai has a lot of architectural aspects: it has traditional Chinese districts but also it was influenced by the international architecture in the latest two hundred years. In the XXI. century the International Architectural Expo (2010) was organized here with a huge success. The buildings of the Expo are still there. From the 80’s the most amazing constructions of skyscrapers, multi-storey motorways in the city, and cultural buildings (museums, theatres, temples) appeared, which have made the city more interesting. ^[1]

It has many appellations: the showpiece of the booming economy of mainland China, The Eastern Pearl or Parise of the Eastern World. ^{[1][20]}

1.picture – 1.kép
Modern Shanghai – New Pudong district
Modern Shanghai – Új Pudong negyed

2. Shanghai bemutatása

Shanghai az egyik legismertebb város Kínának és az idő múlásával csak egyre több és több figyelmet kap a világ minden tájáról. Kína keleti részének ez a legbefolyásoltabb városa a nemzetközi kultúra, tudományok, gazdaság és technológia által. Ezt a metropoliszt tartják Kelet legnagyobb gazdasági, kereskedelmi és ipari központjának is. Shanghai az egyik leismertebb város a fejlődő országok nagyvárosai közül.

A város a Huangpo folyó (mellékága a Yangcénak annak deltájában) két partján fekszik. A legújabb adatok szerint 25 millió lakosa van és nagyjából 6500 km² nagy a területe. Történelme több, mint 4000 évre nyúlik vissza, bár jelentőségét csak a Nankingi Béke megkötése (1842) után fedték föl és azóta szinte töretlenül meg is őrizte horderejét mind a mai napig. Ma már mint a világ egyik legnagyobb kikötővárosaként ismerik. ^[1]

Igen értékes építészeti szempontból is: területén belül egyaránt megtalálható a hagyományos kínai épületekkel teli városnegyedek, mint a kezdetben csak külföldiek által lakott, így az ő ízlésükre formált, az elmúlt két évszázad nyugati formakincsével gazdagított részek. A XXI. században többek között 2010-ben itt rendezték meg a Világkiállítást, ami igen nagy sikert aratott és az Expora készült épületek még mind a mai napig állnak. Shanghai városszerkezete is igen érdekesen alakult az elmúlt 30 évben: elképesztő építkezések voltak, melyek végeredménye több világhíres felhőkarcoló, többszintes városi autópályák, valamint rengeteget kulturális épület, mint például a Shanghai Museum vagy a Shanghai Theatre. ^[1]

A nyugati kultúrákban sokszínűsége és érdekessége miatt sok „becenevet” kapott már: a Kínai Anyaország gazdasági fellendülésének bemutató darabja, a Kelet Gyöngye és Kelet Párizsa is közkeletű elnevezései közé tartoznak. ^{[1][20]}

2.picture – 2.kép
Modern Shanghai – The Bund
Modern Shanghai –Bund

3. History of Shanghai^{[1][2][3][4][5][6]}

The history of Shanghai is similar to the development of the modern China: first was it a small agricultural village which outgrew itself to one of the most modern city in the World.

The first known cultivation was the Songze culture there between around 3800-3300 B.C. The oldest human skeleton from the area was found (there) at one of the most populated site of the modern city. They found the remains of a small village – from that time this region was always inhabited.

After a long time, during the Eastern Jin dynasty (317-420 A.D.) the habitants developed a fishing culture in the tributary of the Huangpu River. This village was near to the largest inland waterway in China which resulted in the growth of its importance in the meaning of geographic and politics – the first garrison (Qinglong Zhen – The Garrison of the Green Dragon) was founded in 746 and after five more years it was followed by another one (Huating Zhen – The Garrison of the Flower Temple).^{[1][2][3][6][10]}

From 1074 the town had had the privilege to stop the ships through the ditches and control the loading and unloading. This advantage was established by the Emperor who also instituted a Marine Office and a Goods Control Bureau.^{[1][2][4]}

3.picture – 3.kép
Early settlements of Shanghai
Shanghai legkorábbi
településmaradványai

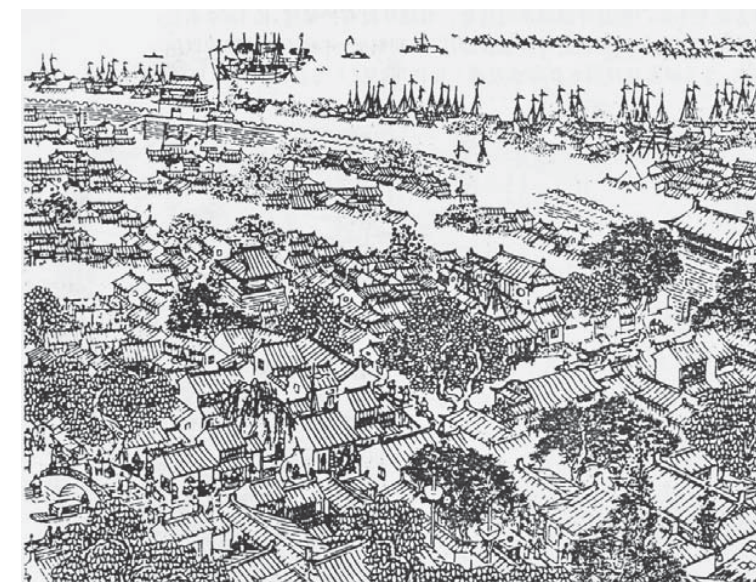
3. Shanghai történelme^{[1][2][3][4][5][6]}

Shanghai történelme és fejlődése hasonló Kínához: eleinte egy egyszerű, kicsi, földművelő falu volt, majd ebből nőtt ki magát az egyik legmodernebb várossá a Földön.

Kr. előtt 3800-3300 környékéről származik az első, Songze-kultúrához tartozó emlék, mely bizonyítja, hogy a területet már használták. Ebből az időszakból származik az első emberi csontváz is – érdekes módon pont ott, ahol a modern város leglakottabb része található. Megtalálták egy falu maradványait is és azóta ez a terület folyamatosan lakott volt.

Egy hosszabb időszakot követően a Keleti Jin dinasztiában (Kr.u. 317-420) említik ismét a régiót: az ott lakók a Huangpu folyó környékén felépítettek egy halászfalut. Igen közel települtek Kína legnagyobb belföldi vízi közlekedéséhez, a Jangce-folyó torkolatához, ezért is kapott mind politikailag, mind gazdaságilag egyre nagyobb figyelmet. A kínai vezetés egy őrtorony (Qinglong Zhen – Zöld Sárkány Őrtornya) létesítésére adott engedélyt 746-ban és öt év múlva követte a következő (Huating Zhen – Virágok Templomának Őrtornya).^{[1][2][3][6][10]}

1074-től a településnek megvolt a joga, hogy megállítsa a keresztül közlekedő hajókat, valamint szabályozhatta azok ki- és berakodását is. Ezt a jogot az uralkodótól kapták, aki még egy tengerészeti felügyelő osztályt és egy javakat kezelő irodát (mint egy vámhatóság).^{[1][2][4]}

4.picture – 4.kép
Shanghai during the Ming dynasty with walls
Shanghai a Ming-dinasztia idején városfallal
körülvéve

During the following centuries the region developed exponentially as a result of the proximity of Hangzhou (the capital of the ruler dynasty): Qinglong Zhen had become a base of the navy and the military beside its commercial activities and got the right to be in control the collections of the trade and taxes across five counties. Because of its flourishing and prosperous state it earned the name Little Hangzhou. The first mention of Shanghai as a city was in 1291 after the union of five counties (mentioned above). The population in this time was about 30.000, many of whom worked by the shipping trade. ^{[2][4][6]}

In the Ming Dynasty, around 1400, Shanghai had reached the level of the importance to secure the services of the engineers to dredge the Huangpu River. As a result of its locations it was frequently the target of the Japanese pirates’ (Wokou) depredations that is why in 1553 the city built a wall around the Old Town (Nanshi). In 1603 Shanghai had the first contact with Catholicism: the Jesuits-member Matteo Ricci came here and started baptizing (for example scholar bureaucrat Xu Guangpi who later donated some of his lands to the Catholic Church). The conurbation had become a major cotton and textile trade and factory centre with about 200.000 inhabitants by the end of the Dynasty in 1664. ^{[1][2]}

By the early XVIII. century the Emperor invalidated the regulation from 1525 which prohibited the shipping overseas, and in 1732 a customs authority and one institute to handle the revenues from the whole Jiangsu region were established. As a consequence of these acts and the economic pressure Shanghai had become the most important port in China and trade market by 1735 despite its low level of the government hierarchy. ^{[1][2][12]}

A következő évszázadok alatt a terület egyre jobban fejlődött, ami Hangzhou, az uralkodó dinasztia központjának közelségének is betudható. Qinglong Zhen a tengerészet és a katonaság egyik bázisa lett, amellyel, hogy kereskedelmi központtá is vált és megkapta a jogot a környező 5 járás adó- és kereskedelmi bevételeinek kezelésére. Növekedése és virágzása miatt kiérdemelte a Kis Hangzhou (Little Hangzhou) nevet. Elsőként 1291-ben említik városként, miután a már említett öt járás egyesül. Népeisége ez idő tájt 30.000 főre nőtt és a lakosok igen nagy százaléka dolgozott a hajózási kereskedelemben. ^{[2][4][6]}

A Ming dinasztia idején, 1400 körül, olyan jelentőssé vált a város, hogy kiérdemelte a birodalmi mérnökök figyelmét, akik a folyó hajózhatóvá tételét igyekeztek megoldani kotrással. Helyzetéből következően gyakori támadásokat szenvedett el a japán kalóztól, és e ellen valóvédekezésül 1553-ban építettek egy falat az óváros (Old Town – Nanshi) körül. 1603-ban megjelentek az első missziós törekvések: a jezsuita Matteo Ricci neve maradt fenn, aki ideérkezett és rengeteg embert megkeresztelt (többek között Xu Guangpit is, tudós bürokratát, aki később hatalmas földeket adományozott a katolikus egyház javára). A város környéki területeken nagyobb gyapjú és textilgyár központok jöttek létre. Mindezek a népesség számát 1664-re (a Ming dinasztia végére) 200.000-re növelték ^{[1][2]}

A korai XVIII. században az akkori uralkodó érvénytelenítette az 1525-től érvényes szabályozást, mely megtiltotta a tengeren túli kereskedelmet, valamint 1732-ben létesítettek egy vámhatóságot a városban, hogy kezelje egész Jiangsu provincia bevételeit. Ezek és a gazdasági nyomás következtében Shanghai 1735-re Kína egyik legnagyobb kikötő és kereskedelmi központja lett a hivatalos gazdaságban betöltött alacsony szerepe ellenére. ^{[1][2][12]}

A nagy „nyitásokat” követően megerősödött a nemzetközi érdeklődés a város és piaca iránt, amely ekkorra már nagyobb volt, mint Suzhou-é. Kereskedelmi utak nyíltak Polynézia és Perzsia felé is. 1832-ben jelent meg az első nagy külföldi vállalat Nagy-Britanniából, akik a Jangce folyót hajózták végig alkalmas kereskedelmi kikötőt és piacot keresve – és Shanghait találták a legmegfelelőbbnek. A kínai vezetés nem volt feltétlen híve ennek a brit terjeszkedésnek, mert a britek a kereskedelemben csak indiai ópiumot tudtak értékesíteni, tekintve, hogy a kézműves termékeik nem jelentettek sokat a kínai vásárló tömegnek. Ez a konfliktus eredményezte az 1. Ópiumháborút (1839-1942). Ez a csatározás brit győzelemmel ért véget – aláírták a kínai féllel a Nanjingi békét. Ez a békeszerződés megalázó volt a kínai fél számára, megengedte az üzletkötést a brit kereskedőknek. Az első brit koncessziós terület 1845-ben jött létre (az első konzul Sir George Balfour), és ezt követte a többi nemzet saját területe Shanghaiban: az amerikai 1848-ban, a francia 1849-ben. Mellettük még feltűnt a német és orosz nemzetiség is nagyobb számban. Mindezek saját

The “International” Shanghai

growth of Shanghai. Seeing these pursuits the city council started to work on the public transport – first of all the railway – in and outside Shanghai (to Nanking).^{[1][2][4][5]}

By the time of the Republic of China (ROC) (1912-1949) an increase of the population took place again resulting from the fall of the Emperor, and until the years of 1920 Shanghai grew to be one of the most significant metropolis with more than one million habitants. During the First World War the Allies could not pay much attention to China thus the Chinese bourgeoisie could grow without the pressure of the international politics and economy. As a consequence, the local cultural lobbies were founded. Interestingly one of these lobbies is recognized as the origin of the Communist Party of China. Shanghai received the city status from this new regime in 1927. Although the city council did not include the foreign concessions, Shanghai’s area was still over 820 km². At this time the British, French, American, Japanese, German, Russian and Hungarian nationalities were present in the foreigner districts. The city was divided: the western half was more European and the eastern half was more traditionally Chinese. The westerns helped to introduce new inventions (like electricity, ventilation, trams, etc.) to the eastern part. They established the Public Garden at the north of the British concession and it served the international inhabitants for decades.^{[1][2][5][7]}

5.picture – 5.kép
Shanghai around the turn of the
XX. century
Sanghaj a XX. század fordulóján

During the 20’s and 30’s Shanghai earned the name of “The Parise of the East, the New York of the West”. The metropolis had a special situation since it was controlled by the merchants, rather than warlords as anywhere else in the country. By the end of this phase the Chinese national consciousness had raised and forced some privileges for the Chinese: residential areas were built with good roads and parking spaces.^{[1][2][10][11][12][15]}

Following the international conflicts in Mukden and Manchuria the Japanese tried to occupy Shanghai in 1932, which started a half year long war with the ending of a humiliating treat for the Chinese. After these events the city was still evolving but slower under the influence of the Communist Party. After the Second Sino-Japanese War (1937) all the Chinese controlled parts of Shanghai got under Japanese jurisdiction. In the Second World War the members of the Allies

A “nemzetközi” Shanghai

burzsoázia zavartalanul és a nemzetközi nyomás terhe nélkül tudott fejlődni. Ezek következtében a helyi nemzeti kulturális lobbik megalapultak és egyre erősödtek. Ezen társaságok közül nőtte ki magát Shanghaiból a Kínai Kommunista Párt. Shanghai az új rezsimtől 1927-ben kapta meg a városi státuszt. Bár a városi tanácsba nem tartoztak bele a külföldi koncessziók, területe így is elérte a 820 km²-t. Ebben az időben a brit, amerikai, francia, japán, német, orosz, és magyar nemzetiségek voltak jelen a városban. A metropolis két részre volt szakadva: a nyugati rész volt inkább európai, míg a keletiben többségében kínaiak laktak. A nyugati kultúrák sok találmányt vezettek be bemutatva ezzel a kínaiaknak. Megalapították a Public Gardent (közpark) a brit területek északi részénél és a külföldiek több évtizedig használták is.^{[1][2][5][7]}

6.picture – 6.kép
Shanghai: Nanjing Road around 1920
Sanghaj: Nanjing road 1920 körül

A 20-30-as évek alatt a város kiérdemelte a „Kelet Párizsa és Nyugat New Yorkja” nevet. A metropolisz különleges helyzetben volt, tekintve, hogy külföldi kereskedők irányították, de ez hasznára vált – jobban fejlődött, mint a hadurak irányította vidék. Ennek a periódusnak végére a kínai nemzeti öntudat felébredt és jogokat követelt a kínaiak számára is: lakóterületeket építettek nekik jó közlekedéssel és parkoló helyekkel.^{[1][2][10][11][12][15]}

A mukdeni és mandzsúriai nemzetközi konfliktust követően a japánok megpróbálták elfoglalni Shanghait 1932-ben, ami egy különlegesen megalázó békeszerződéssel végződött a kínaiak számára. Ezek után a város még mindig fejlődött a Kommunista Párt befolyása alatt, bár ez a tendencia azért erősen lelassult. A 2. japán-kínai háborút (1937) követően minden eddig kínai fennhatóság alatti terület japán kézre került át. A 2. világháborúban a szövetségesek megígérték, hogy amennyiben Kína nem harcol ellenük, a szövetséges hatalmak fennhatóságaikat megszüntetik a városban és azok mind a kínai félre szállnak át. EZ a terv ott bukott meg, amikor a japánok elfoglalták ezeket a területeket.^{[1][2][4][6]}

A Kínai Népköztársaság ideje alatt a kínaiak visszafoglalták az egész várost és így az egész terület a Kínai Kommunista Párt hatásköre alá tartozott. Ebben a korszakban ez a város volt az

The “International” Shanghai

promised to leave the foreign districts in Shanghai in favour of Chinese jurisdiction. However, after Pearl Harbour the Japanese occupied the whole city.^{[1][2][4][6]}

By the time of the People’s Republic of China the People’s Liberation Army liberated Shanghai and the city fell under the control of the Communist Party. In this age the metropolis has been one of the three cities which were not merged into the neighbouring provinces. It has had a lot of changes during these decades. In the 50’s and 60’s it was the centre of industry in China and despite the influential radical leftism presence, Shanghai was able to maintain its high economic productivity and relative stable society. After realizing Shanghai’s outstanding level of development, the government decreased the budget of the city and aimed to arise other parts of the country in the 70’s. As a result, other cities in time reached the developing level of Shanghai. In the late 80’s the Chinese leadership became aware of this situation and, though the first reforms were not introduced here (they tried them out somewhere else), after the success of the experiments the economic innovations were instituted in Shanghai as well which created the fastest growing and developing city in the world.^{[1][3][6][7][8]}

After 1990, new parts of the metropolis were built, and both international and local traders were encouraged to get involved with the city. Shanghai’s production covered light and heavy industry as well, while the population exceeded 25 million and the area of the city was 6340,5 km².^{[2][5][8][9]}

Nowadays Shanghai is one of China’s most open cities ideologically, socially, culturally, and economically.^{[1][2][5][10]}

7.picture – 7.kép
Modern Shanghai – sight with the Waibaidu Bridge
Modern Shanghai – látkép a Waibaidu híddal

A “nemzetközi” Shanghai

egyik a háromból, amit nem fejlesztettek, csak a környezetét, tekintve, hogy önmaga olyan fejlett volt. Ez természetesen nem volt jó hatása a városra – ugyan fejlettsége még mindig megvolt a környezetéhez képest, de elhasználtsága és a sok háborúskodás mind rajtahagyták nyomaikat. Gazdasági szempontból az 50-60-as években támogatást egyáltalán nem is kapott, mégis képes volt gazdasági növekedést és egy egészen stabil szociális hálót létrehozni. A 80-as évekre a kormány számára is kiderült, hogy ez a stratégia nem folytatható, anélkül, hogy Shanghai színvonala erős romlásnak ne induljon, így új stratégiákat dolgoztak ki. Ezeket elsőként nem a még működő város rendszerben próbálták ki, hanem délebbi területeken – ide már csak egy jól működő és végiggondolt programot akartak hozni. A déli területeken a fejlesztés sikerrel járt, így Shanghai is elhozta a gazdasági újításokat, ami a világ leggyorsabban fejlődő és növekedő metropolisszá alakította a területet.^{[1][3][6][7][8]}

1990 után új városrészek épültek, nemzeti és nemzetközi kereskedelmi piacok létesültek, ipari értelemben pedig nem csak a könnyű, hanem a nehéz ágazatokban is hatalmas növekedést mutatott be. Népességszáma lassan eléri a 25 milliót, területe pedig 6340,5 km².^{[2][5][8][9]}

Napjainkban Shanghai Kína egyik leginkább nyitott városa mind ideológiai, szociális, kulturális és gazdasági értelemben.^{[1][2][5][10]}

8.picture – 8.kép
Modern Shanghai – People Square with the Shanghai Museum
Modern Shanghai – People Square a Shanghai Museummal

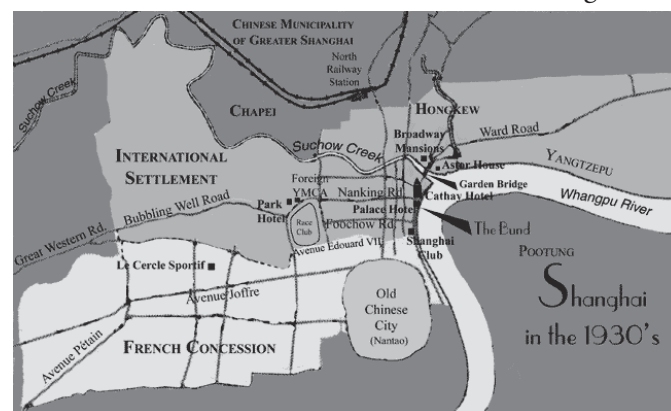
4. History of foreign districts of Shanghai^{[1][2][15][16][17]}

After the Qing dynasty of China in the XVIII. century a former regulation was cancelled which prohibited to trade overseas since 1525. Thanks to this decision, Shanghai's economy began to grow so fast that it became a rival of the traditionally larger Market in Suzhou, which was the capital of the county at that time. Not incidentally in 1732 the Yongzheng Emperor moved the custom office of Jiangshu province from the prefectural capital of Songjiang to Shanghai. He gave exclusive rights to the city to control all of the custom collections over the whole province and for the foreign trade of Jiangshu. Beside these settlements, the situation of Shanghai was good enough to become the major port for all of the low Yangtze region by 1735 despite its low state in the economical and administrative hierarchy in China.

Due to these milestones the international attention started to recognize the importance of Shanghai. The Europeans acknowledged its trade and economic potential at the Yangtze river by the XIX. century. The first known foreign merchants were British who belonged to the British East India Company and explored the Yangtze and Shanghai as a potential trading centre.

The first foreign concession appeared after the First Opium War (1839-1842). It was under British jurisdiction and following them appeared the American and the French, later the German and Danish. Later the Russian district has occurred and after the Sino-Japanese War Japan became another foreign power in the city.

In the Second World War the powers of the Allies promised the Chinese (among other things) that they leave Shanghai and the concessions if the Chinese do not fight against them. This way the biggest foreign part of the city would have fallen under the Chinese jurisdiction. However, the Japanese occupied the left-by-the-allies districts of the metropolis. The Japanese power left the city only in 1945 after the end of the war. This is how the Chinese regained control over the city.

9.picture – 9.kép

Shanghai – map of the settlements around 1930
Shanghai – külföldi területek térképe 1930 körül

4. A külföldi városrészek történelme Shanghaiban^{[1][2][15][16][17]}

A Qing dinasztia után a XVIII. században azok korábbi törvények, amelyek tiltották a tengeren túli kereskedelmet 1525 óta, eltörlésre kerültek. Ennek a döntésnek köszönhetően Shanghai gazdasága olyan gyorsan kezdett nőni, hogy a suzhou (a főváros ebben az időszakban) piaccal versengett, ami pedig hagyományosan nagyobb volt a shanghaii piacnál. Emellett 1732-ben Yongzhen uralkodója a Jiangshu provinciáért felelős vámhivatalt átköltöztette songjiangi prefektúra központjából Shanghaiba. Olyan jogokat kapott ezzel a város, mint a teljes provincia vám- és adóbevételeinek és a külföldi vámbevételek kezelése. Ezen intézkedéseken túl maga a város helyzete is megfelelően alkalmas volt arra, hogy a környéken belül itt jöjjön létre a kikötőszakasza a teljes provinciának, még akkor is, ha a közigazgatási rendszerben elfoglalt helye ebben az időben még mindig igen alacsonynak számított.

Ezeknek a hatalmas változásoknak köszönhetően a nemzetközi érdeklődés felismerte Shanghaiban a lehetőségeket és azok jelentőségeit. Az európaiak fedezték föl elsőként a kereskedelmi és gazdasági potenciáljait a XIX. században. A legelső külföldiek britek voltak és a Brit Kelet-Indiai Társaságnak dolgoztak, akik a Jangce folyón akartak keresni olyan helyet, amely a legalkalmasabb a kereskedelemre – és így rátaláltak Shanghaira.

Az első külföldi koncessziós terület az 2. Ópiumháború (1839-1842) után tűnt fel, és brit fennhatóság alá tartozott. Ezt követően jelentek meg az amerikai majd a francia területek, később pedig a német és az orosz jelenlét is. A japán-kínai háborúkat követően a japánok is területeket szereztek a városon belül.

A második világháborúban a szövetséges hatalmak ígéretet tettek Kínának, hogy amennyiben nem harcol ellenük a háború folyamán, úgy feladják ezeket a koncessziókat Shanghaiban. Ezzel a döntéssel a város nagyobb része esett volna kínai fennhatóság alá 1941-től, ám nem jöhetett létre, mert a japánok harcoltak és végül befoglalták a város ezen részeit. A japán hatalom egészen a világháború végéig tartotta állásait a városban, ám amikor elvesztették a harcokat, akkor Shanghaiból is ki kellett vonulniuk. Így került vissza a teljes város Kína fennhatósága alá 1945-ben.

10.picture – 10.kép

Shanghai – whole map of the settlements
Shanghai – külföldi területek teljes térképe

4.1. The British District (1844-1941) ^{[1][2][5][16][17]}

The first explorers worked for the British East India Company and they shipped along the Yangtze to discover good trade market opportunities. In the delta of the river they found Shanghai to be a perfect market caused not only by its location but also by its growing economy. The British started the trading with the locals but soon it became clear that the British goods were not valuable enough for the Chinese to make good deals thus they switched the market. After this recognition the British started to sell opium from India – this was the only valuable product which attracted much attention and they could dispose of it. Naturally, the Chinese leadership did not like this market thus they prohibited because of its serious harmful impact on the economy and the people’s health. The Chinese Emperor had sent an omnipotent commissioner to the region to let the imperial regulation perform. However, this step proved to be a counterproductive since it caused the First Opium War in 1839.

During the war the British attacked the Chinese seacoasts and then shipped up to the direction of Beijing. This frightening strategy forced the Emperor to try to make peace. Meanwhile, in 1841 the armada of Admiral Parker started to destroy Shanghai with cannon fire. The city had to pay a liberation-ransom to stop the destruction. The war ended with the Treaty of Nanking (in other source: the Treaty of Nanjing) in 1842 – though this peace was humiliating for the Chinese, they had to accept it since they could not fight with the British techniques. As a result of the treaty, Shanghai along with 4 other cities had to open their ports for the British trade and merchants. Among others things, the British got some territory in Shanghai and they had their own leadership in the city. ^{[18][19][20]}

The first British habitants arrived to Shanghai in 1843 but the concession was formed in 1844. The first consul of this colony was Sir George Balfour. The area was surrounded by the Suzhou-river from north, by the Huangpu from east, by the Yanking-channel from south but from west it was not limited by natural border. (The concession was separated from the Chinese part of the city with a half mile wide strip of land which was inhabited by French later.) In the first year only 23 foreign merchants had settled down with their families, one consular flag, 11 merchants’ houses and two protestant missionaries appeared there. The people in the mainland did not seem to be disinclined to take the advantage of the opportunities of the new markets. The trade market was not optimal neither: only 44 vessels arrived during this time. This situation had been changing. In the next ten years the number of the merchants increased to 330, the banks of the Huangpu had been rising and “handsome” dwelling-houses appeared. ^[2]

The Treaty of Nanking finished the opium war with a unique method: to protect the image of the imperial court it did not mention the opium sale. This activity was still prohibited in Chinese land but it was not regulated on non-Chinese lands. In this way the foreign ships counted as non-Chinese territory thus the British sold the opium from their vessels – these were staying at the riverside. ^{[1][2][5]}

4.1. Az angol negyed (1844-1941) ^{[1][2][5][16][17]}

Az első „felfedező”, akik Shanghaiba érkeztek, a Brit Kelet-Indiai Társaságnak dolgoztak, és a feladatuk az volt, hogy a kínai partvidéket, illetve annak beljebb eső területeit vizsgálják meg, hol lehet a legjobban kialakítani egy nemzetközi kereskedelmi piacot. A kereskedők felhajóztak a Jangce folyón, ám mégis a torkolatnál levő Shanghaira esett végül a választásuk. A város teljesen megfelelt nem csak fizikai helyzete, hanem növekvő gazdasága miatt is. A britek elkezdtek kereskedni a kínaiakkal, ám igen hamar kiderült, hogy a brit áruk szinte értéktelennek minősülnek a kínaiak szemében – egyetlen kivétel volt, mégpedig az Indiából importált ópium. Érthető módon a kínai vezetőség ezt nem nézte jó szemmel, és megtiltották az ópium árusítását kínai felségterületeken azzal az indoklással, hogy igen komoly károsodásokat okoz az emberek egészségét és gazdaságot tekintve egyaránt. A kínai uralkodó, hogy betartassa ezeket az intézkedéseket, elküldte egyik megbízottját a régióba, aki több tonnányi ópiumot semmisített meg. A kínai intézkedések viszont megsértették a brit kereskedőket, így indították végül az i. Ópiumháborút 1839-ben.

A háború alatt a britek nem csak Shanghaira koncentráltak, hanem a kínai tengerpartokon elindultak Peking felé, ami annyira megrémítette az uralkodót, hogy a háború második felében már a békekötést szorgalmazta. Ezek közben a brit hajóhad a kínai tengerpartokat ostromolta, mint például Parker admirális, aki Shanghait ágyúztatta 1841-ben – a városnak váltságdíjat kellett fizetnie, hogy az admirális abbahagyja a város pusztítását. A háború a Nankingi (más forrásokban Nanjingi) békeszerződés aláírásával ért véget 1842-ben. Ez a békeszerződés meglehetősen megalázó volt a kínai fél számára, de nem tudták megvédeni magukat a brit hadászati technikával szemben, így kénytelenek voltak aláírni. A szerződésben 4 másik várossal együtt Shanghai kapuit és területeit is meg kellett nyitni a britek előtt. Valamint többek között hivatalosan is saját területet kaptak a városban saját igazgatással és a kínaiaknak még váltságdíjat kellett fizetniük a brit birodalomnak okozott károk miatt. ^{[18][19][20]}

Az első brit telepések 1843-ban érkeztek, de a koncessziós területek csak 1844-ben kezdtek formálódni. A brit kolónia első konzulja Sir George Balfour volt. A területüket északról a Suzhou folyó, keletről a Huangpo-folyó, délről pedig a Yanking-csatorna határolta, viszont kelet felé nem volt lehatárolva a koncessziós terület. Az első évben mindösszesen 23 külföldi kereskedő érkezett és telepedett le családjával – nem feltétlenül voltak nagyon lelkesek az ismeretlen területek iránt Európában. A kereskedelem sem indult rögtön virágzásnak: ebben az egy évben összesen 44 hajó érkezett. Ez a helyzet változott az első néhány év elmúlásával: tíz év után már 330 kereskedő érkezett ide, a Huangpo partjai megemelkedtek és igen „csinos” (európai értelemben) lakóházak épültek. ^[2]

A Nankingi béke igen érdekes helyzetet teremtett az ópiummal kapcsolatban: a kínaiak nem ismerték el vereségüket, de nem is engedélyezték a káros anyag árusítását a kínai fennhatóságú területeken – így a britek a brit hajókon áruzták azt. A hajók a brit koncessziós területnél horgonyoztak és belsejükben több tonnányi ópium volt elraktározva, készen az árusításra. ^{[1][2][5]}

The first official public building was the Consulate General of the United Kingdom (1847) by Sir Edmund Hornby and Walther H Medhurst. There was a plate on its wall, which said that this is the “*starting point of the development of the Shanghai concession*”. Five buildings belonged to this compound: *British Consulate General (Building 1), the official residence of the former British Consulate General (Building 2), the former Church Apartments (Building 3), the former Union Church (Building 4) and the former Shanghai Rowing club*^[28]. The main building seems as one building from the front view but in fact it is two buildings –the General Consulate of United Kingdom and the British Supreme Court for China and Japan were located in these. The whole construction was finished in 1873. The architectural style that they used was Renaissance Revival. During the construction one of the buildings was destroyed by fire in 1870 thus it was replaced. Later the Supreme Court was extended with two added wings. A description of the arrangement of these buildings was placed in the foundation.^[20]

Officially only the British had consulate in Shanghai by that time. After a few years it became clear that a council was needed which would include the other nationalities (French, German, Russian, and so on) as well. The British suggested a catholic approach to the structure of the government/form of the government which would have meant that (for example) the English consul could control only the British people. A common agreement empowered a committee of the residents to form a council with a chairman and six members. These officials were elected by the tenants of the land for the general administration. The main goal was to cooperate between the concessions and have a unity in the foreign land but after a while the jealousy prevented the common work and this purpose was not achieved until 1863.^{[1][2][20]}

During these times in 1853 the Chinese part of the city was occupied by the rebels of the Small Swords Society. The foreign settlements were not harassed by the fights but the Chinese ones were under attack and destroyed. The habitants from these parts found refuge (mostly) under the British jurisdiction. The foreigners were taking care of the refugees and helped them until the end of the fights. Naturally, the merchants tried to make use of this situation and made a lot of great deals with both of the rebels and the refugees. In this strange way, the attacks caused a great economic growth. (On the other hand the adventurers appeared and made their business as well: the opium sale was never better and the prostitution and gaming raised its head.) During and after the struggle the Chinese realized that the foreign powers are significant and with their help the city could grow bigger.^{[1][2][5][20]}

As the Chinese counted on their help the foreigners (they were called “Shanghailanders”) made some new demands. First of all they refused to pay Chinese taxes for living in Shanghai (they were willing to pay for the land and for the maritime rates but not for the buildings and houses because they built them after a fire destroyed the original ones. This way the buildings were rebuilt in the western style.) Second of all they demanded the right to control the entrance to the concession areas especially for Chinese citizens. Many people moved into the territory for the extra provided security which resulted a significant increase in the real estate prices.^{[1][2][3][5][20]}

Az első hivatalos épülete a brit koncesszióknak a Brit Konzulátus volt 1847-ből Sir Edmund Hornby és Walter H. Medhurst terve alapján. A homlokzatán található volt egy tábla, amely en ez a szöveg állt: „a Shanghai koncesszió fejlődésének kezdetétől”. Összesen öt épület tartozott a komplexumhoz: a Brit Konzulátus (1. épület), a korábbi brit konzul hivatalos lakhelye (2. épület), a korábbi templom lakóházai (3. épület), a korábbi Union Church (4. épület) és a Shanghai Evezősklub klubháza (5. épület). A főépület a főutcáról tekintve kettőnek látszik – ebben kapott helyet a Konzulátus és a Brit Legfelsőbb Bíróság a japán és kínai területekre. Az egész építkezés 1873-ban fejeződött be, mert a konzulátus épülete idő közben leégett 1870-ben, és az építést újra kellett kezdeni. Az épület neoreneszánsz stílusban épült. Később a legfelsőbb bíróság épülete kiegészült 2 szárnyal. Az alapozásban találtak egy leírást az épületekről, ami elmondta azok elrendezését és használatát.^[20]

Hivatalosan csak a briteknek volt konzulátusuk Sanghaiban, viszont néhány év után kitisztázódott, hogy a sokféle nemzetiségnek, akik ide érkeztek, kéne helyet biztosítani a városi tanácsban – leginkább azért, hogy a britek egy sokkal keresztényibb kormányzat képét mutassák. Így kialakult egy rendszer, melyben a brit konzul a brit lakosokat irányította, a városi tanácsban pedig az összes helyet, a vezetőt és a hat tagot a nemzetiségek közül választották ki a brit konzul mellé. Ezeket a delegáltakat a külföldi telepesek választották be a tanácsba az általános adminisztrációs ügyek intézése. A fő cél az együttműködés volt, és egy olyan egység létrehozása, amely a kínai vezetéssel szemben hatékonyan tud szembeállni. A cél maga jó volt, de a megvalósítás váratott magára, mert a féltékenység itt is felütötte fejét, és a közös munka lehetetlenné vált 1863-ig.^{[1][2][20]}

Ez alatt az idő alatt 1853-ban a város kínai részét elfoglalta a Kis Kardok Társasága, és az ottani, valamint a Shanghai környéki területek lakosai mind a külföldi koncessziók védelme alá igyekezett bekerülni. Ezek a területek nem voltak támadás alatt, csak a kínai részeket rombolták a felkelők. A külföldiek védelmet adtak ezeknek a menekülteknek, és segítették őket, amíg a harcok véget nem értek. A másik oldalról a kereskedők természetesen hasznot húztak ebből a helyzetből, és igen nagy profitot szereztek be a felkelőkkel és a menekültekkel való kereskedem kapcsán – ami hatalmas gazdasági növekedést okozott. (Természetesen megjelentek a kalandorok és haszonlesők is, és megkötötték saját üzleteiket: az ópium árusítása soha nem volt még nagyobb, és a prostitúció és szerencsejáték is megjelent, legalizálva lett.) A harcok lezárása után a kínai vezetőség ráébredt, hogy a külföldi hatalmak igencsak jelentősek, de lehet velük dolgozni, és segíthetik a város fejlődését.^{[1][2][5][20]}

A külföldiek (ahogy akkoriban hívták őket: Shanghailanders) felismerték a lehetőséget a vezetőség hozzáállás változásában és saját követeléseket támasztott az együttműködés kiépítéséhez. Elsősorban megtagadták a kivetett kínai adók fizetését a shanghai életért – a földért és a kikötőért hajlandók voltak fizetni, de mivel a házakat újjá kellett építeniük egy hatalmas tűzvész után, ezért már nem akartak fizetni, mert azokat ők építették, így lett a város ezen része európai építéssel dekorált házakkal tele. Másodsorban követelték a jogot, hogy kínaiak is költözhesenek a

In 1854 the Shanghai Municipal Council (formally: Council for the Foreign Settlement North of the Yang-king-pang) was created by a group of western businessmen to manage the foreign settlements. They ignored the protests of the consular officials and laid down the Land Regulations which established the principles of self-government. This council was the responsible arranging road repairs, organising clearance and collecting taxes over the settlement. ^{[1][2][15][16][17][20]}

Meanwhile the western world recognised Shanghai as a great investment opportunity thus more and more foreign capital got involved into the Shanghai’s economy: financial and trade organizations, companies settled down there. As a result of these events the trade market started to flourish thus the British acquired the right to ship the Yangtze in 1857. ^{[1][2][15][16][17][20]}

During the next period (1856-1863) the rebels of the Small Sword tried to occupy the city several times without success. Generally, it can be said that the reason of their failures were the foreign presence in the area. Their power in economics and their developments mostly in military was such an advantage which the local rebels could not handle and overpower. They were able to capture the walls of Shanghai but not to take over control of the whole city. As discussed above, the safety of the foreign districts was very attractive to many people. However, those who moved left empty and deserted streets, districts and buildings behind which meant a serious loss for the Chinese leadership. In the meantime a commercial crisis struck in the markets because of the over speculations of the tea and cotton production which caused regression – these two hand in hand caused a great problem. ^{[1][2][14][15][16][17][20]}

In 1863 the American Concession officially joined the British Settlement to form the Shanghai International Settlement. This organization was ruled by the Shanghai Municipal Council which was founded earlier. Their territory contained the waterfront area which is now called the Bund. The greatest part of the Bund is originally British, and its architectural style is Beaux Arts. The magnificent commercial buildings sprung up around the turn of the XX. century as the Bund developed into a major financial centre of East Asia. ^{[2][3][5][7][17][20]}

In the late 1860’s the official governing body had been transferred to the Shanghai Municipal Council (SMC) from the individual concessions. The British Consul was the *de jure* authority in the Settlement, but he had no actual power unless the ratepayers (who voted for the Council) agreed. Instead, he and the other consulates deferred to the SMC. ^{[2][5][16][17][20]}

The Council had become practically a monopoly in the city’s businesses by the mid 1880’s. The International Settlement was completely foreign-controlled as the British hold the largest number of seats on the SMC and controlled all the Municipal departments. All of the energy had been bought up by the Council such as the local gas-suppliers, electricity producers and water-companies. Later it took control over all of the non-private rickshaws and the tramways in the Settlement. It was also the SMC responsibility to handle the opium sales and prostitution in the city. Until the late-1920 the SMC and its subsidiaries, including the police, power station, and public works were British dominated (but not officially controlled, since Britain itself had no

koncessziós területre. Az engedély után rengeteg ember költözött be a biztonságot nyújtó részekbe, ezért az ingatlan piac exponenciálisan fellendült. ^{[1][2][3][5][20]}

1854-ben létrejött a Shanghai Városi Tanács külföldi kereskedők összefogásából hogy megfelelő módon legyen igazgatva és rendezve a koncessziós terület. A konzuli tiltakozások ellenére is megalapították a tanácsot, mely elsőként lefektette a Városi Szabályzatot a tanács elveivel. Ez a helytartóság volt felelős az útfelújításokért, a vámkezelés és az adószedés rendben tartásáért az egész koncesszió területén. ^{[1][2][15][16][17][20]}

Ezen közben a nyugati világ felismerte a lehetőségeket a külföldi koncessziókban, és így igen sok külföldi tőke áramlott a gazdaságba: pénzügyi és kereskedelmi szervezetek, társaságok telepedtek meg itt. A kereskedelmi piac oly naggyá nőtt, hogy a britek további jogokat kaptak 1857-ben, többet között, hogy följobb is hajózhattak a Jangce folyón. ^{[1][2][15][16][17][20]}

1856-1863 között a Kis Kardok Társasága többször is megpróbálta elfoglalni a várost, bár nem jártak sikerrel. Nagyjából azt lehet mondani, hogy főleg a külföldi fennhatóságok és az általuk képviselt hadászati erőfölény miatt. Az ő erejük a gazdaságban és a katonai fejlesztéseik olyan előny volt, amivel a helyi felkelők nem tudták felvenni a versenyt. Viszont ez a teljes biztonságérzet és erőfölény a kínai vezetésnek hatalmas hátrányokat okozott: a kínai városrészek, lakótömbök elnéptelenedtek, és a veszteség szinte kezelhetetlen volt. Emellett egy gazdasági válság is kialakult a gyapjú és pamut körüli spekulációk miatt. A kettő együtt igen nagy problémákat okozott a kínai félnek. ^{[1][2][14][15][16][17][20]}

1863-ban az amerikai koncesszió hivatalosan is egyesült a brit területtel brit fennhatóság alá a Shanghai Nemzetközi Egyesült Területet megalkotva. A Shanghai Városi Tanács vezette. A terület egészen a folyópartig nyúlt, ahol kialakult a ma Bund néven ismert, nemzetközileg is igen híres folyóparti házior. Eredetileg a nagy része brit fennhatóság alá tartozott, és általában az épületek építészeti stílusa a historizmus. Káprázatos kereskedelmi épületek épültek föl a XX. század fordulójára környékén, amikor a Bund vált Kelet-Ázsia legnagyobb pénzügyi központjává. ^{[2][3][5][7][17][20]}

A késő 1860-as években a hivatalos koncessziós vezetések beleolvadtak a Shanghai Városi Tanácsba. A brit konzul maradt jogilag a vezető az Egyesült Területen belül, de egyéb valós hatalma nem maradt, csak ha a Tanács úgy nem döntött. Sőt, az összes konzulátussal egyetemben a Tanácsnak feleltek. ^{[2][5][16][17][20]}

Az 1880-as évekre a Tanács egyeduralgódóvá vált a koncessziós területeken. A Shanghai Nemzetközi Egyesült Területet teljesen a külföldiek irányították brit többséggel a Tanácsban és a nagy részben brit kézben levő különböző ügysztyályokkal. Minden energiaszolgáltatót felvásárolt a Tanács, mint a gázoszolgáltatót, a villamos energia gyártókat, és a csatornázási műveket. Később a közösségi közlekedést (riksák, villamosok) is megszerezte a privát riksa szolgáltatókon kívül. A prostitúcióról és az ópium árusításról is rendelkeztek. A késő 1920-as évekig a Tanács és a hozzá tartozó ügysztyályok, mint például a rendőrség, az energiaszolgáltatás és a közösségi munkák, brit

The “International” Shanghai

authority over the Council). Some actions of these subsidiaries embarrassed and threatened the position of the Britain Empire in the Chinese Empire though some of them had nothing to do with the British. Their dominance lasted until 1918. ^{[1][2][3][5][14][15][16][17][20]}

In the late XIX. century a garden was established by the foreign powers, and it was named the Public Garden. Between 1890 and 1928, only foreign people were allowed to visit it. From the beginning of the XX. century this garden was a symbol of oppression. As a legend says there were a caption on its gates saying “*No dogs and Chinese are allowed!*” ^[1]. (Although the original table said otherwise, its meaning was the same.) ^{[1][2][4][5][16][17][20]}

Under the Republic of China (1912-1949) Shanghai’s political status was raised to the municipality on 14 of July, 1927. The territory of the foreign districts did not belong to the city. Although the leadership of the city had changed, the concessions stayed under the foreign jurisdiction until 1941. During this time there were some terrifying actions between the Chinese and the British forces such as the British police opened fire to the demonstrating youth – this is how the Chinese Revolution started in 1925 and lasted until 1927. ^{[1][2][16][17][20]}

During the II. World War the Allies promised the Chinese to leave the foreign concessions if they fought by their side. According to this agreement the British left the International Settlement during the Great War. (In 1941 the Japanese took over the foreign districts but after the end of the war followed by some local fights Chinese regained control.) ^{[1][2][20]}

11.picture – 11.kép
Public Garden: Table at the entrance
Public Garden: tábla a bejáratnál

A “nemzetközi” Shanghai

kézben voltak (bár nem kontrolláltak, mert a briteknek külön nem volt fennhatóságuk a Tanácson felül). Sajnálatos módon igen katasztrofális esetek is történtek az ügyosztályokkal kapcsolatban, amit a Tanáccsal, és így leginkább a britekkel kötöttek össze, ami viszont megszegyénítette a brit birodalmat és megmérgezte a kínai-brit kapcsolatokat. A brit „uralkodás” egészen 1918-ig tartott. ^{[1][2][3][5][14][15][16][17][20]}

A késő XIX. században egy közparkot alapítottak a többi külföldi hatalommal, és a Public Gardennek (Közös Park) nevezték el. 1890-től egészen 1928-ig működött csak a külföldiek számára. Kezdetekben egy tábla függött a bejáratánál, mely a legenda szerint azt írta: „Kutyáknak és kínaiaknak a belépés tilos!”. (Az eredeti tábla másként írja, de a jelentése majdnem ugyanaz.) ^{[1][2][4][5][16][17][20]}

A Kínai köztársaság alatt (1912-1949) Shanghai politikai státusza megnőtt, 1927. július 14-én az új rezsim városi címmel ajándékozta meg. A külföldi koncessziók területe nem tartozott a kínai városi vezetés alá. Bár a vezetés lecserelődött, a koncessziók helyzete változatlan marad: külföldi fennhatóság alá tartoztak egészen 1941-ig. Ezen időszak alatt borzalmas események zajlottak a kínai és a brit fennhatóságok között, és az egyik ilyen incidens váltotta ki a Kínai Forradalmat 1925-ben, ami egészen 1927-ig eltartott. ^{[1][2][16][17][20]}

A II. világháborúban a szövetségesek, így a britek is megígérték, hogy amennyiben Kína nem harcol ellenük, akkor elhagyják sanhgahii állásaikat, és azok kínai fennhatóság alá fognak kerülni. Ennek a megállapodásnak értelmében a britek 1941-ban elhagyták Shanghai mint uralkodó erő, és azóta sem tért vissza fennhatóságuk. (Először a japánok foglalták el a külföldi területeket, de aztán a világháború befejezése után a kínaiak visszaszerezték őket.) ^{[1][2][20]}

12.picture – 12.kép
British Consulate in Shanghai
A brit konzulátus épülete Shanghaiban

4.2. The American District (1848-1863-1941) ^{[1][3][6][7][16][17][20]}

After the British occupied their territory in Shanghai the Americans appeared there as well and wanted their part from the city. They signed the Sino-American Treaty of Wanghia in the July of 1844 which gave the same rights to the Americans as the British received though it did not give a true legal concession in Shanghai to the American government. Although they had the permission to move to the city, their presence is only documented from 1848. The Americans settled down in Hongkou, north of Suzhou Creek. ^{[1][6][17][20]}

The American concession did not operate long as a stand-alone institution. As mentioned before, the British realized that their almost exclusive control over Shanghai prevent the formation of a unified foreign power. Therefore they tried to establish a multinational, Christian government, where the Americans were invited as well. Their goal was to form a united foreign part in Shanghai but they could not agree about the role of the leader – according to the different sources once the Americans, once the French were the jealous members, maybe mainly because the British wanted the main leadership to their hands. Either way the corporation could not exist until 1863 when the British and the American concession united under the British jurisdiction, and formed the International Settlement. ^{[1][16][17][20]}

After the establishing of the International Settlement there were no American district, but their legacy had lived further under the British influence – its history is the same as the British area after 1863. ^{[16][17][20]}

4.3. The French District (1849-1941) ^{[17][20][22]}

The French took the advantage of the Treaty of Whampia and arrived into Shanghai in 1849. The French Concession (this part of the city is called this way even nowadays) was situated next to the British one. They tried to create a joined foreign territory with different nationalities but cooperation did not work very well. When the American and the British region united the French Concession stayed out of their agreement and thus it did not belong under the Shanghai Municipal Council. It stayed independent until the II. Great War when the French had to leave the area (but it still called the French Concession). ^{[17][20][22]}

4.2. Az amerikai negyed (1848-1863-1941) ^{[1][3][6][7][16][17][20]}

Miután a britek elfoglalták területüket Shanghaiban, az amerikaiak is megjelentek és követelték saját részüket a városból. 1844 júliusában aláírták az amerikai-kínai Wanghia békeszerződést, melyben a kínaiak megkapták ugyanazokat a jogokat, mint korábban a britek, bár legális koncessziós területet nem adott a kínai vezetés az amerikai kormánynak. Bár már 1844-ben megkapták az engedélyt a letelepedésre, első telepeik csak 1848-ban érkeztek meg. Koncessziós területük a Suzhou folyótól északra terült el, a Huangpo folyó partján. ^{[1][6][17][20]}

Önmagában nem állt fenn sokáig. A brit városi tanácsba bekerült az amerikai képviselő is, így beleszólhattak a kormányzásba. Ennek az lett volna a célja, hogy elősegítse az együttműködést, de nem tudtak megegyezni az egyes nemzetek szerepvállalásáról – több forrás szerint a britek maguknak tartották volna meg a vezető szerepet, viszont, a források abban eltérnek, hogy ezt melyik másik nemzet nem viselte jól (az amerikai források szerint a franciák, a francia források szerint az amerikaiak). Akárhogy is, a közös munka nem jöhetett létre, egészen 1863-ig, amikor az amerikai koncessziós területek egyesültek a britekkel. Ezzel létrehozták a Shanghai Nemzetközi Egyesült Területet. ^{[1][16][17][20]}

Ennek megalapítása után nem beszélhetünk önálló amerikai koncesszióról Shanghaiban, mivel a brit fennhatóság alatt éltek tovább, így történetük ugyanaz, mint a briteké, teljesen a végéig, egészen 1941-ig. ^{[16][17][20]}

4.3. A francia negyed (1849-1941) ^{[17][20][22]}

A franciák a Whampia békét kihasználva érkeztek meg Shanghaiba 1849-ben. A francia koncesszió (mai napig French Concession-nek hívják) a brit városrész mellett terült el, beékelődve a brit és kínai területek közé. Az 1850-es években ők is részt vettek az egyesülési illetve egységesítési törekvésekben, de a már említett konfliktusok miatt ez nem jöhetett létre. Amikor az amerikai terület becsatlakozott a brit koncesszióba, a francia negyed független maradt, és így nem tartozott a Shanghai Városi Tanács fennhatósága alá. Egészen a II. világháborúig független marad, amikor a szövetségesek ígéretei miatt a francia fennhatóság is kivonult a városból (bár volt területük még mindig francia negyedként létezik). ^{[17][20][22]}

4.4. The Japanese District (1895-1945) ^{[1][3][4][6]}

The western empires fought against defeated Japan for similar reasons as China: to get access to their markets. However, the Japanese developed into a modern nation rapidly, and by the turn of the XX. century they had successfully negotiated with all powers to abrogate all unequal treaties. ^{[1][6]}

After the numerous attacks and the First Sino-Japanese War the Japanese and the Chinese signed the Treaty of Shimonoseki (1895) which allowed the Japanese presence in Shanghai. The Japanese were the ones to build the first factories (which attracted the western investments). Their territory did not belong under the SMC, they had their own police and consulate. ^{[1][3]}

During the First World War Japan overtook Britain as the country with the largest number of foreign residents in Shanghai. Alongside the British and French they occupied the German territories. Later, by the beginning of the 1930s, Japan was slowly becoming the most powerful nation in Shanghai. The Japanese concession was informally called the Little Tokyo. ^{[1][3][6]}

The Chinese were fighting against the Japanese as well during the II. Great War, which conflict is called the Second Sino-Japanese War (1937-1945). When the Allies left the city and their possessions it was arranged by them that these would be taken by the Chinese – instead the Japanese occupied almost the whole city. They had the control over the metropolis during the II. Great War but their defeat meant the loss of their territories in Shanghai as well. ^{[1][4][6]}

4.5. Districts of other nationalities

After the British, American and French jurisdiction, many other western countries also realized it is worth to establish some market in Shanghai. Among others, Dutch, Danish, and Portuguese merchants appeared, while the two biggest nation represented were the Germans and Russians. ^[1]

4.5.1. The German presence ^{[1][3][6]}

The Germans arrived to Shanghai in the 1850s. They did not have an independent concession, usually they lived in the British or American concession under their jurisdiction. However, as a significant power they had their own territory in these regions. During the following periods Germans invested a great deal of money into the Shanghai's trade and finance.

During the First World War the Allies were too busy to fight their own war thus the new democratic groups and trends appeared in Shanghai. The Treaty of Versailles beside the European

4.4. A japán negyed (1895-1945) ^{[1][3][4][6]}

A nyugati hatalmak ugyanúgy küzdöttek Japánnal, mint Kínával, és így elérték, hogy Japán is megnyissa kereskedelmi kapuit. Japán igen gyorsan egy nemzetközileg is jelentős, modern nemzetté fejlődött, és a XX. század fordulójára már sikeresen tudott olyan békét kicsikarni a külföldiektől, amelyek kevésbé voltak megalázóak. ^{[1][6]}

Az I. japán-kínai háború után aláírták a Shimonoseki békét 1895-ben, ami területen belül engedte a japánokat is. Ők voltak az elsők, akik az első igazi ipari gyárat felépítették, ami igen sok külföldi tőkét bevonzott. A japán koncesszió nem tartozott a Shanghai Városi Tanács fennhatósága alá, rendelkeztek saját rendőrséggel és konzulátussal is. ^{[1][3]}

Az I. világháborúban a japán jelenlét megelőzte a brit jelenlétet lélekszámban. A britekkel és a franciákkal együttműködve elfoglalták a német területeket. A 30-as években Japán lassan a legjelentősebb külföldi fennhatóságnak számított. A japán koncessziót Kis Tokiónak hívták. ^{[1][3][6]}

A kínaiak japánokkal szintén háborúztak a II. világháború idején, ezt II. japán-kínai háborúnak hívják (1937-1945). Amikor a szövetségesek elhagyták Shanghait és az tulajdonuk mind Kínára szállt volna, a japánok mind elfoglalták, szinte majdnem az egész várost. A várost uralták egészen a II. világháború végéig, de amikor vesztek, akkor elhagyták shanghaii állásaikat is. ^{[1][4][6]}

4.5. Más nemzetek Shanghaion belül

A brit, amerikai és francia fennhatóság megjelenése után egyre több európai ország gondolta úgy, hogy érdemes kereskedelmi piacokat nyitni Shagnhaiban, így megjelentek a hollandok, dánok, portugálok is. Természetesen a két legnagyobb erőt a német és az orosz jelenlét jelentette. ^[1]

4.5.1. A német jelenlét ^{[1][3][6]}

A németek az 1850-es években érkeztek meg. Nem volt saját, független területük, általában a brit és az amerikai fennhatóság alá költöztek be (ennek ellenére beszélhetünk különösen német-lakta területekről). A következő évtizedekben a németek igen nagy tőkét fektettek be a shanghaii pénzügyi és kereskedelmi piacba.

Az I. világháború alatt sem Antant, sem a Központi hatalmak tagjainak nem volt alkalmuk foglalkozni a shanghaii területekkel, így új demokratikus csoportok alakultak ki. A versaillesi békeszerződést (1919) követően a kínai nemzeti öntudat felébredt, mert a korábbi német területeket nem a kínai fennhatóság kapta meg, hanem a japánok. Az elkövetkező években a japánok a britek

territories, also involved former German areas in Shanghai. Some of these were given to the Japanese, which action offended the awoken Chinese national consciousness. In the following years the Japanese alongside the British and the French slowly occupied the German territories and by the beginning of the II. Great War, Germany had lost all of his settlements in Shanghai.

4.5.2. The Russian presence^{[1][3][6]}

The Russians noticed Shanghai in the early XX. century because of its communist ideology. After the Chinese Revolution (1925-1927) the number of the Russians in Shanghai doubled. They did not have their own concession, they lived under other nations influence and jurisdictions. Several famous artist of Shanghai were Russian and they controlled the whole art life of Shanghai almost singlehandedly. Aside arts, the Russians did not have a significant impact on the economical or political history of Shanghai.

és a franciák segítségével szinte megszüntették a német területeket, és a II. világháború kezdetekor már nem is volt német terület Shanghaiban.

4.5.2. Az orosz jelenlét^{[1][3][6]}

Az oroszok először a XX. század elején figyeltek föl Shanghaira kommunista törekvései miatt. A Kínai Forradalom (1925-1927) után shanghaii oroszok száma megkétszereződött. Nem volt saját területük, mindig más nemzetek fennhatósága alatt éltek. Rengeteg művész érkezett Oroszországból, és a művészi életet is nagyban ők irányították.

5. The architecture and the famous foreign architects in Shanghai’s foreign districts

Shanghai played a major role in development and experimentation with the variety of Western building types and architectural styles, which gave birth to the modern Chinese architecture. Resulting from its rich history, Shanghai is full of the variety of the Western architecture.^[20]

First the British came and introduced the western building materials and techniques to the locals so the first generation of the trading houses were built in Shanghai. Although the influence of the Gothic style did not bear comparison with the commercial Renaissance style, the buildings that marked the achievements of the British settlements in Shanghai were mostly built in Gothic style.^{[7][20]}

After the legalization of the Chinese inhabitants in the concessions, the British development profited mostly from the construction for the new residents. The lilong house became a common housing type in the British settlements developing a mixture of the Chinese courtyard house and the English terraced house. Architects tried to adopt the Chinese style and Western building technology to create the colonial Chinese style. By the end of the XIX. century Shanghai had developed and expanded into established urban areas.^{[1][7][20]}

The turn of the twentieth century was a revolutionary epoch both in architecture and society. The western presence encouraged the Chinese westernisation movement. Due to the rapid increase of foreign trades and new establishments of foreign industry, a number of the Western types and forms of buildings were brought into Shanghai. Public buildings, commercial buildings, factories and schools made impressive appearances in the city. The British settlements became the centre of the city. The urban buildings benefited from not only these economic developments but also from Western technology. Iron and steel structures were often used in constructions. The manufacture of new building materials grew. The architects at this time, considering their major role in the area, did not follow the earlier approach to create Anglo-Indian pattern but favoured the prevalent styles directly from England (and France). Although the influence of Victorian and Edwardian style were significant, most of the dwelling houses were built in the Queen Anne style.^{[1][7][20][21][22]}

After the First World War, the growth of the Chinese economy stimulated remarkable development in Shanghai. Monumental office buildings, palatial banks and other imposing structures were erected in near o the the business centres. One of the main driving forces of these new constructions were built to show the economic extension. At this time the Beaux-Arts Classical and the Greek Revival styles were the most important architectural styles in the public constructions beside the other classical styles. However, domestic architecture had great significance: houses for the middle classes proliferated and acquired new comfort. The well-known Atkinson & Dallas or

5. A külföldi negyedek építésze és meghatározó építészei

Építészet tekintetében Shanghai igen nagy szerepet játszott a különböző nyugati stílusok variációinak kifejlesztésében és kitapasztalásában. Ez adta meg az alapot a modern kínai építészetnek. Shanghai, történelme miatt is tele van a nyugati építészeti stílusok képviselőivel és jegyeivel.^[20]

A britek betelepülésével a nyugati építőanyagok és építési technikák is megjelentek, amiket be is mutattak a helyieknek. Így épületek meg az első generációs lakóházak Shanghaiban. Bár a neogótika hatása közel sem volt olyan nagy erejű, mint a neoreneszánszé, a brit koncessziós területek épületei inkább sorolhatók a neogótika stílusába.^{[7][20]}

A kínai lakosok szabad beköltözésével a brit fejlődés leginkább a lakóházak építéséből profitált. A sorház általános típusá vált a brit területeken vegyítve a kínai udvarházak és az angol teraszos házak elemeit. Az építészek igyekeztek megtanulni és megérteni a kínai építészeti nyelvezetet, és annak elemeit használni, így alakult ki a nyugati technikákkal épült kínai kolonizációs stílus. A XIX. század végére Shanghaiban megjelentek igazi városi területek fejlettségi és kiterjedési értelemben.^{[1][7][20]}

A századfordulón egy forradalmi korszak következett be építészetileg és szociálisan is. A nyugati terjeszkedés Kínában erősítette a kínai nyugatosító törekvéseket. A gyors nyugati növekedésnek és az új külföldi ipar megjelenésének köszönhetően számtalan nyugati forma és típus jelent meg Shanghaiban. Középületek, kereskedelmi épületek, gyárak, iskolák jelentek meg a városban. A brit terület lett a város virtuális központja. A városi épületek nem csak a gazdasági növekedés előnyeit élvezték, hanem a nyugati technológia eszközeit is. Vas és acél szerkezeteket kezdtek használni, és ezen szerkezetek előregyártása is elterjedt. Az építészek, tekintetbe véve meghatározó szerepüket a fennhatósági erők hangsúlyozásában, újragondolták korábbi törekvéseiket, és már nem igyekeztek egy kínai építészeti nyelvezettel is együttműködő építészeti formakincset létrehozni, hanem használták a korábbi, általuk jól ismert angol vagy francia, esetleg olasz, néhol magyar stílusokat használni anyaországukból. Így készültek többek között a viktoriánus, Edwardian, vagy Anna királynő korabeli stílusú lakóépületek.^{[1][7][20][21][22]}

Az I. világháború után a kínai gazdasági növekedés egy példátlan fejlődést hozott Shanghaiban. Monumentális irodaépületek, palotaszerű bankok és egyéb impozáns szerkezetek készültek az üzleti központba. Az új szerkezetek a gazdaság robbanásszerű növekedését voltak hivatva jelezni. Ebben az időszakban a historizmus, a romantika és a neogótika volt a leggyakrabban használt stílus a középületek építésekor más klasszikus stílusok mellett. A lakóházépítések pedig egyéb szempontok kaptak jelentőséget: a komfort volt az elsődleges szempont a középosztálybelieknek épített lakóházak esetében. A legismertebb építészek ebből az időszakból az Atkinson & Dallas valamint a Palmer & Turner építészirodák.^{[1][7][20][21][22][23][24]}

the Palmer & Turner architect offices can be mentioned as an example from this period.
[1][7][20][21][22][23][24]

Between the Great Wars there were signs of the disintegration of the British tradition, and the styles, such as the Edwardian classicism, went out of date. Despite the world’s economic crises Shanghai was growing during this time as well. The modern styles from Europe and the United States had a great influence on the British architecture. The new methods and techniques made it possible to build and construct high-rise buildings such as the Park Hotel (László Hudec, 1934), and the Art Deco buildings, transformed the skyline of the city. On the other hand the modernism was never able to end the popularity of the classicism and historicism especially for commercial and public buildings. There were another significant architectural movement, known as the Chinese Revival, to attempt. An other significant movement known as the Chinese Revival, attempted to combine the Chinese and Western architecture, styles and traditions.
[1][7][20][21][22][23][24][25][26]

During the II. Great War the citizens of the Allies left the city thus the direct effect on the art and architecture disappeared. However, the British, American and French influence remained strong throughout the century. The richly varied buildings from each of these phases are still can be found and their influence and parts can be found on several newer ones.
[20]

5.1. Knewitt^{[20][22]}

He was one of the first Western architect in China at this time. His work is dated from 1862, when he designed the French Consulate in Shanghai. Probably, he was in charge of the buildings in the settlements during this period.

11.picture – 11.kép
 The façade of the French Consulate by Knewitt
 Francia konzulátus homlokzata Knewitt tervezésében

The French Consulate is crowned with a dome on an octagonal drum and decorated with a clock on the pediment.

A két világháború között az angol stílusok túlhaladottságára voltak jelek, így például az Edwardian klasszicizmus „kiment a divatból”. Az egész világban kialakuló depresszió és a gazdasági világválság Shanghaiiban is megmutatózó jelei ellenére a város gazdaságilag is képes volt még a fejlődésre. A modern hatások Európából és az Amerikai Egyesült Államokból az építészetben is megmutatózóak, akár a brit, akár a többi nemzet épületeit vesszük. Az új módszerek és technikák lehetővé tették olyan magas épületek és szerkezetek építését, mint például a Park Hotel Hudec László tervezésében, és az egyéb art deco építmények létesítését, melyek megszínésítették a város látképét. Másrészt a modernizmus sose tudta teljesen elnyomni a klasszicizmust és a historizmust a kereskedelmi épületek tervezésében. Valamint egy újabb jelentős építészeti stílus, a kínai megújulás építészete, mely ismét a nyugati és a kínai építészetet igyekezett egy palettára összerendezni.
[1][7][20][21][22][23][24][25][26]

A II. világháború alatt a szövetséges államok polgárai elhagyták a várost, így a direkt nyugati hatás szintén eltűnt. A brit, amerikai és francia hatás azonban az egész századon keresztül igen erősen érezhető. A különböző korszakok gazdagon variált épületei mind a mai napig megtalálhatók és azok hatásai vagy egyes elemei az újabb épületeken is felfedezhetők.
[20]

5.1. Knewitt^{[20][22]}

Knewitt az első hivatalosan is említett építész Kínában. Az ő munkásságát a Francia Konzulátus tervezéséhez kötik, amely 1862-ben épült meg. Valószínűleg a lakóépületek építésében is vezető szerepet játszott.

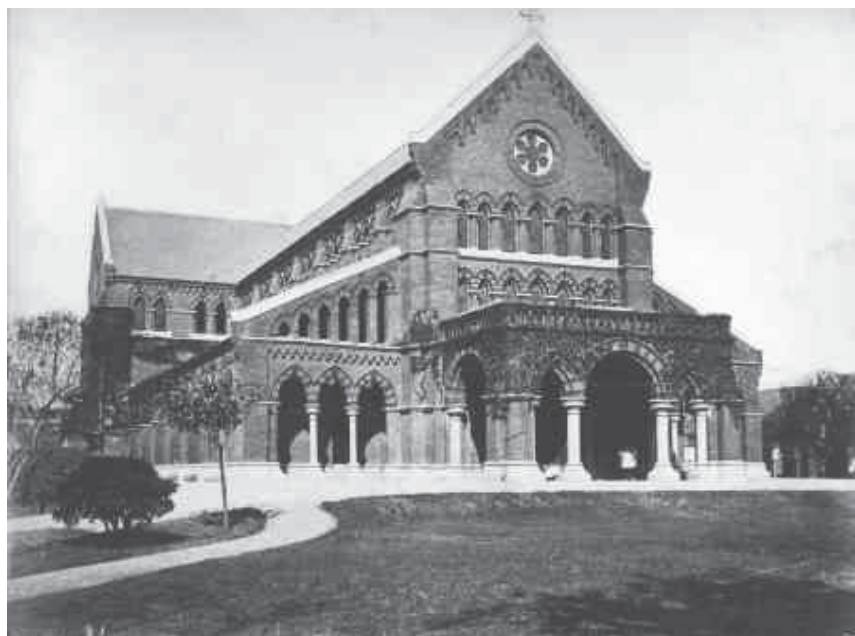

12.picture – 12.kép
 The sight of the French Consulate by Knewitt
 Francia konzulátus távlati képe Knewitt tervezésében

A Francia Konzulátus egy nyolcszögletű dobos kupolával van megkoronázva és a homlokzatát egy óra díszíti.

5.2. Sir George Gilbert Scott and William Kinder^[20]

Sir George Gilbert Scott was an English Gothic Revival architect, chiefly associated with the design, building and renovation of churches and cathedrals. Over 800 buildings were designed or altered by him. He mainly worked in Great Britain but his work reached as far as Shanghai. His only building in Shanghai is the famous Holy Trinity, which was established in 1866. The construction was led by his student in his office, William Kinder, who travelled to Shanghai and supervised it. The plans were a little modified by Kinder to make it less costly and to seat more people in there. ^{[20][30][31][32][33]}

13.picture – 13.kép

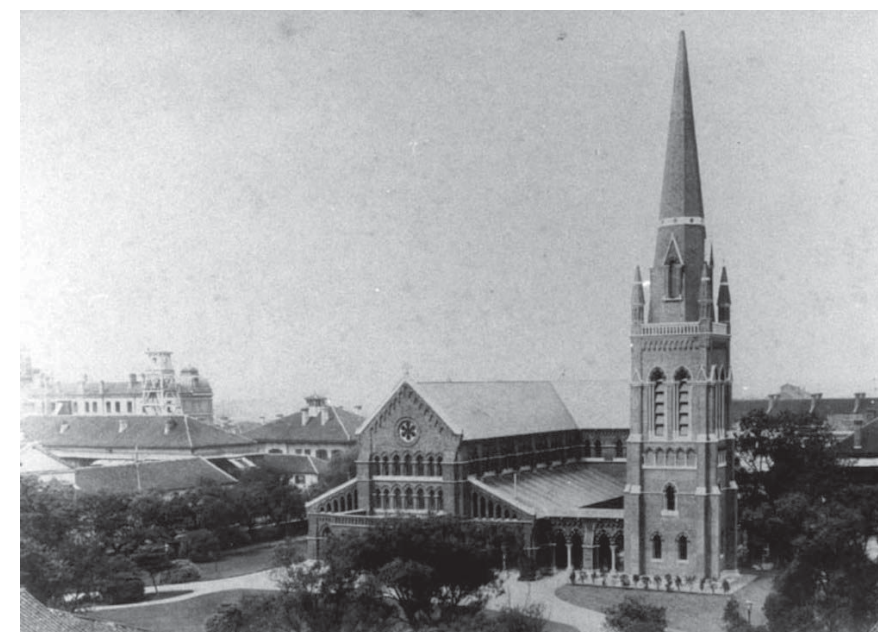
The English Church (later to become Holy Trinity Cathedral),
Shanghai, 1890s

Az angol templom, melyet Holy Trinity Churchként ismerünk,
Shanghai 1890

The Holy Trinity Church preserves Scott’s idiom of Gothicism and shows his tendency towards High Victorian Gothic from Puginian Gothic. Scott took studies of Italian architecture at the planning time and its influence can be found sometimes, but the building creates an affect both plain and sturdy without elaborate pinnacles and picturesque skyline. The buttresses express solidity and stress the basic symmetry, although they are less important in the wooden-roofed structure. It is modest, and without the Gothic slenderness and verticality of Scott's other works. Only the tower retains some of Scott's favour for decorated Gothic style. Red bricks were used in the building which is the cause of the building's nickname Red Church. Its front square forms an attractive urban garden in the busy centre of the metropolis. ^{[20][26][30][31][34][35]}

5.2. Sir George Gilbert Scott és William Kinder^[20]

Sir Gilbert Scott egy igen ismert angol neogótikus építész, aki több templom és katedrális építését tervezte meg és vezényelte le, mint vezető építész. Több mint 800 épületet kötnek az ő nevéhez. Európában igen ismert volt a neve, nem csak Nagy-Britanniába, hanem Németországba és Hollandiába is tervezett többek között, de egyetlen munkája még Shanghaiba is eljutott. Az egyetlen távol-keleti épülete Shanghaiban épült meg, ez a Szentháromság templom (Holy Trinity Church) 1866-ból. Az építkezést egy beosztottja, William Kinder vezette, egy gyakornok az irodájából, mert maga az építész nem akart ilyen messzire utazni. Kinder egy kicsit változtatott a terveken a helyi szokásokat és embermennyiséget meglátva, valamint olcsóbbá tette a megépítést. ^{[20][30][31][32][33]}

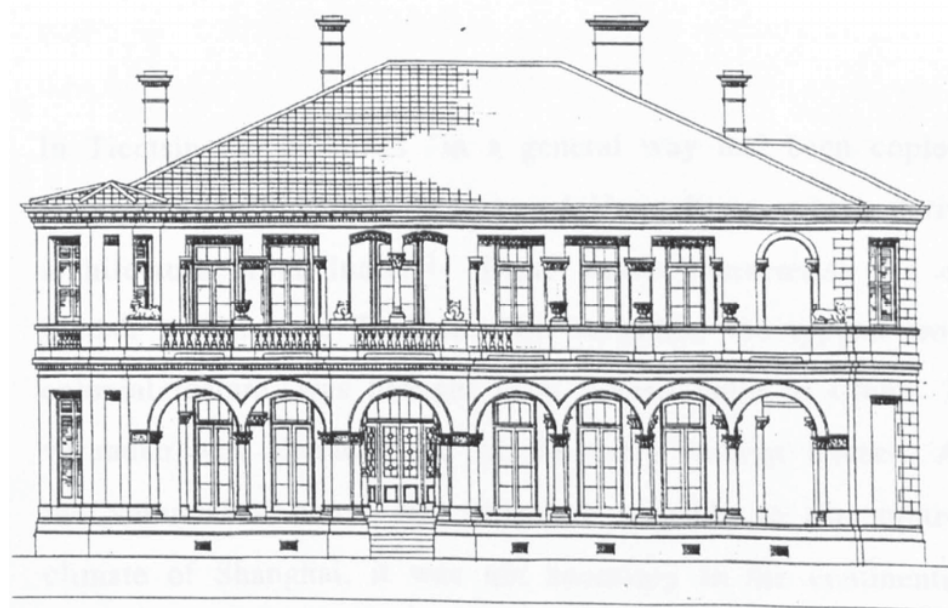
14.picture – 14.kép

The sight of the Holy Trinity Cathedral, Shanghai, 1890s
Holy Trinity Church látképe, Shanghai 1890

A templom maga jó példája a Scott neogótikának és már a stílus fejlődésének jeleit mutatja viktoriánus neogótika felé a tiszta neogótikától. Az építésznek volt néhány éve, amikor az itáliai építészetet tanulmányozta és tervei ez által voltak befolyásolva. Az épület egyszerre kelt sima és stabil hatást a szemlélőben anélkül, hogy bonyolult csúcsokat és látképi elemeket használna. A támpillérek szilárdságot sugallnak és hangsúlyozzák az alapvető szimmetriát, bár statikai szerepük kevesebb a faanyagú tetőszerkezet alatt. Általánosságban az épület a maga letisztultságában szerény, a gótika minden határon túlmenő karcsúsága és Scott vertikális törekvései nélkül. A torony az egyetlen, amely néhány igen jellemzően gótikus stílusjegyet hordoz magán. Az építőanyag vörös téglából volt, erről is kapta köznyelvi nevét: Vörös templom. A templom előtti téren kialakított kert üdítő színt adott a város forgalmas központjában. ^{[20][26][30][31][34][35]}

5.3. Robert H. Boyce and Major William Crossman^[20]

After the old British consulate-office was destroyed by fire in 1870, the new British Consulate-General building was built in 1871-1873 with the supervision of Robert H. Boyce chief architect. He had an assist in the person of Major William Crossman. They have to discuss the concepts of the compound with London and China. The archival letters dated between 1860 and 1870 say that this was a crucial question: Sir Rutherford Alcock, British minister in Beijing, Consul Walter Medhurst, in Shanghai, and Secretary of State Earl Granville, London had their own vision about the buildings and constructions. The architects were desired to create something monumental for the British Empire – as an evident the British dominance.^{[20][26]}

15.picture – 15.kép

The façade of the former British Consulate by George Gilbert Scott
A brit konzulátus homlokzata, George Gilbert Scott

Their only known work is the compound of the Consulate. It is important because it introduced the classical elevation for XIX. century government office buildings in China. The compound had five buildings. The main building was the office building for the Consulate. Its construction was partly influenced from London since it started at the same year when the Foreign Office in London was completed. The building's style is French classical style (after the “competition” between the Gothic, represented by Palmerston, and the Italian Renaissance, represented by George Gilbert Scott - they were both in London). On the façade of the building, there can be seen the use of banded classical wall surfaces without strongly projecting pilasters or columns. It has two storeys with the hipped roof now covered with Chinese tiles. The residence for the consul was built in the Italian manner. The material of the buildings is mostly wood and brick – these were imported from Britain. The whole compound is surrounded by site of 28.700 m² (7.1 acres) of immaculate lawn and gardens.^{[20][21][22][28][29]}

5.3. Robert H. Boyce és William Crossman őrnagy^[20]

Miután a Brit Konzulátus első épülete tűzben elpusztult 1870-ben, az új épületet 1871-1873 építették Robert H. Boyce vezetőépítész irányításával. Építésszegítője William Crossman őrnagy volt. Az építészeknek igen sok igényt ki kellett szolgálniuk, mivel az épületnek tükröznie kellett a Brit Birodalom hatalmát, így a tervezésbe és az építkezésbe beleszólt mind Kína és London is. A tervezés az 1860-as évektől egészen 1870-ig zajlott, és ahogy az archív levelek mutatták, igen nagy érdeklődést keltett: Sir Rutherford Alcock brit miniszter Pekingből, Walter Medhurst konzul Shanghaiból, Palmerston (aki a neogótikus stílust javasolta) külügyminiszter Londonból, Sir George Gilbert Scott (az itáliai reneszánsz javasolta előképnek) építész Londonból és Earl Granville államtitkár szintén Londonból mind megosztották gondolataikat az épülettel kapcsolatban.^{[20][26]}

16.picture – 16.kép

The sight of the former British Consulate by George Gilbert Scott
A brit konzulátus látképe, George Gilbert Scott

Az építész párosnak ez a legfőbb alkotása, nem is maradt utánuk más épület. Hatása egész Kínában érzékelhető volt – rengeteg konzulátust és irodaépületet építettek ennek mintájára később. A komplexumban öt épület kapott helyet. A főépület a konzulátus irodáit fogadta be. A terveken és az építkezésen egyaránt érezhető londoni hatás, mivel 1871-ben fejezték be a brit fővárosban a Külföldi Hivatal építését, és annak minden tanulságát igyekeztek itt felhasználni. Az épület végül francia klasszicista stílusban épült meg. Az épület homlokzatán a stílus klasszikus horizontális sávozása látható hangsúlyosan kiemelkedő pillérek vagy oszlopok nélkül. Kétszintes épület egy kontyolt nyeregetetővel és kínai cserépfedéssel. A konzul lakhelye itáliai reneszánsz előképek alapján készült. Az épületek építőanyaga fa és tégl, mind a kettőt Nagy-Britanniából importálták. A teljes komplexumhoz tartozik egy nagyjából 28.000 m²-es gypeszőnyeg és kert.^{[20][21][22][28][29]}

5.4. Davies & Thomas^[20]

The Davies and Thomas architectural company was established in 1896 by Gilbert Davies and C. W. Thomas. Their main was the Richard’s House.^{[20][36]}

The Richard’s House and Restaurant was established in 1846 on the Bund at a request of Peter Felix Richards, a Scottish merchant. At the beginning the hotel was a single and ordinary building with Baroque style. The interiors echoed the ship’s interiors as described by the travelling documents. After an owner-change the Richards Hotel and Restaurant was relocated in 1858 on the northern banks of the Suzhou Creek. The new Hotel was a two-story East India style building, and it was renamed to Aster House Hotel in 1859. Although it is trivial/evident that the building has been expanded several times, the first noteworthy documented modification is dated after the 1900.^{[20][40][41][42][43]}

17.picture – 17.kép

The façade of the Astor House Hotel by Davies & Thomas
Az Astor House Hotel homlokzata, Davies & Thomas

To make the Astor House Hotel the most deluxe western hotel in Shanghai and one of the best in China the hotel was restored in 1907. Architects from Davies & Thomas designed the three main wings of the new Astor House Hotel in neo-classic Baroque style.^{[20][36][40][41][42][43]}

5.5. Atkinson & Dallas^{[20][30][37]}

Atkinson & Dallas was a firm of civil engineers and architects, which was established in 1898, and its employees worked in Shanghai and Tientsin from 1898. They were a well-known British (Scottish) architectural firm, which specialized in the design of prestigious buildings. They were one of the most prominent British architecture office and the government started to employ them. In Shanghai this partnership often received commissions from the Chinese government and they assisted to the buildings of the Shanghai Municipal Council of the Settlement.^{[20][30][31][33][37][38][39]}

5.4. Davies & Thomas^[20]

A Davies & Thomast 1896-ban alapította Gilbert Davies és C.W.Thomas. Egyik legfontosabb munkájuk a Richard’s House-hoz kapcsolódott.^{[20][36]}

A épület eredeti neve Richard’s House és Étterem volt, 1846-bn alapította a Bundon Peter Felix Richard, egy skót kereskedő. Kezdetben egy egyszerű épület volt neobarokk stílusban. A belsőterek díszítése harmonizált a hajók belső tereire színeiben és anyagában, mert a tulajdonos elsősorban kereskedők számára alakította ki, ezt utazási leírásokból lehet tudni. A tulajdonosváltás után átköltözött 1858-ban az északi partra a Suzhou folyóhoz. Az új hotel már egy kétszintes kelet-indiai stílusú épület volt, amit aztán átneveztek Astor Hotelnek 1859-ben. Az évek során híre egyre nőtt és bár voltak felújítások, csak a századforduló környékén határozta el magát a tulajdonos egy teljes renoválásra és bővítésre.^{[20][40][41][42][43]}

18.picture – 18.kép

The sight of the Astor House Hotel by Davies & Thomas
Az Astor House Hotel látképe, Davies & Thomas

A Davies & Thomas azért kapta meg a megbízást, hogy a már meglevő Astor Hotelet felújítsák és a legelőkelőbb szállodává alakítsák Shanghaiiban. Az építészek 1907-ben foglalkoztak az épülettel és a három meglevő szárnyat tervezték át neobarokk stílusban.^{[20][36][40][41][42][43]}

5.5. Atkinson & Dallas^{[20][30][37]}

Atkinson & Dallas egy építész és mérnök cég volt, melyet 1899-ban alapítottak és munkatársaik ettől kezdve dolgoztak Shanghaiiban. Igen jól ismert brit (skót) építész cég volt, amely a nagy presztízsű középületekre specializálta magát. Az egyik legjelentősebb brit cég volt, akiket a kormány is elkezdett alkalmazni. Gyakran kaptak megbízásokat a kínai kormányzattól is és emellett a Shanghai Városi Tanácsnak is segítettek az építkezéseken.^{[20][30][31][33][37][38][39]}

The “International” Shanghai

In 1899 Atkinson & Dallas designed the new building for the Shanghai Mixed Court. They tried to interpret the Palladianism with the Chinese architectural vocabulary. This was the main goal for some of the architects in Shanghai: to imposing the Western style on an Asian culture. (Generally, they failed to achieve this, since they did not understand the Chinese architectural language.)^{[20][30][31][33][37][38][39]}

In the early XX. century they were honoured by the Chinese leadership as well. In 1902 the Qing imperial government decided to send a full-fledged exhibit to the Louisiana Purchase Exhibition, in St. Louis, 1904. They chose Atkinson & Dallas firm to plan the Chinese pavilion as they were known as English men who went to China years before to practice civil engineering and architecture. The Leadership thought that because of their long experience in China they were qualified enough to design an authentic Chinese pavilion.^{[20][30][37]}

During these times their career reached great successes. First of all they designed the Italian Consulate in 1904 among other plans such as the Ta-Ch'ing Bank. They tried to unite or use together the Western architectural language with the Chinese one. However, sometimes it was not even intended by the Chinese government as a consequence of their wish to build a half-hearted Western-style because of political reasons.^{[20][30][38][39]}

19.picture – 19.kép

The façade of the Astor House Hotel by Davies & Thomas
Az Astor House Hotel homlokzata, Davies & Thomas

One of their main works was related to the Astor House Hotel. They planned the new addition of the hotel called the Annex. These works were longer (1907-1910) than they expected – in the meantime Brenan Atkinson died (1907), but the firm completed the tasks and completed the tasks keeping Atkinson's memory in mind continuing his plan. The original plan was to rebuild the hotel with modern style without the experiments of the Chinese style, using reinforced concrete as the primary building material. As far the functions were concerned, they had to include several new premises. In the meantime a new reinforced concrete wharf was also constructed.^{[20][30][36][37][38][39][40][41][42][43]}

A “nemzetközi” Shanghai

1899-ben tervezték meg az Összetett Bíróság épületét. Megpróbálták egyesíteni a palladianizmust a kínai építészeti nyelvezettel. Akkoriban ez volt az építészek fő törekvése: egyesíteni a nyugati és a keleti építészeti stílusokat – bár nem jártak sikerrel, mert nem értették meg a keleti stílusokat.^{[20][30][31][33][37][38][39]}

A korai XX. században a kínai vezetés felfigyelt rájuk. 1902-ben a Qing birodalmi kormányzat eldöntötte, hogy részt kíván venni az 1904-ben St. Louisban megrendezett Luisianai Kiállításon, és az Atkinson & Dallas irodát kérték föl a kínai pavilon megtervezésére, mert Shanghaiban úgy váltak ismertté, mint az angol úriemberek, akik már több éve érkeztek Kínába és elkezdtek tanulmányozni és megérteni a kínai mérnöki tudományokat és építészetet. Hosszú tapasztaltuk miatt esett rájuk a választás, mert a kormányzat úgy gondolta, hogy már eléggé elsajátították a helyi hagyományokat ahhoz, hogy egy autentikus kínai pavilont tudjanak tervezni.^{[20][30][37]}

Ezalatt a cég igen nagy sikereket ért el. Megtervezték 1904-ban az Olasz Konzulátus épületét, és többek között a Ta-Ch'ing Bankot. Megpróbálták egységbe hozni a nyugati és a kínai építészeti nyelvezetet. Néha pedig csak az volt a cél, hogy egy kevésbé nyugati épületet tervezzenek politikai okokból.^{[20][30][38][39]}

20.picture – 20.kép

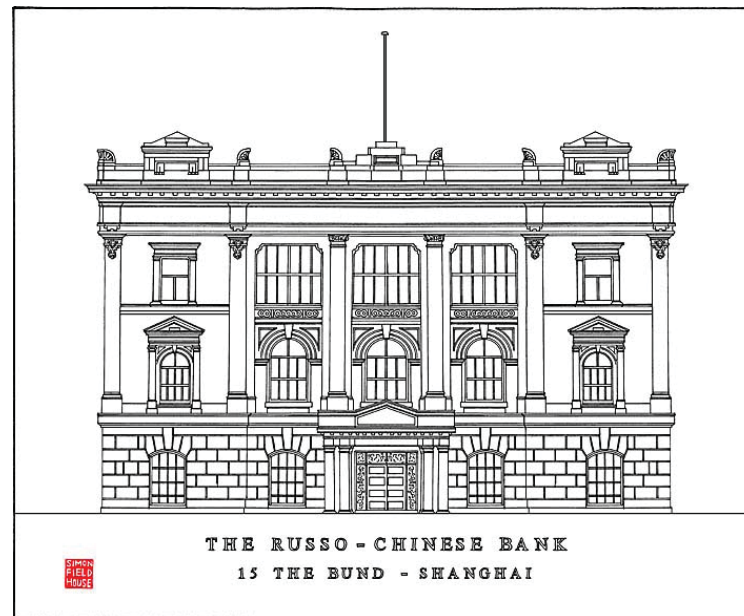
The sight of the Astor House Hotel by Davies & Thomas
Az Astor House Hotel látképe, Davies & Thomas

Egyik legfőbb munkájuk az Astor Hotel kibővítése volt 1907-ben. Az új épületrészt, az Annexet, hosszabban építették, mint elsőre gondolták. Az építkezés ideje alatt Brenan Atkinson meghalt (1907), a cég ennek ellenére befejezte a munkálatokat és az alapítót megőrizték minden tekintetben, még a cég nevében. Az eredeti terv a hotel teljes felújítása volt modern stílusban a kínai stílusok belekeverése nélkül vasbeton szerkezetekkel, mint elsődleges építőanyag. Ami a funkciókat illeti, rengeteget új használatot kellett beletervezniük az épületbe, ami mellett közben elkészült a szintén vasbeton szerkezetű partfal.^{[20][30][36][37][38][39][40][41][42][43]}

A few years later, in 1910, they were selected to design the first Chinese Exposition within China itself. This exhibition was held in Nanjing, with buildings that were even more strongly Chinese in character. ^{[20][30][33][36]}

5.6. Heinrich Becker – Becker & Baedeker

Heinrich Becker was the first German architect in Shanghai who received attention. He arrived in Shanghai in 1898, and his first famous construction started only one year later. ^{[30][31][36][39][44][45]}

21.picture – 21.kép

The Russo_Chinese Bank façade by Heinrich Becker
Az Russo-Chinese Bank homlokzata, Heinrich Becker

The Russo-Chinese Bank in Shanghai was his first famous building. It was a financial-joint-venture between the Chinese and the Russian governments. Its style is Neo-Classic with middle-European inspiration. This is known as the oldest example in Shanghai of the Neo-Classic architecture with a stone façade. The building was quite revolutionary in terms of technical sophistication and artistic interpretation. The bank had its own electric generator and, apart from being the first building in China to be equipped with an elevator, it was fully heated with hot air pipes and every single desk was served by two electric fans and two electric lights. Inside, a beautifully decorated central hall expanded through the three-storey structure which was accessed by way of an intricately carved, grand marble staircase. On the interior walls there were sculptures dedicated to of iron smelting, agriculture, coal-mining and textile manufacture, as well as of tea, cotton, shipping and electricity. On the third floor two handsome apartments for the managers opened onto the stone veranda and magnificent stained glass ran around the hallway. The

1910-ben a kínai kormányzat ismét őket választotta ki egy újabb kínai pavilon, sőt a teljes kínai bemutató részleg megtervezésére egy Kínában megrendezett világkiállításra, Nanjingba. A tervek egy olyan épületegyüttest kreáltak, melyeken erősen kiütközött a kínai karakter. ^{[20][30][33][36]}

5.6. Heinrich Becker – Becker & Baedeker

Heinrich Becker volt a legelső ismert német építész Shanghaiban. 1898-ban érkezett meg, és első híres építkezése 1899-ben volt. ^{[30][31][36][39][44][45]}

22.picture – 22.kép

Formerly a Russian Bank, currently used as the Chinese Foreign
Exchange and Trade Centre, Heinrich Becker
A korábbi Russo-Chinese Bank, jelenleg Kínai Pénzváltó és
Kereskedelmi Központ, Heinrich Becker

Az Orosz-kínai Bank épületét tervezte meg, ez volt az első épülete Shanghaiban. A bank maga egy közös vállalkozás volt Kína és Oroszország között. A neoklasszicista stílusban épült épület közép-európai jegyeket hordoz magán. Ez az épület a legkorábbi példája a neoklasszicizmusnak a városban, és emellett külön jelentősége van kőanyagból készült homlokzatának. Stílusa meglehetősen forradalmian újnak számított technikai és művészeti értelemben is. Saját generátorral rendelkezett, építéskor betervezték a liftet, a fűtést, és minden asztalhoz elektromos kiállást. Az épület belsejét a szépen dekorált, három szint magas bejárati csarnokból a márvány díszlépcsőkön lehet megközelíteni. A beltéri falakon szobrászati elemek tűnnek fel utalva a használók

The “International” Shanghai

construction finished in 1902 and the opening caused quite a stir amongst Shanghai’s foreigners, many of whom thought it looked totally out of place on the Bund. As is turned out the building started trend for modern European style which would rather emerge along the entire waterfront. Although a plate on the wall of the building states that it was designed and constructed by Becker and Baedeker, this architecture firm did not exist until 1905. ^{[31][33][44][45][46][47][48]}

23.picture – 23.kép

The sight of the Club Concordia by Becker & Baedeker
A Concordia Club látképe, Becker & Baedeker

As a firm beside the different villas (such as the Bavarian style villa on the 1121, Huahai Road) for the German merchants they planned German-Asian Bank’s buildings and the Club Concordia (1904-1907), also known as the German Club. It was built in Neo-Renaissance style. Before the Club Concordia, the Post office for the German Imperial Post was built based on their drawings on the 6, Fuzhou Road in Shanghai from 1902 until 1905. Their work were the Library for the German Engineering Technologies College (built in 1908-1916 with North European architectural flavour), the Xi’s Garden, which is a garden mansion (constructed in 1926-1928 in the German style) are also their work. ^{[30][31][33][44][45][49][50][51][52]}

5.7. William Doyle ^[20]

The English architect, William Doyle, worked on the St Ignatius Cathedral of Shanghai, also known as the Xujiahui Cathedral. It was built at the request French Jesuits in Gothic Roman style between 1905 and 1910. They wanted to create the grandest church in the Far East. ^[20]

A “nemzetközi” Shanghai

foglalkozására. A harmadik emeleten két hatalmas ingatlan terült el a tulajdonosok részére, amelyeknek egyrészt gyönyörű kilátásuk volt a folyópartra, másrészt hatalmas üveglakokkal tekintettek a folyósóra. Az építkezés 1902-ben fejeződött be, és nem aratott osztatlan tetszést a shanghaii külföldiek körében. Később ez is mintája lett sok már irodaépületnek. A homlokzatán levő tábla azt mondja, hogy Becker és Baedeker együtt csinálták, mint cég, de ekkor még nem társultak, csak 1905-ben. ^{[31][33][44][45][46][47][48]}

24.picture – 24.kép

The sight of the Club Concordia on the Bund by Becker & Baedeker
A Concordia Club látképe a Bundon, Becker & Baedeker

Mint cég, különböző villák (mint például a Bavaria sílusú villa a Huahai road 1121-ben) mellett a német kereskedőknek megtervezték a Német-ázsiai Bank épületét, és a Concordia Klubot (1904-1907), más nevén a Német klubot, neoreneszánsz stílusban. Még a klub előtt egy posta épületet épített meg a Német Birodalmi Posta számára az ő terveik alapján (1902-1905). Az ő unokájuk volt a Könyvtár a Német Mérnöki Technológia Egyetem Kollégiumához (1908-1916) enyhe észak-európai építészeti benyomással és a Xi Kert, ami egy kertés villa német stílusban (1926-1928). ^{[30][31][33][44][45][49][50][51][52]}

5.7. William Doyle ^[20]

Az angol építész, William Doyle tervezte a Szt. Ignác, vagy másik nevén a Xujiahui katedrális. A francia jezsuiták építették neogótikus stílusban 1905-1910. Céljuk a leggrandiózusabb katedrális építése volt a messzi Keleten. ^[20]

The “International” Shanghai

25.picture – 25.kép

The sight of the St. Ignatius Cathedral by William Doyle
A Szt. Ignác katedrális látképe, William Doyle

The Xujiahui Cathedral is situated in the city centre, near to the Xujiahui Park thus the name. It has a square in front of it with a garden. From this the main façade can be examined very well: there are two 60 meters high gothic towers. The building material of the walls were bricks and they used plumbaginous tiles on the roof. The church is decorated with many sculptures of the Holy Son and the God. In the hall there are 64 carved circular columns, which are connected to the high arches at the top.^{[20][53]}

5.8. Howarth Erskine Ltd.^[20]

The Singapore-British architectural firm, the Howarth Erskine Ltd. designed the renovation of the Waibaidu Bridge. It is known as the first iron-steel bridge in Shanghai. The bridge has many names: the Garden Bridge, the Baidu Bridge, the Grandma’s Bridge, and it connects the Huangpu and Hongkou districts.^[20]

27.picture – 27.kép

Waibaidu bridge by Erskine
Waibaidu híd, Erskine

A “nemzetközi” Shanghai

26.picture – 26.kép

The façade of the St. Ignatius Cathedral by William Doyle
A Szt. Ignác katedrális homlokzata, William Doyle

A katedrális a város központjában található, közel a Xujiahui parkhoz. A templom előtt egy négyszögletes tér található gondozott kerttel. A főhomlokzatán látható két, 60 méteres gótikus torony. Az építőanyag a falaknál téglá, a boltozatoknál pedig grafitos kő volt. A templomban rengeteg szobordísz lehet találni Krisztusról és Istenről. A teljes templomcsarnokot 64 kör alakú oszlopokkal övezi, amik mind a magas boltozatokhoz kapcsolódnak a gótika szabályai szerint.^{[20][53]}

5.8. Howarth Erskine Ltd.^[20]

A szingapúri-brit építészeti cég, a Howarth Erskine Ltd. tervezte a brit koncessziós terület északi végénél található Waibaidu híd felújítását. A híd az első acél hídként ismert Shanghaiában. Rengeteg néven emlegetik: a Virágok Hídja, Baidu híd, Nagymamák hídja, és összekapcsolja a Huangpu és Hongkou városrészeket a Suzhou folyó fölött.^[20]

28.picture – 28.kép

Waibaidu bridge in 1907 by Erskine
Waibaidu híd 1907-ben, Erskine

The first memories of this bridge are from 1856. After a lot of disasters (it was damaged, burnt, reconstructed) in 1906 the old bridge was destroyed and a whole new steel structure was designed here to accommodate both trams and automobiles. The plans were made by the Howarth Erskin Ltd., and the construction was led by the Cleveland Bridge & Engineering Company Ltd. of Darlington (England) under the supervision of the Shanghai Municipal Council. The bridge was opened in January, 1908, and it was the most substantial structure in China. The total length of the bridge is 105 meter, it crosses the Suzhou Creek. It provided 3,3 m (11 feet) clearance to boats and 11,3 m (37 feet) wide carriageway with cantilevered walkways both side. ^{[20][54][55]}

5.9. Moorhead & Halse – Spence, Robinson & Partners^[20]

The Moorhead & Halse was an architectural firm, established in 1907. In 1928 it evolved into Spence, Robinson & Partners, after forming a new partnership with H.M. Spence who was a well-known architect at that time in Shanghai as well. ^{[20][30][36][39]}

One of the first building designed by them is the Asiatic Petroleum Building (1913-1916) which was built for the Royal Dutch. The building is seven storeys high, and composed with symmetrically designed neoclassical style primary façades of reinforced concrete. The building was known as the “No. 1 building on the Bund” because of its address, and at the time of its construction in 1916 it was one of the tallest Bund buildings. ^{[20][36][39][109]}

Ohel Rachel Synagogue was built in 1921. This is a large building with an imposing Greek-Revival style façade. It replaced its predecessor, the Beth El Synagogue, which was established in 1887. ^{[20][30][36]}

The Somekh Apartments (1927) is a nine-storey office building designed with a clean linear façade and a controlled use of decorative elements in the American Beaux-Arts tradition. There are carved cornices, solemn piers, an entrance graced by a keystone and two sculptures and cast-iron railings on the top balcony in a pattern similar to Greek key. ^{[20][36][56]}

One of the biggest building designed by Moorhead & Halse is the Burlington Hotel with 100 rooms, each equipped with air-conditioning. ^{[20][39]}

Az első említése a hídnak 1856-ból van. Sok baleset után (lerombolták, leégett, stb...) 1906-ban a régi hidat lebontották és egy teljesen új acélszerkezetűt terveztek a helyére, ami képes volt elviselni a villamos és az autók által okozott terheléseket is. A terveket a Howarth Erskine Ltd csinálta és az építkezést a Cleveland Bridge & Engineering Corporation Co. LTD of Darlington (Anglia) végezte a Shanghai Városi Tanács felügyelete alatt. A hidat 1908 januárjában adták át a forgalomnak, és az egyik legjelentősebb építmény volt Kínában. A teljes hossz 105 méter a Suzhou folyó fölött. 3,3 méter tiszta magasságot enged az alatta áthajózni kívánóknak, és 11,3 méter szélességén az autós és villamos forgalom mellett mind két oldalon járda is található a gyalogosok számára. ^{[20][54][55]}

5.9. Moorhead & Halse – Spence, Robinson & Partners^[20]

A Moorhead & Halse építészeti irodát 1907-ben alapították, majd 1928ban átalakult Spence, Robinson & Partnerssé, miután H.M. Spence csatlakozott a céghez, aki akkoriban szintén egy ismert építész volt. ^{[20][30][36][39]}

Az egyik legelső épületük az Asiatic Petroleum épülete, melyet 1913 és 1916 között építettek a holland királyi család számára. Az épületnek hét emelete van, és szimmetrikusan tervezett, vasbeton anyagból formált, neoklasszicista stílusú homlokzata. Címéből kiindulva a Bund No.1. épületének hívták, és építése befejezésekor ez volt a legmagasabb épület a környéken. ^{[20][36][39][109]}

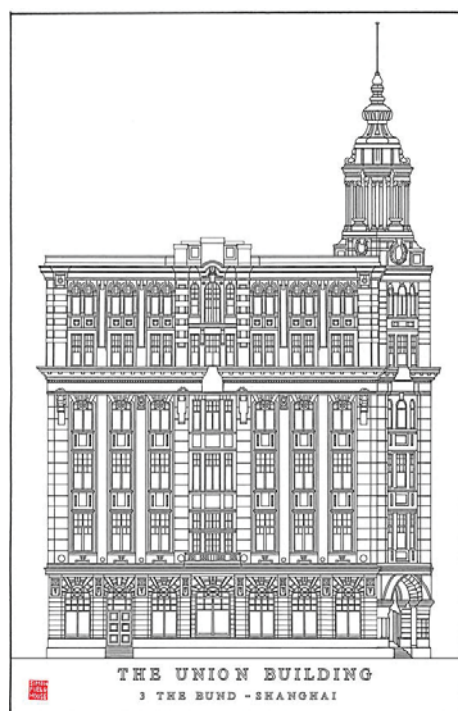
1921-ben tervezték az Old Rachel zsinagógát. Hatalmas neogótikus homlokzata van az új épületnek, amely a korábbi, 1887-es Beth El zsinagóga helyére épült. ^{[20][30][36]}

A Somekh Apartmants (1927) egy kilenc-emeletes irodaépület az ő terveik alapján, tiszta lineáris homlokzattal, és fegyelmezett amerikai historizáló dekorációval: Az íves párkányok, ünnepélyes erkélyek, a bejárati zárókő és két szobor, valamint az öntöttvas korlátok a felsőbb emelteken pedig neogótikus stílusúak. ^{[20][36][56]}

A Burlington Hotel szintén az ő épületük, egy több mint 100 szobás hatalmas épület légkondicionáló felszereléssel. ^{[20][39]}

5.10. Palmer & Turner Architects and Surveyors^{[20][57]}

The P&T Architects and Engineers Ltd, formerly known as Palmer & Turner Hong Kong is a firm of architects, which was founded in 1868 and established an office in Shanghai in 1911. Their operation there resulted in the richest architectural heritage of all the firms. The company was well known at that time and they have designed many landmark building in Hong Kong, Shanghai and in Southeast Asia. Palmer & Turner were one of the most active British firms and belonged to the group which promoted the direct application of the western architecture in far-east environment. In Shanghai the chief-architect was G.L. Wilson.^{[20][30][31][33][36][39][56][57][58][59][60][61][62]}

29.picture – 29.kép

The façade of the Union Building by P&T
A Union Building homlokzata, P&T

Their first building in Shanghai was the Union Building constructed in 1912. This is in many ways a combination of the Mewes & Davis’s Inveresk House (1906-1907) and the Charles Holden’s Evelyn House (1908-1910) in London. The building has the earliest steel-framed structure in Shanghai. It is six stories high and occupies 2241 square meter. The building was built in Neo-renaissance style with an asymmetrical façade and some Baroque style details. The façade is inscribed with a vigorous rhythm of piers by setting spandrels and windows back from the front, emphasizing the structure. The roof features a domed corner pavilion. Its Baroque tower with the noticeable Byzantine ogee dome is a typical British method, since English Baroque elements were often added to French classical buildings. Although it is asymmetrical on the principle façade, the tower creates the essential hinge between the Bund and Canton Road elevations. It was completed in 1916.^{[20][30][31][39][57][58][59][60][61][65][65]}

5.10. Palmer & Turner Architects and Surveyors^{[20][57]}

A P&T Architects and Engineers Ltd, korábban Palmer & Turner Hong Kong egy építészeti cég, amelyet 1868-ban alapítottak és első irodájuk Shanghaiban 1911-ben hozták létre, ami egy igen gazdag építészeti örökséget hagyományozott a városra. Az egyik legjobban ismert építész cég volt abban az időben, és egyaránt terveztek meghatározó épületeket Hong Kongba, Shanghaiba és Délkelet-Ázsia minden tájára. Az egyik legaktívabb brit cég volt és ahhoz a körhöz tartozott, amelyik direkt módon városképileg meghatározó épületeket igyekezett tervezni jeles példájául a nyugati építészetnek. A shanghaii iroda főépítésze G.L. Wilson volt.^{[20][30][31][33][36][39][56][57][58][59][60][61][62]}

30.picture – 30.kép

The Union Building on the Bund by P&T
Union Building a Bundon, P&T

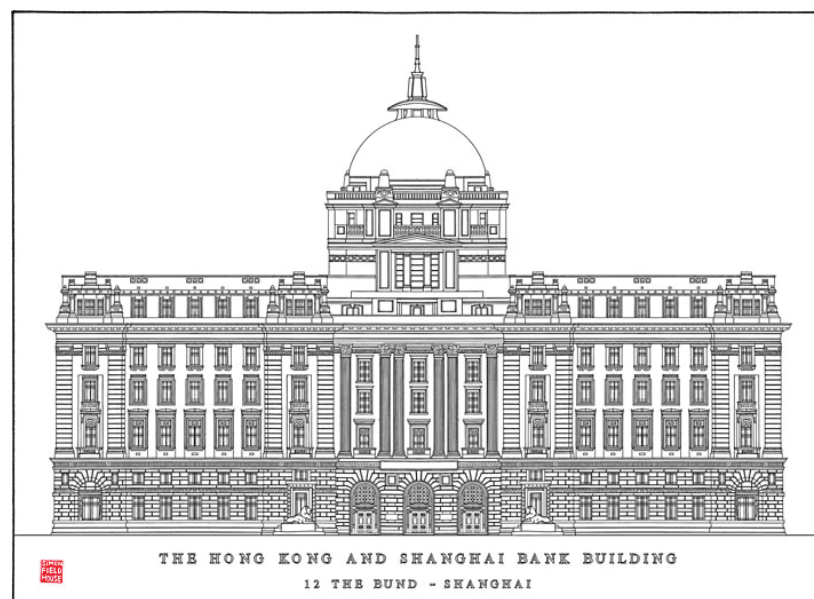
Első épületük a Union Building volt 1912-ben. Ez igen sok tekintetben a kombinációja a Mewes & Davis által tervezett Inveresk House-nak (1906-1907) és a Charles Holden által tervezett Evelyn House-nak (1908-1910) Londonban. Az épület valószínűleg a legelső acélszerkezetű építmény Shanghaiban. Hat emelet magas és 2241 négyzetmétert foglal el. Neoreneszánsz stílusban épült aszimmetrikus homlokzattal és neobarokk részletekkel. A homlokzati erkélyek erőteljes ritmusának hangsúlyozása csak jobban előtérbe van tolv a parapet falak és az ablakok mélységi visszahúzásával, amely így a szerkezetet is kiemeli. A tető a sarokban egy kupolás pavilonnal van díszítve. A neobarokk tornyon bizantizáló hatású szamarhátívú kupola található, mely tipikus brit elem, mióta a brit építészeti elemek gyakran a francia stílusú épületekhez vannak építve. Bár a főhomlokzata aszimmetrikus, a torony egy lényeges kapcsot hoz létre a Bund és utca többi épülete között. 1916-ra fejezték be az építését.^{[20][30][31][39][57][58][59][60][61][65][65]}

The “International” Shanghai

After the Union building, they designed several other significant buildings such as the Banque de l’Indo-china (1913), the Dongya Hotel (or the formerly known Wing On Company Building, 1914) or the Mercantile Bank of India (1916).^{[20][31][39][57][58][65]}

In the 1920s, the firm designed the Yangtze Insurance Building (1920), Glen Line Building (1922), Hongkong and Shanghai Banking Corp. Building (or HSBC Building, built in 1922-1923), Chartered Bank (1923), the Yokohama Specie Bank (1924), the Customs House (1927), the Beth Aharon Synagogue (1927), and the Cathalay Hotel (1929).^{[20][59][67][68]}

Glen Line Building (1922), a large urban edifice, expresses the mannerist pursuits of Palmer & Turner. It has a solution to emerge the conflict between the usage of historical style and the need for more storeys. It was built in, as it called, “free” Renaissance style. The architects tried avoid using the classical orders and the conventions of orthodox principles, adapting its features to current needs with varying degrees of freedom and originality. It is a 27,5 m (90 feet) high, massive quadrangular block with a reinforced concrete frame (and foundations), relieved by vertical oriel windows and a stepped pyramid. The entrance is in the centre of the Bund frontage consisting of an imposing portico with one granite column on each side.^{[20][31][31][39][59][69]}

31.picture – 31.kép
The façade of the HSCB by P&T
A HSCB homlokzata, P&T

The new building of the Hongkong and Shanghai Banking Corp. (1922-1923) was the most remarkable example of the monumental commercialism among the British buildings in China. The corporation commissioned the Palmer & Turner in 1919 to plan this new edifice – this was the largest commercial commission in Shanghai. The chief architects, Wilson’s design followed the classical tradition of European institution buildings between the two wars. The new HSBC building is dominated by Edwardian classicism, and it is a heavy combination of English

A “nemzetközi” Shanghai

A Union Building után sorra kapták a megbízásokat, így olyan jelentős épületeket építettek s terveztek, mint a Banque de l’Indo-china (1913), a Dongya Hotel (korábbi nevén a Wing On Company Building, 1914) vagy the Mercantile Bank of India (1916).^{[20][31][39][57][58][65]}

A 20-as években legfontosabb építkezéseik: a Yangtze Insurance Building (1920), a Glen Line Building (1922), a Hongkong and Shanghai Banking Corp. Building (HSBC Building, 1922-1923), a Chartered Bank (1923), a Yokohama Specie Bank (1924), a Customs House (1927), a Beth Aharon zsinagóga (1927), és a Cathalay Hotel (1929).^{[20][59][67][68]}

A Glen Line Building (1922) egy hatalmas városi létesítmény, kifejezi a Palmer & Turner manierista törekvéseit – feloldja a konfliktust a történelmi stílusok és a funkcionalitásból eredő többszintűség között. Az építészeti stílusa egy meglehetősen egyedi neoreneszánsz stílus. A tervező igyekezett elkerülni a klasszikus sorrendet és a hagyományos ortodox elvek használatát, és helyette alkalmazza a jelenlegi igényekből fakadó jellemzőket meglehetősen fokú szabadsággal és eredetiséggel. 27,5 méter magas, masszív négyszögletű tömb vasbeton keretvázal (és alapozással), amely könnyedebbé válik a nyílászárók homlokzati síkban való mozgatójától és a tetején lévő lépcsős piramistól. A bejárat a Bund közepén található impozáns méretű portikusszal, mint két oldalán gránit oszloppal.^{[20][31][31][39][59][69]}

32.picture – 32.kép
The façade of the HSCB by P&T
A HSCB homlokzata, P&T

A Hong Kong and Shanghai Banking Corp. új épülete (HSCB) egyike a legimpozánsabb épületeiknek és az egyik legjobb példája a monumentalitásra törekvő brit üzleti élet igényeinek megvalósulására. A cég 1919-ben bízta meg az épület tervezésével a Palmer & Turnert, kikötve, hogy a legnagyobb kereskedelmi létesítményt szeretnék végeredményként látni. Wilson tervei követik az európai klasszikus hagyományokat a kereskedelmi épületeknél. Az új HSCB épület meghatározó stílusa az Edwardian klasszicizmus, bár erősen kombinálva van az angol neobarokk és a francia historizmus elemeivel. Az Edward Mumford által tervezett Old Bailey Criminal Court

Baroque and French Beaux-Arts classicism. The most important inspirations were the Edward Mumfort’s Old Bailey Criminal Court, London (1900-1906), and Edwin Lutyens’s Viceroy’s House, New Delhi (1912-1931). It is a five-storeyed, steel-framed building with a clothing of stone frontage. The façade has its fine artwork from the stones’ solid lines and spacious proportions. At that time the British critics were not so pleased with Wilson’s work but the bank was very satisfied because they wanted exactly this Neo Greek style “to achieve the dignity with simplicity, which that name implies the architects have eschewed the use of carving or sculpture almost entirely and relied upon proportion and line.”^[20] A central Corinthian colonnade over the rusticated podium rises through three storeys, and is crowned by a dome carried on a two-level cylinder. The gigantic classical façade is not original, but it is remarkable that the seventeen-bay long elevation is dominated only by a central dome without other pavilions. The dome was unique among the British buildings in Shanghai. Two bronze English-style lions, sculptured by Henry Poole, guarded the main entrance. The interior does not follow any classical design pattern. The steel-skeleton made it possible to combine the irregular interior layout and the symmetrical elevation. The entrance hall is splendidly decorated in Venetian mosaic art by a Russian artist, called Podgoursky. Some of the building materials, such as the marble or the purbeck stone, were imported.^{[20][30][31][36][57][58][59][70][71]}

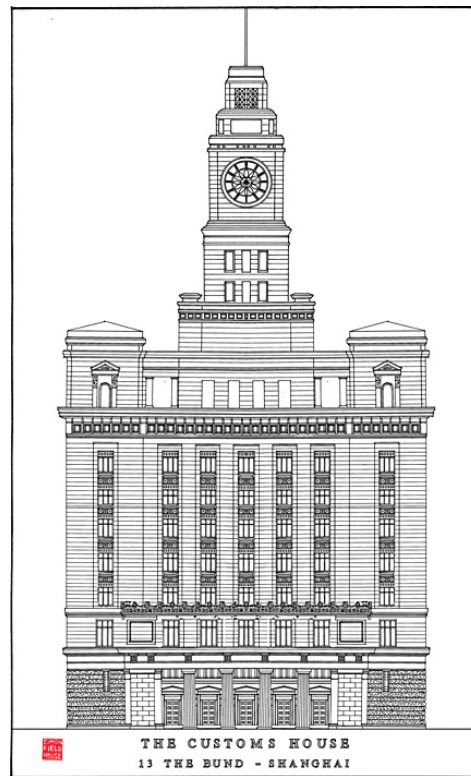
Their next relevant design/construction after the Hongkong and Shanghai Banking Corporation's new building was the Chartered Bank which was built simultaneously with two other banks. Generally speaking at that time, Palmer and Turner's style derives from the classical French. However, Chartered Bank stands as an exception, as this edifice is more in American-classicism style compare to the former HSBC Building. It has rusticated ground floor with ornate ironwork, colossal Ionic columns with large iron windows behind, and French windows on each side opening onto the balcony. The outer door is composed with a metal bars of gorgeous design. The whole composition forms a remarkably abundant and satisfying phenomenon.^{[20][30][31][33][39][58][59][72]}

The Yokohama Specie Bank is a seven-storey building on the Bund designed by the Palmer & Turner. During that time the five-storey buildings were no longer adequate to satisfy the commercial demand, but the foundation technique could not allow more storeys. The Massachusetts Institute of Technology (MIT) created a new method which was first used at this construction. The essence/main idea of the new technique was to saturate the site with masses of driven timber piles that were then to be covered by a thick reinforced concrete raft. The engineers from the Palmer & Turner used this technique to plan and construct the Yokohama Specie Bank Building, which allowed them to build higher buildings than before. The edifice is built in Neo-Greek style, but its design was also said to display a “freshness and vigor a severe, chaste and board character”^[20]. The building was undeniably Classical (it is one of their last French-influenced building) in form, with a strict delineation of the building components. The symmetrical façade was composed of three vertical section and the central recessed portion, containing two massive Ionic columns spanning three floors, stands above the three main entrances. The Bank was built using a steel-framed structure with reinforced concrete roof and floors, and Japanese granite facing.^{[20][30][33][39][58][73][74]}

(1900-1906) Londonból és az Edward Lutyens által tervezett Viceroy’s House (1912-1913), Új Delhiből voltak az előképei. Ez egy öt emelet magas, acél keretszerkezetű épület kő homlokzattal. Ez a homlokzat művészi alkotást hozott létre a kő finom vonalaiból és megfelelő arányaiból. A kritikusok abban az időben nem voltak megelégedve ezzel a munkával, de a megrendelő kívánság pontosan eltalálta Wilson: „hogya a méltóságot egyszerűséggel érje el, az építész elkerülte a kővágást vagy szobrászkodást és csak az anyag vonalait és arányait használta”. A központi korinthoszi oszlop a rusztikus pódium fölött emelkedik 3 emelet magasságig, és egy kupolával van koronázva, amit egy 2 emelet magas dob emel magasabba. A hatalmas klasszikus homlokzat nem eredeti, de elképesztő, hogy a tizenhét méteres magasság fölött csak a kupola uralja a homlokzatot kiegészítő szerkezetek nélkül. EZ a kupola egyedi volt a brit épületek körében Shanghaiban. A főbejáratot két bronzból készült angol stílusú oroszlán vigyázta Henry Poole keze által. A belső nem követi a klasszikus tervezési hagyományokat. Az acél teherhordó szerkezet lehetővé tette a szabálytalan belsőtér szabálytalan tervezést és a szimmetrikus magasságokat. A bejárat csarnok hihetetlen módon ki van dekorálva velencei stílusú mozaikkal Podgoursky, egy orosz művész keze által. Több építőanyagot, mint például a purbeck követ importáltak.^{[20][30][31][36][57][58][59][70][71]}

A Chartered Bank 1923-ban épült, és építése egyszerre zajlott a HSCB épületével valamint két másik banképületével. A másik kettő stílusa a klasszikus francia stíusból származik, de Chartered banké nem. Ez az építmény sokkal inkább az amerikai klasszicizmusból származik. Rusztikus földszintje van díszített vasszerkezetekkel, kolosszális méretű ión oszlopokkal, mögöttük hatalmas vas keretszerkezetű ablakokkal. Ezek a francia stílusú ablakok mindkét oldalon nyitnak az erkélyekre. A külső ajtó szerkezete szintén vasból készült pálcákkal dolgozik. Az egész kompozíció egy rendkívül gazdag és kellemes érzést kelt a szemlélőben.^{[20][30][31][33][39][58][59][72]}

A Yokohama Specie Bank új épülete egy hét emelet magas építmény. A változó igények miatt az öt emeletes épületek már nem feleltek meg az igényeknek abban az időben, de az alapozási technikák még nem fejlődtek ki eléggé, hogy ennél magasabb épületeket építsenek. Az MIT kidolgozott egy új módszert 1924-re, amely fa oszlopok lesajtolásával és azok vasbeton fejlemezéssel való összekapcsolásával hozta létre a megfelelő alapozást. A Palmer & Turner mérnökei ezt az eljárást tervezték használni a Yokohama építésénél. Az építmény neogótikus stílusban épült, de úgy szoktak rá hivatkozni, mint a „frissesség és a lendületesség megjelenése egy súlyos, csiszolt fedélzeti karakteren”. Formájában tagadhatatlanul érződik a klasszicista hatás (leginkább a francia hatás) az épület részeinek szigorú lineáris elrendezése mellett. A szimmetrikus homlokzat három vertikális részre osztozik és a középső, a hármas főbejáratot is tartalmazó rész két hatalmas ión oszloppal van díszítve, mely három szintet fog közre. A Bank acélszerkezetű épület vasbeton szerkezetű födémekkel és tetővel és japán gránit kőből készült homlokzattal.^{[20][30][33][39][58][73][74]}

33.picture – 33.kép

The façade of the Custom House by P&T
A Custom House homlokzata, P&T

The Custom House was built in 1927. It is an eight-storey building on the Bund, in Shanghai. It's predecessor (the old custom house) was first set up in the late XVII. century, but because of the economic and trading growth its location became inconvenient. Thus the government moved the custom office into the New Custom House. This building was burnt down in the rebelling of the Small Sword Society in 1858, and the rebuilt building was set on fire and destroyed in 1860 by the Taiping Revolution Army. The building was rebuilt again just to be demolished in 1925. The P&T received the assignment to design a new building, which was completed in 1927. The building is divided into two sections: the eastern part is eight storeys tall, and faces the Huangpu River. It is topped by a clock tower, which is eleven storeys or 90 metres (300 ft) tall. It has four faces, each made up of more than 100 pieces of glass. (This is the largest clock in Asia.) The western section is five stories tall, and faces onto Sichuan Road. The structure is made from reinforced concrete while the exterior follows a Greek-revival Neo-Classical design. The eastern section's entire surface is covered with granite, as are the first two storeys of the western section, with the upper three storeys clothed with brown bricks. The main entrance has four Doric columns, which give the building an imposing appearance. Eaves are found above the first and second storeys, with a larger one above the sixth floor. Large stone columns penetrate from the third to the sixth storey. Behind the main entrance is the main hall. Marble columns are decorated with gold leaf. At the centre is an octagonal dome, with mosaics on the eight sides. The whole building tries to make a connection between the influence of the French architecture and the modern constructional techniques. ^{[20][30][31][33][36][39][57][58][59][60][61][62][75][76]}

34.picture – 34.kép

The façade of the Custom House on the Bund by P&T
A Custom House homlokzata a Bundon, P&T

A Custom House, vagy Vámház 1927-ben épült a Bundon, egy nyolc emeletes épület. Elsőként még a XVII. században építették, amikor a város megkapta a vámkezelés jogát, így a gazdasági és kereskedelmi növekedés miatt szükség volt egy vámkezelő hivatalra. Az eredeti épület kényelmetlen helyzete miatt a hivatal átköltözött az Új Vámházba, ami viszont leégett a Kis Kardok Társaságának felkelése alatt 1860-ban. A helyreállított épület 1925-ben szintén elpusztult, így ebben az évben a Palmer & Turner megkapta a megbízást, hogy tervezzék meg az új épületet, ami 1927-re készült el. Az új épületnek két része van: a keleti rész nyolc emelet magas, a Huangpu folyóra néz homlokzata. A tetején egy óratorony van, ami tizenegy emelet, vagyis 90 méter magas. Ennek a toronynak négy homlokzata van, mindegyik több mint 100 üvegdarabbal van kidekorálva. (Ez a legnagyobb óratorony egész Ázsiában.) A nyugati rész öt emelet magas és a Sichuan Roadra néz. A szerkezet vasbetonból készült és a külső neogótikus stílusban épült. A keleti rész teljes homlokzata gránitból készült, ugyanígy a nyugati rész alsó két szintje, viszont a felső három már barna téglából. A főbejáratot négy dór oszlop keretezi, amely impozáns megjelenést ad az egész épületnek. Párkányzat fut végig az első és a második, valamint egy nagyobb a hatodik emelet fölött. Nagy kőoszlopok fogják egybe a harmadik és hatodik szint közti homlokzatot. A főbejárat a bejárat csarnokba vezet, ami márvány oszlopokkal van dekorálva aranyozott levelekkel. A középpontban egy nyolcszög alapú kupola található, mind a nyolc síkján mozaikkal. Az egész épület közvetít a klasszikus francia stílus és a modern építészeti technikák között, és igyekszik feloldani azok ellentmondásosságát. ^{[20][30][31][33][36][39][57][58][59][60][61][62][75][76]}

Berth Aharon Synagogue was built in 1927 based on their visions. This is characterized by geometrical themes and the emphasis of the arched entrances in the style of Frank Lloyd Wright’s Dana House, Springfield, and the Larking Building, Buffalo. This is their first building which shows the signs of American influence only. ^{[20][30][39][57][77]}

Cathalay Hotel, also known as the Sassoon House (1929) marked the beginning of the modern style in the city, it was the first high-rise building in Shanghai. (Originally it was the part of the Peace Hotel, which contained a south annexe, later called the Palace Hotel, and a north wing, the Sassoon House. The two hotels were separated after the I. World War.) The building has a shape of a large “A” letter with a pyramid-shaped bronze roof at the top. (It resembles the Headquarters of Montgomery Ward in Chicago, 1900). Its architectural style is Neo-Classicism and Eclecticism. The decoration on the façade brought a lighter style into the Bund, which was dominated by orthodox classical architecture. ^{[20][30][31][33][36][39][58][60][61][62][78][79][80]}

In the 1930’s their portfolio was rather orientated to the residential buildings than commercial. They planned among others the Broadway Mansions (1930-1934), the Hamilton House (1931), the Royal Asiatic Society Building (1932), the Sassoon Villa (1932), the Embankment Building (1933), the Metropole Hotel (1934), Grosvenor House (1934), and the Old Bank of China (1937). ^{[20][30][59][80]}

Broadway Mansions (1930-1934) is a nineteen-storey Art Deco stylised (or Streamline Modern style) hotel and it was one of the primary symbols of Shanghai for decades. This was called “*the closest approach to a modern American skyscraper*”^[20]. The Broadway Mansions are an early example of mixed development of hotel, offices and apartments. The architects expressed their aesthetic principle based on structure and function. Renouncing classical or any other historicism, The building's character is determined mostly by its volume and the regular horizontal fenestration. The building is based on a rectangular shape with Y-shaped ends. The resulting building is rational in structure, and extends the external wall area of windows. Its striking elevations have a beneficial effect on the townscape. The central tower is buttressed diagonally by ziggurat wings with symmetry and balance for each elevation to mark an important urban axis, holding the street line of the Bund over the river. According to Cristopher Wren: “*our English artists are dull enough at inventions but once a foreign pattern is set, they imitate so well that commonly they exceed the original*”^[20]. The frame structure is made of steel and aluminium, which was a new building material thus the Broadway Mansions were one of the most advanced designs at that time. The building otherwise is a red brick construction, and it is 78 meters high. The façade is curved, symmetric stepped-back. Its floorplan is designed after the number 8, which means luck in the Chinese ideology. ^{[20][30][31][36][59][60][61][62][80][81][82]}

A Berth Aharon zsinagógát 1927-ben az iroda tervei alapján építették föl. Alapvetően geometriai szerkesztés jellemzi és a hangsúlyos bejárat szerkesztése stílusában Frank Lloyd Wright Dana House-ára (Springfield) és a Larking épületére (Buffalo) emlékeztet. Az első olyan épületük, amelyen tisztán érezhető az amerikai hatás. ^{[20][30][39][57][77]}

1929-ben fejeződött be a Cathalay Hotel, vagy más nevén a Sassoon ház építése, amely szinte kijelöli a modern építészeti stílus használatának kezdetét a városban. Ez volt az első magas épület Shanghai-ban. (Eredetileg a Peace Hotel egyik része volt, aminek volt egy déli szárnya is, a Palace Hotel. Kezdetben együtt kezelték, de az I. világháború után szétválasztották őket.) Az épület alakja egy nagy A betűre hasonlít, és a Montgomery Ward chicagói főhadiszállására hasonlít 1900-ból. Neoklasszicista stílusban épült, a homlokzati dekoráció pedig egy könnyedebb stílust hozott a Bundra, ami általában a hangsúlyos és erőteljes klasszikus stílusú homlokzatokkal volt teletűzdelve. ^{[20][30][31][33][36][39][58][60][61][62][78][79][80]}

Az 1930-as években portfóliójuk kibővült lakóházak tervezésével. A Palmer & Turner tervezte többek között a Broadway Mansionst (1930-1934), a Hamilton House-t (1931), a Royal Asiatic Society épületét (1932), a Sassoon Villát (1932), az Embankment Épületet (1933), a Metropole Hotelt (1934), a Grosvenor House-t (1934), és az Old Bank of Chinat (1937). ^{[20][30][59][80]}

A Broadway Mansions (1930-1934) egy tizenkilenc emeletes, art deco stílusban épült hotel épület Shanghai belvárosában és évekig a város egyik szimbóluma volt. Úgy tekintettek rá, mint a „*legjobb kísérlet az amerikai felhőkarcolók irányába*”^[20]. A épület egy korai példája lakó és az irodai funkció összehangolásának: egyszerre találhatók meg benne a lakások, hotelszobák és irodák. Az építészek kifejezték saját esztétikájuk elveit a funkción és a szerkezeten keresztül. Lemondva bármiféle klasszikus vagy historizáló formáról, az épületet saját mérete és szabályos horizontális beosztása határozza meg. Az eredmény egy racionális szerkezet, ami ki van töltve falakkal és ablakokkal. Magassága jótékony hatással van a város látképére. A központi torony átlósan támpilléreken keresztül támaszkodik a zikkurat szárnyaira és ebben a kiegyensúlyozott helyzetében képez városi jelet az utcai vonalra fókuszálva a figyelmet a Bundról. Cristopher Wren szerint: „*a mi brit építészeink eléggé képzetek technikailag, de amikor egy külföldi mintát kell követni, akkor olyan jól imitálják azt, hogy még az eredetét is túlszárnyalják*”^[20]. A keretszerkezet acélból és alumíniumból készült, ami szintén újdonság volt. A Broadway Mansions volt az egyik legkorábbi példája az alumínium, mint építőanyag használatának. A kitöltő szerkezetek vörös téglából készültek. A homlokzat kialakítása íves és szimmetrikus és visszaléptetésektől lesz izgalmas. Az épület 78 méter magasságig nyúlik fel. Az alaprajzi tervezésében megjelenik a nyolcas szám, mely a kínai ideológiában a legszerencsésebb szám. ^{[20][30][31][36][59][60][61][62][80][81][82]}

35.picture – 35.kép
The façade of the twin towers by P&T
Az ikertornyok homlokzata, P&T

Hamilton House was designed in 1931 and it should be mentioned together with its twin, the Metropole Hotel, which was built in 1934. The Art-Deco stylish skyscrapers express verticality and message of power through the use of simplified Gothic details. The complexum was modern at that time, whose curved main façades were used to define a well-proportioned urban space, much like as it was done elsewhere in the modern world. The heavy towers are supported by stylised flying buttresses. The buildings curve towards each other to form a semi-circular plaza that is related to the entrances to absorb the large number of people who enter and leave the buildings. This design was the first experiment in Shanghai with twin skyscrapers, and was meant to improve the urban environment. The architects' good intentions to create a civic space were substantially limited by the given conditions. Hamilton House was a hybrid office and apartment building, while Metropole Hotel was one of the most distinguished guest houses in Shanghai. ^{[20][30][31][39][60][61][83][84]}

Royal Asiatic Society Building (1932) is an example how the British architects, such as Palmer & Turner made an attempt to Wright's architectural language. This, similarly to the Beth Aharon Synagogue, is formed with geometric shapes and the arched entrances intensify the effect of Wright's Dana house and Larking Building. The symbols origin from the Taoist philosophy considering Wright was influenced by Japanese architecture – it is interesting to use these details on the Royal Asiatic Society Building. ^{[20][30][31][33][59][60][61][62]}

The Sassoon Villa is an illustration of Palmer & Turner's small residential buildings. The house is bound architecturally together with gardens, surrounded by a mass of woods, and the wide lawns resplendent in the richest of greens are like extensions of the downstairs rooms. The well-pavilion becomes the centre of the axes of the buildings. The architects applied the English vernacular. Some of the most characteristic elements of this style are decorative half-timbering gables, tall chimneys, oriel windows of leaded lights, and interior timbering walls and ceilings. ^{[20][31][59][60][62][80]}

36.picture – 36.kép
The façade of the twin towers by P&T
Az ikertornyok homlokzata, P&T

1931-ben megtervezték a Hamilton House-t, amit együtt kell vizsgálni „ikertestvérével”, a Metropole Hotellel, ami 1934-re lett kész. A két épület art deco stílusban épült felhőkarcoló, amik a vertikálitást hangsúlyozzák egyszerűsített gótikus részletekkel. A komplexum igen modernnek számított abban az időben, főleg ívesen kiképzett főhomlokzatai miatt. A két épület íves homlokzata a másik folytatásaként működik, és egy félköríves teret hoznak létre maguk előtt, amihez kapcsolódban a bejárat csarnokok az épületeken belül, így adva megfelelő nagyságú teret az ott lakók és dolgozók valamint az oda látogatók számára. Az elképzelés egy kísérlet volt Shanghaiban, és további terveket vonzott volna be. Az építészek jó gondolatai egy olyan lakossági „közteret” hoznak létre, amelynek határait a város szabja meg. A Hamilton House egy hibrid épület irodákkal és lakásokkal, míg a Metropole Hotel az egyik legelőkelőbb szálloda lett a városban. A hangsúlyos tornyok stílusos támpillérekkel vannak megtámasztva. ^{[20][30][31][39][60][61][83][84]}

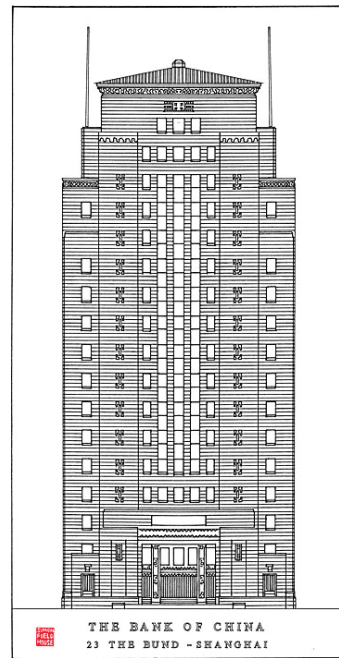
A Palmer & Turner építészeti is erősen befolyásolta Wright építészeti nyelvezete (ahogy már korábban is láthattuk) és erre egyik legjobb példája az irodának a Royal Asiatic Society épülete 1932-ből. Mint a Beth Aharon zsinagóga, alapvetően ez is geometrikus formákból építkezik és a hangsúlyos bejárat is az amerikai építész hatását érezteti. A dekorációként használt szimbólumok a taoizmusból származnak, ami egy igen bátor elgondolás volt egy kínai épületen. ^{[20][30][31][33][59][60][61][62]}

A Sassoon Villa (1932) jól mutatja, hogy a Palmer & Turner kisebb méretben is jól tudott tervezni. Az épületet együtt tervezték a kerttel, és tömegét erdő veszi körül, pázsitokra van kilátása, és a zöld terület a földszinti szobák vertikális kiterjesztései. A pavilon kerül az épület központi tengelyébe. Az építész az angol hagyományos építészeti eszközökhöz nyúl vissza. A stílus elemei, mint a dekoratív faszervezetű nyeregtető, a magas kémények, a kiugró ablakfülkék, és a belső téri faburkolat a falakon és a földemeken mind részei az épületnek. ^{[20][31][59][60][62][80]}

Az Embankment épület egy modern stílusú, a folyópartra néző lakókomplexum 1933-ból Shanghaiban. A keretszerkezet vasbetonból készült. Az épület talán egy kissé túlhangsúlyozza a funkcionista gondolkodásmódot, miszerint az elmúlt stílusok esztétikai törekvései mind értelmetlenek voltak. Az épületet körbejárva egy tíz emeletes torony található, aminek két utólag épített emelete van jelenleg, és ami uralja a teljes nyolcemeletes épületet. Az építmény teljes megjelenése sokkal határozottabban modern az erős horizontális ablak- és erkélyávok miatt, bár az

The “International” Shanghai

Embankment Building (1933) was one of the most modern, waterfront residential complexes in Shanghai. The skeleton is made from reinforced concrete. The building overemphasizes the functionalist idea that all the aesthetic principles of the past are meaningless and out-dated. The S shaped, eight storeyed building is dominated by its tens storeyed tower (two storeys were added later). The building is usually categorized as Art-Deco styled mostly because of its strong bands of windows and balconies. However, the overall appearance is rather strictly modern. The tower serves as an architectural feature as well to distinguish domestic architecture from industrial building, and acts as a monumental legacy left behind after British architecture shifted forward the International Style. The Embank has been the largest "urbanscale" building in Shanghai, containing 282 flats and 126 studios. ^{[20][30][31][33][36][58][59][60][61][62]}

37.picture – 37.kép

The façade of the Old Bank of China by P&T
Az Old Bank of China homlokzata, P&T

The design of the Old Bank of China (1937).was not assignment of P & T originally. After they took over the commission, the building was reduced from 34-storey to fifteen-storeyed tower with a four-storeyed block behind. The bank wanted an edifice that would demonstrate the modern version of the Chinese architecture. To satisfy this request, one of P & T's Chinese co-worker, Lu Q were assigned to the challenge. He managed to create a new and successful image of modern China. Its powerful, massive tower, diminishing to a gentle pyramidal roof, shows a synthetic form of stylisation, mediating between American Art Deco skyscrapers and Chinese tradition. Instead of sticking to the traditional Chinese concepts - horizontal divisions, exposed structure and polychrome, Lu used Chinese architectural elements, such as windows, cornice, and entrance decoration to express the Chinese mood and character of the building. The Chinese roof is a compromise to historicism, but it does disturb the coherence of the building as it is too flat to be seen. This ambivalent kind of modernism is clearly as important part of twentieth-century architecture as the modern Chinese building. ^{[20][30][31][33][36][39][57][58][59][60][61][62][87]}

A “nemzetközi” Shanghai

épület inkább art deco stílusúnak ismert. A torony egy megkülönböztető jelként működik, hogy a funkcionálisan racionális lakóépületet ne keverjék össze egy ipari építménnyel, amiknek alapvető jellemzője ez a stílus. Az egész épület egy meghatározó hagyatéka a brit építészet modern stílus felé fordulásának. ^{[20][30][31][33][36][58][59][60][61][62]}

38.picture – 38.kép

The façade of the Old Bank of China by P&T
Az Old Bank of China homlokzata, P&T

Az Old Bank of China tervezése eredetileg nem a Palmer & Turner megbízása volt. Miután megkapták a feladatot, az eredeti 34 emeletes épületből tizenöt emeletes torony lett mögötte egy négy emeletes blokkal. A megrendelő egy olyan épületet szeretett volna látni, ami megjeleníti a modern verzióját a kínai építészetnek. Ez meglehetősen nagy problémák elé állította volna az irodát, ám egyik munkatársuk kínai volt, Lu Qian, akire rábízták ennek az épületnek a tervezését (ez volt ez egyetlen ismert eset, amikor kínai nemzetiségű tervező alkotott). Ez az együttműködés igen gyümölcsözőnek minősült, mert Lu tökéletesen eltalálta a megbízó kívánság és egy sikeres és új képet sikerült megalkotnia a modern Kínáról. Az épület erőteljes és masszív tornya, mely egy szelíd tetővé finomodik, mutatja a stilizáció mesterséges formáját és tökéletesen egyensúlyoz és közvetít az amerikai art deco stílusú felhőkarcolók és a kínai hagyományos építészet között. Áttöri a hagyományos kínai megközelítést (és megítélést) a horizontális osztásokkal, megmutatott szerkezettel és a sokszínűséggel, és ennek ellenére az épület mégis kínai hatást kelt az olyan részletek miatt, mint például az ablakok, párkányokkal és a bejárat dekorálásával. Sikeresen kombinálja a modern stílust kínai felhangokkal. A tető hagyományos formája egy kompromisszum a historizmus irányába, de nem zavarja meg az épület egységes képét, mert túl lapos, hogy látszódjon. Ez az ambivalens modernizmus egyértelműen a XX. század építészetére jellemző, mint a kínai modern épület is. ^{[20][30][31][33][36][39][57][58][59][60][61][62][87]}

They had worked in Shanghai until the II. Great War, but after that they left the city (in Hong Kong they have been active since). During their active time here they planned and led constructions more than the here demonstrated examples, but these were their most prominent and significant buildings.^{[20][30][39][58][59]}

5.11.László Hudec

Despite the famous architects introduced above, the most significant modernist figure of Shanghai at that time was not a British, but a Hungarian architect, called L. E. Hudec, who designed some of the most influential modernist buildings. Hudec arrived to the country in 1918 after he escaped from Russian captivity. In Shanghai he joined first the American architectural office Rowland A. Curry – they became one of the biggest architect offices beside Palmer & Turner. In 1925 he opened his own office, and after 1927 he received several commissions not only from the foreign colonies but also from the Chinese government. He designed some of the most significant buildings of Shanghai, such as the Park Hotel, the Grand Theatre and so on. Hudec's name is well-known between the inhabitants of the city thanks to his unique structures. Hudec's style evolved during his active period from Eclectic Neo Classicism (popular in the early XX. century) to Art-Deco and Modern styles.^{[30][31][33][39][60][61][88][89][90][91][92][93][94][95][96][97][98][99]}

McTyeire School (1922-1926) is a building from his period by the American office. This school was designed for missionaries of Southern Methodist Church from the United States. His plan fit perfectly into the customer's visions. Hudec designed the main building in the Collegiate Gothic style (a solemn, elegant, popular architectural style of American schools and colleges from the late 19th century to 1930s). The style was modern in terms of structure, function and layout and so was the building which Hudec designed. Inside, the stained glass in the lobby is miraculously intact, just like the old, atmospheric theatre. However, it was not finished in his time because they ran out of money.^{[88][89][100][101][102]}

The planning of the Country Hospital (1923-1926) remained an option for Hudec for years before he accepted it. The customer preferred to remain unknown. However, he had some specific requirements. The hospital should not represent any national style, as the world war was still a strong, terrible memory in people's mind. Also, he wanted the building to be the most modern hospital of Shanghai. Hudec's design is pragmatic: the layout followed the function. In layout the hospital wards are situated to south, and the operating rooms and the server rooms are in the north wings, in each level with passages between them. According to the customer's specifications, each patient room had an own bathroom. On the top of the building there was a roof terrace as known as a solarium. Around the building the landscaping started at the same time when the construction. Because of the required neutral style the façades appear modest and the minimalist details cause a basic elegance. The main façade opens to the outside with three huge loggia, above them tympanums (to enlarge the height of the inside hospital rooms). The great depth of the façade is

Shanghaiban egészen a II. világháborúig tevékenykedtek, de utána elhagyták ezt a bázisukat (Hong Kongban mind a mai napig tevékenyen működnek). Aktív idejük alatt sokkal több épületet terveztek és építkezést vezettek le, mint az itt bemutatottak, de ezek voltak legfontosabb és legjelentősebb épületeik.^{[20][30][39][58][59]}

5.11.Hudec László

Shanghai legjelentősebb modernista tervezője nem egy brit építész volt, hanem egy szlovák-magyar származású mérnök, Hudec László, aki a város legmeghatározóbb épületeit tervezte. 1918-ban érkezett ide orosz fogságból való szökése után. Shanghaiban először a Rowland A. Curry amerikai építészirodában dolgozott, ahol a főépítéssel együtt a Palmer & Turner versenytársaival nőtték ki magukat. 1925-ben saját irodát nyitott, és 1927-ben már nem csak külföldiektől kapott megbízásokat, hanem a kínai kormányzattól is. Shanghai legdominánsabb épületei az ő nevéhez fűződnek, mint például a Park Hotel, a Grand Theatre és így tovább. A shanghaii lakosok számára neve jól ismert épületei miatt. Stílusa az eklektikus neoklasszicizmustól egészen az art decoig és a modern stílusig fejlődött aktív ideje alatt.^{[30][31][33][39][60][61][88][89][90][91][92][93][94][95][96][97][98][99]}

Egyik első meghatározó épülete a McTyeire iskola, melyet még a Rowland irodában tervezett. Az iskola amerikai misszionáriusok, a déli metodisták számára készült. Hudec terve tökéletesen megfelelt a megrendelő kívánságának. A főépületet Collegiate Gothic stílusban (egy visszafogott, elegáns építészeti stílus, igen népszerű volt a 30-as évek végéig az amerikai iskolák és gimnázium, kollégiumok körében). A stílus modernnek számított szerkezeti, funkcionális és alaprajzi értelemben is, így a Hudec által tervezett épület is ezt követte. A bejárati csarnok hatalmas festett üveg ablakai csodával határos módon épen maradtak, így mind a mai napig megtapasztalható az akkori atmoszféra, ugyanúgy, mint a beltéri színházban. Sajnálatos módon nem tudták egyszerre befejezni, több szakaszban épült meg, mert időközben többször is elfogyott a pénz.^{[88][89][100][101][102]}

A Country Hospital, mint tervezési feladat, igen sokáig Hudec látókörében volt, de a megbízást végül csak 1923-ban kapta meg. A végleges terveken már a saját irodája csinálta 1926-ig, amikor el is készült az épület. A megrendelő a háttérben kívánt maradni, de megvoltak az elképzelései, amiket Hudecnek létre kellett hoznia: egy olyan kórházat szeretett volna a városra, illetve a külföldi koncessziókra hagyni, ami különlegesen vagy kiemelkedően egyik nemzet stílusához sem tartozik, mert ebben az időben még erősen érezhető volt az I. világháború okozta feszültség, viszont a megrendelő egy mindenki számára nyitott kórházat akart létesíteni. Emellett a legmodernebb felszereltségű és tervezésű kórháznak kellett lennie Shanghaiban. Alaprajz tekintetében Hudec szintén a pragmatikus elveket követte: a fordított T alaprajzú épület déli, kereszt irányú szárnyába tervezte be a betegszobákat, míg az északi, hosszanti szárnyba kerültek az műtőszobák és a kiszolgáló helyiségek. A megrendelői kívánságok között az is szerepelt, hogy minden betegszobához legyen külön fürdőszoba. Hudec terve ezekre az alappillérekre épített és meglehetősen pragmatikus lett: az alaprajz és a forma követte a funkciót. A megkövetelt neutrális

intentional: Hudec thought about the extreme sun exposure during summers thus he wanted to create an inbuilt shading. The only exception from this functionality is the salon on the ground floor which was designed to be a spectacular entrance and a majestic meeting place. As specified by the customer, they used the latest materials and techniques by the construction, such as the air conditioning – it was mostly unknown in Asia at that time. This was his first success in his own practice in Shanghai. ^{[30][31][39][60][61][88][89][90][91][92]}

39.picture – 39.kép

The façade of the Normandie by Hudec
A Normandie homlokzata, Hudec

Normandie Apartments (Wukang) Building (1924-1926) is located in the French Concession. The site forms a triangle which creates a difficult design situation. Therefore, the plan was unusual. The resulting combination of the styles is may be closest to the French Renaissance made from concrete and steel. The red brick façade is broken into three distinct sections separated by cantilevered balconies. The archway on the ground floor and the framings on the upper floors create a very determinative façade beside the brick-architecture. The building's height (8 storey) and the rounded corner cause the appearance of a vessel, it can remind the observer of the Flatiron Building, New York. ^{[30][31][33][39][60][61][88][89][90][91][92][98][103][104]}

Joint Savings and Loan Building (Sichuan Zhonglu) (1926-1928) was built in the Classical style featuring symmetrical arrangement and detailed European decorations. The emphasized entrance and the large tower on the top of the building bring the focus on the situation of the corner site. The tower is eight-sided and has a four-storey high dome above the attic. This building of Hudec is an outstanding example of the Eclectic thinking. He specified every little detail of the building by himself. This approach resulted in the best illuminated hall in Shanghai. ^{[30][31][61][88][89][90][91][96][97][99]}

The construction of the 20 Columbian Circle houses (1929) was a corporation between Hudec and Asia Reality Company. The buildings' plans follow the same schema, but these plans were flexible enough to satisfy each costumer. Among the optional styles there were the English

stílus miatt a homlokzatok meglehetősen szerények és a minimalista részletek okozzák az alapvető eleganciát. A főhomlokzat három nagy loggiával és timpanonokkal nyit a kertre. A timpanonok szintén funkcionálisan kerültek bele a tervbe: megnövelték a szobák belmagasságát. A nagy mélységi játéka a homlokzatnak is pragmatikus: mind a megrendelő, mind Hudec tisztában volt azzal, hogy a nyarak Shanghaiban igen melegek, így a homlokzat kiugrásaival képeztek árnyékvető felületeket, így csökkentve a belső téri hőmérsékletet és hőérzetet. Az egyetlen kivétel ebben a nagyon racionális tervben a főbejárat és a földszinti lenyűgöző fogadótér, amit szalonnak is neveztek – ez Hudec egyedi elképzelése volt, hogy a betegek számára meg kell adni a lehetőséget a minőségi találkozásokra kórházban töltött idejük alatt is. A tetőterazon egy napozóteraszt tervezett be, amit szoláriumnak neveztek el. A megrendelő kívánsága szerint az épület felszereltsége, építőanyagai és technikai részletei mind a legmodernebb felfogás szerint kerültek bele a tervekbe, így az első pillanattól kezdve a légkondicionáló például egy alapvetés volt. Az épület körüli kert- és tájépítés az épület építésével egy időben kezdődött meg, hogy a növények már fejlett állapotban legyenek a megnyitókör és azt a légkört adhassák, amit Hudec elképzelt. Ez volt az első igazán nagy sikere saját irodájával. ^{[30][31][39][60][61][88][89][90][91][92]}

40.picture – 40.kép

The façade of the Normandie by Hudec
A Normandie homlokzata, Hudec

A Normandie Apartman épületet 1924-1926 között tervezték a francia negyed határára egy háromszögletű telekre, ami erősen megnehezítette a tervezési szituációt. Ezen okok miatt a terv meglehetősen szokatlan lett: stílusában ötvözi a francia, olasz, brit, és közép-európai építészeti nyelvezetet egy igen kalandos módon. A végeredmény talán a francia neoreneszánszhoz áll legközelebb acélból és betonból megépítve. A vörös tégl homlokzat három részre van osztva a konzolos erkélyekkel. A nyolc emelet magas épület és az íves sarok egyaránt emlékeztethet egy hatalmas hajóra vagy a new yorki Flatiron Buildingre. A Normandie, I. világháborús hadihajó emlékére készült. ^{[30][31][33][39][60][61][88][89][90][91][92][98][103][104]}

1926 és 1928 között épület a Joint Savings and Loan épülete klasszicista stílusban szimmetrikus elrendezéssel és európai dekorációs részletekkel. A sarokkialakítást hangsúlyozza a bejárat és az afölötti magas torony, ami nyolcoldalú és a párkányzata fölött egy négy emelet magas kupola található. Egy a részletekig végiggondolt épület eklektikus tervezéssel. Minden részletét

Cottage, Spanish House, San Clemente, San Diego, Colonial, Floridian, Hollywood and all of them had several variations. ^{[30][31][33][39][60][61][88][89][90][91][92][97]}

During the design of Moore Memorial Church (1926-1931) Hudec had to meet different expectations: a huge hall was requested which is big enough for 3000 people for Eucharistic meetings, a small cloister, an outside pavilion for concerts, and the whole complex should be connected to the 45 meter high tower, which was the tallest building in Shanghai at that time. Hudec used here a raw brick façade here for the first time taking an advantage of its plastic pattern. This created a restless and various façade with shadows. The church’s final style is Collegiate Gothic after many different variances. ^{[30][31][33][39][60][61][88][89][90][91][93][94][98][99]}

China Baptist Publication Building (1930-1932) was designed for two company. They wanted to build an edifice to adopt all of the Baptist services and they asked Hudec to design it. The form is cascading which is influenced clearly by the North German Expressionism. The final building has a brown-red brick façade with protruding columns. These columns are standing very close to each other so they create strong, vertical picture. In the original planes there were more decorations reminding to the Hungarian architectural language but final version it became simpler. On the main façade a triumphal arch motif contributes the building along its full height. ^{[30][31][33][35][60][61][88][89][98][99]}

The former residence of Hudec, built in 1931, was one of his main residences in Shanghai. He had dwelled and lived there during the most successful period of his carrier between 1932 and 1937. The house is quite similar to a typical Tudor style one which can be found in any British village. The first layer of wall is built from ganged red bricks with imitated stone facing as architectural ornament in doorways and windows, while second layer of light-coloured pink wall with dark brown exposed wooden framework. Finally, the building is covered with red-brown clay tiles on its roof. These variances make the building colourfully coordinated and bountifully structured. ^{[30][31][33][39][60][61][88][89][90][91][92][92][93][94][95][96][97][98][99][105][106]}

The concept of the Union Brewery (1933) origins in the geometric organisation of simple blocks. During the development phase of the design, visitors and observers often mentioned that the complexum is similar to a cubistic looking structure. The site is next to the Suzhou Creek thus the terrain is not capable to support such heavy buildings. To overcome this problem, more than 2000 timber stake were stroked down into the soil to reinforce the foundation. The main concept was not to create a unified architectural image but to demonstrate the many different ways of the rationalism. The building was built using the latest (construction) techniques, ensured the highest hygiene, and the hall was lighted by large glass windows. ^{[31][60][61][88][89][90][93][95][96][98][99]}

Grand Theatre was built in 1933 and demonstrated the Modern Art Deco style by Hudec. The façade is independent from the functionality of the interior. The cladding is made from large vertical and horizontal tables which grow over the building and create a truncated pyramid shape. This hides a beautiful ballroom enlightened with natural lightbeams from the gaps of the ceiling

kidolgozta, így például a bejárati csarnokot is, melynek ablakai a legvilágosabb beltéri csarnokká avanzsálták azt. ^{[30][31][61][88][89][90][91][96][97][99]}

Nagyon sok lakóépületet tervezett, többet egy tömbbe vagy egy építési periódusban. Ilyen a Columbian Circle lakóház együttese is, melyet 1929-ben tervezett. Összesen 20 épület épült meg az Asia Reality Company számára. Bár az épületek egy adott sémát követnek, megrendelői kérésre lehetett változtatni az épületeken, hogy a vásárló minden igényét ki lehessen elégíteni. Többek között az épületek stílusai az angol falusi, a spanyol ház, a San Clemente, a San Diego, a kolóniai, a floridai, a hollywoodi között váltakoztak, és mindegyik stílushoz készült két-három alaprajzi vázlat, melyeket igény szerint lehetett még változtatni. ^{[30][31][33][39][60][61][88][89][90][91][92][97]}

A Moore Memorial Church tervezésekor Hudecnek különböző elvárásoknak kellett megfelelnie: az építendő belső csarnoknak elégnek kellett lennie 3000 ember számára eukarisztiai összejövetelekhez, szükség volt egy kisebb kerengőre, egy kültéri pavilonra koncertekhez és az egész komplexumnak kapcsolódnia kellett a már álló, 45 méter magas toronyhoz, ami akkoriban a legmagasabb épület volt Shanghaiban. A tervező itt használta először a nyers téglafelületet homlokzatburkolatként, mert annak anyagában és kialakításában találta meg a szükséges plasztikusságot és mintázatot. Ez egy meglehetősen mozgalmas és változatos homlokzatot eredményezett az anyagból és kialakításából származó árnyékhatásai miatt. A végső építészeti stílus, sok variáció után a Collegiate Gothic lett. ^{[30][31][33][39][60][61][88][89][90][91][93][94][98][99]}

1930-ban kezdte megtervezni a China Baptist Publication új épületét, mely két cég egy épületbe való költözésének kívánságára készült el. A két cég be akarta fogadni az összes baptista vagy kiadó szervezetet, ezért egy nagy épületre volt szükségük. Az épület formája lépcsőzetes észak-német expresszionizmussal vegyítve. Az épület fő dekorációs anyaga a vörös téglafelület lett. A homlokzati síkból kiálló oszlopok nagyon közel állnak egymáshoz így képeznek egy igen erőteljes vertikális képet. Az eredeti terveken több díszítés szerepelt, kissé magyar stílusban, de az építkezéskor ezek az elemek leegyszerűsödtek. A főhomlokzaton teljes magasságban végigfutó diadalív motívum fogja egybe az egész házat és keretezi a főbejáratot. ^{[30][31][33][35][60][61][88][89][98][99]}

Hudec saját háza szintén egy jó példája lakóépület tervezésének. 1930-ban épült és egészen 1938-ig ott is élt családjával. Az épület maga olyan benyomást kelt, mint egy Tudor-stílusú épület egy brit faluban. A földszinti fal külső rétege vörös téglából készült imitálva a kőhomlokzat építészeti ornamentikáját a nyílászárók körül. Az első emelet világos színű, enyhe rózsaszín beütésű fal sötét tónusú fakeretben, fölötte pedig vörösbarna agyag tetőcserepezés. A teljes kialakítás színesen koordinált és jól strukturált szerkezetű teszi az épületet. ^{[30][31][33][39][60][61][88][89][90][91][92][92][93][94][95][96][97][98][99][105][106]}

Az alapvető koncepció a Union Brewery (1933) épületegyüttesre az egyszerű geometriai formák egymásra és egymáshoz halmozása. A fejlesztési tervek szemléltetik azt mondják erről a komplexumról, hogy kubistának látszó szerkezet. A telek a Suzhou folyó partján van, így a talaj nem képes hatalmas súlyú épületek hordására megfelelő alapozás nélkül. Ugyanazt a megoldást

and the walls. On the top of the building a large steel and glass block stands serving as a huge advertising surface. The building can host 2400 people on two storeys. Inside, the decorations and the lights are placed in a very sophisticated way: the materials are luxurious, and the lights highlight them. Thus the whole building seems very elegant while it is not disturbing. Several tones of the black colours can be observed in the used materials. Beside black the green colour and the metal dominate inside. ^{[20][30][31][33][39][60][61][88][89][90][91][92][93][94][95][96][97][98][99][107]}

41.picture – 41.kép

The façade of the Park Hotel by Hudec
A Park Hotel homlokzata, Hudec

Park Hotel (1934) is one of the oldest hotels in Shanghai, enjoying the title the first tallest building in the Far East. The 22-storey steel-framed landmark is an Art Deco masterpiece and one of the city’s best preserved buildings from its time. It was designed with technological advancements such as automatic fire suppression, tap water system and air conditioning. The structure has served as an inspiration to many architects. The existence of the Park Hotel is a miracle by itself because of the quality of the terrain. The explanation can be found in its foundation which applied a new technique: they used 33 timber piles, 118 cm thick reinforced concrete slab and two storeys from steel and watertight reinforced structure to support the building against prolapse and torsional – this was a unique and outstanding standing solution to this problem. The ascending structures has similar level of quality. In December of 1934 the mayor opened the Hotel with great ceremony. ^{[20][30][31][33][39][60][61][88][89][90][91][92][93][94][95][96][97][98][99][108]}

^{[20][30][31][33][39][60][61][88][89][90][91][92][93][94][95][96][97][98][99][108]}

használták, mint a Palmer & Turner a Yokohama épületnél, csak itt 2000 fa oszlopot sajtolta bele a földbe. A fő koncepció nem egységes építészeti kép kialakítása volt, hanem a racionalizmus sokszínűségének bemutatása. A legmodernebb technikák épültek bele, ezzel biztosítva például a legmagasabb fokú higiénit, vagy a hatalmas csarnokok megfelelő megvilágítását rendkívüli méretű ablakokkal. ^{[31][60][61][88][89][90][93][95][96][98][99]}

Egyik legmeghatározóbb munkája Grand Theatre volt 1933-ban. Az épület art deco stílusban épült meg, és a homlokzat független a belső terek racionális funkcionalitásától. A homlokzati burkoló anyag nagy méretű táblákból van kialakítva, melyek vertikálitása és horizontálitása adja meg a struktúrát. Ezek az épület fölé nőnek és egy piramisalakot idéznek meg. E mögött bújkik meg a csodálatos bálterem, aminek természetes világítását a földem és a falak részeinél keletkező fénysugarak adják. Az épület tetején egy hatalmas acél és üveg szerkezet áll mint egy hatalmas és igen előkelő kivitelezésű hirdetőoszlop. Az épület egyszerre tud befogadni 2400 embert két emeleten. A belső tér dekorációi és a fények igen szofisztikáltan vannak kialakítva, hangsúlyozva a finom eleganciát: az anyagot elsőrangúak és luxuskivitelűek, a világítás megcsillan rajtuk és az épület méltósága érezhető, de nem zavarja a szemlélőt. A belső teret főleg a fekete szín variációi és különböző anyagi elfordulásai, valamint a zöld és az arany szín uralják. ^{[20][30][31][33][39][60][61][88][89][90][91][92][93][94][95][96][97][98][99][107]}

^{[20][30][31][33][39][60][61][88][89][90][91][92][93][94][95][96][97][98][99][107]}

42.picture – 42.kép

The sight of the Park Hotel by Hudec
A Park Hotel látképe, Hudec

A Park Hotel 1934-ből Hudec legismertebb épülete. A 80-as évekig Ázsia legmagasabb épülete volt 22 emeletével. Az acél keretszerkezetű, art deco stílusú épület az egyik legjobban megőrzött példája a korszak építészetének. Különleges technikai felszereltséggel épült, mint például az automatikus tűzjelző rendszer, melegvíz ellátottság és a légkondicionálás. A szerkezet nagyon sok építész számára lett követendő példa. Igazából már maga a létezése is szinte csodaszámba, illetve a technikai bravúrok közé sorolandó. Nagyon sok problémával kellett megküzdeni a tervezés és az építés során. Ilyen tényező volt például az alapozás. A talaj, amelyre épült, 100 méter mélységig nem igazán terhelhető. Erre megoldásként lesajtoltak 33 fa oszlopot, majd azokat egy 118 cm vastag vasbeton fejlemezellel kötötték össze, amire még szint került talajszint alá, vízszárító vasbetonból és acélszerkezetből készítve, hogy az épületet süllyedés, összeomlás és kifordulás ellen biztosítsák. A

Hudec has numerous buildings in Shanghai, but properly introducing all of them is beyond the scope of this paper. Thus, only most significant ones were presented. After the architect left the metropolis (1940), he travelled first to Lugano, Switzerland, then to Berkeley, United States, when passed the good old chap. ^{[30][88][89][91]}

5.12. Minutti Ledreux and Leonard Architects

Rene Minutti was a Swiss architect who arrived later than his associates. This Swiss-French (he was born in Geneva, studied in Zürich) architect was a versatile designer, whose style has a gratefully undervalued trait. He designed several interesting structures, mainly buildings but also a bridge. His architecture language adopted flat roofs, stepped profile of the setback skyscrapers but eschewed the lavish ornament of the Art Deco idiom while keeping the spirit and practice of the Bauhaus. Among others these are the one which should be remembered: Erbaidu Bridge (also known as Chapoo Road Bridge), the Cercle Sportif Francias (1926), the Savoy Apartments (1928), Picardi Apartments (1936), and the Messageries Maritimes Building (1939). ^{[20][30][31][39][61]}

Cercle Sportif Francias (1926) is a sprawling complex which was started by Minutti's designees but due to technical difficulties it was finished by the Leonard & Veysseyre Company. Its style is Neo-Classical, and Beaux-Arts. The club represented a sumptuous meeting place for the French colonial elite. ^{[30][31][39][61][109]}

Savoy Apartments (1928) were one of the earliest residential buildings which had Art Deco style. ^{[30][31][39][61]} Picardi Apartments (today known as Hengshan Hotel) was built in 1934. Its Rationalist design is characterized by clean lines and minimal Art-Deco decorations. The building's shape is stepped, setback style. ^{[30][31][39][61]} The Messagerie Maritimes Building (1939) has a bold minimalist shape of cubist inspiration. This building is a sober, imposing edifice combining Art Deco characteristics with a linear Rationalist design of cubist inspiration. Its neighbourhood, the south French Concession was less impressive than the northern part. ^{[30][31][39][61]}

5.13. Leonard & Veysseyre – Kruze

Alexandre Leonard was one of Shanghai's leading French architects during the Art Deco age (from the late 1920's until the end of the 1940's). He arrived to Shanghai in 1921, worked for a while by Minutti, and he started his own business with Paul Veysseyre in 1922. Veysseyre was a French architect, who had also served in the war and studied at the Ecole des Beaux Arts. Arthur Kruze joined them in 1934. They represented a more pronounced and assertive style. They designed a variety of apartments, offices and government edifices, nearly all of them in a Modernist, Art Deco style. ^{[30][31][39][61][110][111]}

felszerkezetek szint ilyen egyedi technikai megoldásokkal készültek. Az épületet 1934-ban a város polgármestere ünnepélyes keretek között adta át. ^{[20][30][31][33][39][60][61][88][89][90][91][92][93][94][95][96][97][98][99][108]}

Hudecnek szintén számtalan épülete épült meg Shanghaiban, az itt bemutatottak csak a leginkább ismertebbek és jelentősek. Miután elhagyta a várost (1940), családjával először a svájci Luganóba költözött, majd az amerikai Berkeleyben telepedett le végül és élt ott haláláig. ^{[30][88][89][91]}

5.12. Minutti Ledreux and Leonard Architects

Rene Minutti egy svájci építész, aki kortársaihoz képest egy kissé később érkezett Shanghaiba. A svájci francia építész (Genfben született és Zürichben tanult) sokoldalú tervező volt, akinek stílusát egy kissé alábecsülték. Igen sok érdekes épületet és szerkezetet tervezett, és ritkábban hidakat is. Építészeti nyelvezetére jellemző a lapostető, a lépcsőzetes forma, de kerülte az art decoi gazdag díszítéseket a Bauhaus építészettel és gyakorlatával. Többek között az ő nevéhez fűződik az Erbaidu híd (más nevén a Chapoo Road híd), a Cercle Sportif Francias (1926), a Savoy Apartments (1928), a Picardi Apartments (1936), és a Messageries Maritimes épület (1939) tervezése. ^{[20][30][31][39][61]}

A Cercle Sportif Francias (1926) egy elterülő komplexumot, melyet még Minutti kezdett tervezni, ám már Leonard & Veysseyre fejezték be technikai problémák miatt. Neoklasszicista és historizáló stílusban épült meg, és a klubépülete a francia elit találkozóhelye lett. ^{[30][31][39][61][109]}

Az egyik legkorábbi lakóépület együttes art deco stílusban a Minutti által tervezett Savoy Apartments 1928-ból. ^{[30][31][39][61]} 1934-ben épült a Picardi Apartments (mai nevén Hengshan Hotel) racionalista stílusban, amit tiszta vonalaival karakterizál az art deco részletképzés. Az épület formája visszafelé lépcsőztetett. ^{[30][31][39][61]} A Messagerie Maritimes épülete 1939-ben épült meg a minimalizmus teljesen kubista megközelítésében. Az épület józan és impozáns terveit art deco részletképzés és lineáris racionalizmus jellemzi a kubista inspiráción belül. Környezete nem annyira illeszkedett ehhez a elegáns megoldáshoz, mert a francia koncesszió kevésbé tetszetős déli részében kapott helyet. ^{[30][31][39][61]}

5.13. Leonard & Veysseyre – Kruze

Alexandre Leonard egyike volt a Shanghaiban tevékenykedő vezető francia építészeknek az art deco stílus virágzása idején. 1921-ben érkezett a városba, és Minuttinél kezdett dolgozni, ám egy évvel később, 1922-ben megalapította saját cégét Paul Veysseyre-rel. Veysseyre szintén egy franciaépítész volt, aki szintén harcolt a háborúban, mint Leonard, és az Ecole des Beaux Arts karon

Their first huge success was the design of the Cercle Sportif Francias after Minutti’s company. The interior design of this Baroque-style Renaissance building, from stained glass ceiling, staircase to sculptures, shows ambience of a new style. That echoed the trend proposed by 1925 Exposition des Arts Decoratifs in Paris. ^{[30][31][39][61][110][111]}

The firm turned entirely from classic to Art Deco style while designing Bearn Apartments in 1930. Standing at a corner, Bearn is a brown and creamy edifice in a grand scale full of vertical and horizontal lines. ^{[30][31][39][61][110][111]} In 1931 they built the memorable Midget Apartments. Nestled in the former French Concession, the building was commissioned on an awkwardly spaced piece of land that led to the construction of small sized apartments. Nonetheless, Leonard embraced Art Deco in this building with its central Art Deco tower. ^{[30][31][39][61][110][111]} Chung Wai Bank Zhuonghui Dalou (1934) was a distinctive building characterized by a tall Art Deco Turret. ^{[30][31][39][61][110][111]} Dauphine Apartments (1935) has a streamline Deco style with round porthole-styled windows. ^{[30][31][39][61][110][111]} Amyron residence pour artistes was built in 1941, this was Leonard final work and he worked on this alone. The Amyron was meant to be a residence for artists and performers, with movable partitions in the apartments for rehearsal space. As the construction was about to start when the Japanese entered Shanghai. In 1941, the Amyron was completed — and the Vichy regime, the government of Nazi-occupied France, was installed in Shanghai. ^{[30][31][39][61][110][111]}

tanult. Cégüket 1934-ben kibővítették Athur Kruze belépésével. Ők a kimondóbb és határozottabb stílust képviselték (szemben Minuttival). Apartmanok, irodák és kormányzati épületek széles skáláját tervezték modern, és art deco stílusban. ^{[30][31][39][61][110][111]}

Első nagy sikerük a Minuttitól átvett Cercle Sportif Francias (1926) volt. A neoklasszicista (neobarokkra és neoreneszánszra hajazó) épület belső terei az új stílus sokszínű hangulatát mutatja: a fejtett üveg mennyezet, a lépcsőházi szobrok. Az épület egyfajta visszhangja volt az 1925-ös Exposition des Arts Decoratifs-nak, Párizsban. ^{[30][31][39][61][110][111]}

A cég teljesen az art deco felé fordult a Bearn Apartments tervezésekor 1930-ban. A sarkon álló épület barna és krémszínű homlokzata egy nagy palettája a vertikális és horizontális vonalaknak. ^{[30][31][39][61][110][111]} A Midget Apartments 1931-ben épült a francia negyedben. A telek lehetetlensége miatt kis alaprajzú lakások jöttek létre. Ennek ellenére természetesen az art deco uralja az épületet, főleg a központi toronnyal. ^{[30][31][39][61][110][111]} A Chung Wai Bank épületének jellegzetessége a magas, art deco stílusú torony. ^{[30][31][39][61][110][111]} A Dauphine Apartments 1935-ből jellegzetes lőrés alakú ablakaival szintén az art deco stílus egyik tipikus példája. ^{[30][31][39][61][110][111]} Az utolsó, már nem is közös épületük 1941-ből az Amyron lakótömb, amit Leonard tervezett már egyedül. Az Amyron kifejezetten művészek és előadók számára készült, így a lakások mozgatható válaszfalakkal épültek, hogy azokat bármikor igen szabadon próbateremmé lehessen alakítani. Az építkezés 1939-ben már elkezdődött, de japánok betörése miatt megszakadt, és csak 1941-ben fejeződött be. ^{[30][31][39][61][110][111]}

6. Modern usage of the foreign architecture

Generally it can be said that the foreign architecture is protected in Shanghai thus about 60-70% (there is no exact number considering not all of the foreign architects' buildings are known) of them are still in use. Their function or look maybe have changed but they are still used. The other 30-40 % was demolished somehow: during the Sino-Japanese wars, the Great Cultural Revolution, some were destroyed by the activists of the Communist Party, and some's state were just so bad it had to be demolished. Although it could seem a great waste of cultural heritage, but considering the Chinese ideology on historic monuments, and that these buildings are the symbols of the foreign power and jurisdiction in Shanghai, it is a miracle how many are still in use.

The Chinese ideology is completely different from the European mentality naturally but this concerns the protection of the architectural heritage as well. The Chinese mentality says that though a building should be protected by its history, but this protection is not the same as in the western Culture. They say that not the ancient or historical materials or function or desk space give the buildings the worth to save but its history: who were there, what happened there, most important how it is the part of the Chinese history?

Another thing is that these buildings were built by a foreign power which rose fights to have their places in the city. This could cause a strong antipathy of course. First the British came here and they literally fought themselves into Shanghai. By their colonies in here other nationalities just arrived and wanted their parts. After the II. Great War the Communist Party wanted to destroy all of these buildings because they were offending the Chinese consciousness.

However, the buildings which survived the destroying periods are now in use and they are prestigious for their users. Nowadays it is a prestige to have a building which was built before or between the two world wars by western architects. The citywide known foreign edifices are in good shape, they are protected with Chinese methods and at least a table on the building's wall informs the observers about the dates of their designer and building date.

Usually it can be said that the function rarely changes so much of it affects the building itself. But in the function there can be changes which concern the edifice. The building, which was built to adopt a public function, today is used as a public building as well, such as the Custom House by Palmer & Turner.

The Bund is the purest example of the foreign architecture. The buildings there are the same as they were planned but the area around them has changed a lot: the riverside is a modern park which lead from the north end of the Bund, from the Waibaidu Bridge to the south end. This plan was necessary because of the huge crowd of people every day. Both Chinese and foreigner came out and enjoy the unique view: the most western part of Shanghai.

6. Modern használata a külföldi építészetnek

Általánosságban azt lehet elmondani, hogy a külföldi építészet hagyatéka védett helyzetben Shanghaiban, így 60-70 %-a megmaradt (erre azonban nincs valós felmérés, mert nem ismerjük az össze külföldi építész össze művét), és még mindig használatban van. Ez a használat, vagy kinézet azonban már némileg változhatott az évek során. A maradék 30-40 %-ot lerombolták valahogy: a japán-kínai háborúk alatt, a nagy Kulturális Forradalom idején, a Kommunista Párt aktivistái keze nyomán, vagy csak állapotuk annyira leromlott, hogy szükség volt a lebontásukra, mert megmenteni már nem lehetett. Bár ezt igen nagy pusztulásnak és pusztításnak lehetne felfogni, tekintve a kínai ideológiát a műemlékekre vonatkozóan, ez egy nagyon jó arány.

A kínai gondolkodásmódban a műemlékek védelme teljesen különbözik az európai műemlékvédelemtől, ami természetes, de mégis foglalkozni kell vele, mert ez adja ezt a pusztulási formát. A kínai hozzáállásban az épületet nem azért kell megvédeni, mert az 1400-as években épült például, hanem mert köze van a történelemhez, fontos és meghatározó jellegű események zajlottak benne, vagy sorsfordító emberek lakhelyei voltak. Így aztán eredeti anyagukban és formájukban megőrizni ezeket az építményeket nem logikus számukra.

Egy másik megközelítésben teljesen érthető ezen építmények pusztulása illetve pusztítása, mert mégis egy, vagy több külföldi hatalom elnyomó jelképei. Ezek a hatalmak gyakran nem voltak tekintettel a helyi lakosságra, ami feszültséget kelthetett (keltett is, főleg a XX. században a világháborúk között). Elsőként jöttek a britek és szó szerint beharcolták magukat a város falai közé, aztán megérkezett a többi nemzet is, akik pedig nagyjából semmit sem csináltak azért, hogy itt megtelepedhessenek. A II. világháború után a Kommunista Párt igyekezett ezen szegényteljes időknél minden emléket eltörölni a föld színéről is.

Bárhogy is tekintjük, az épületek nagyobb része azért túlélte ezeket az időszakokat, és mostani használatukban a tulajdonosok kincsként tekintenek a saját épületeikre, ha az a nyugati építés nyomain viseli magán. Manapság presztízskérdés, hogy ki engedheti meg magának, hogy egy ilyen, múltat idéző, és elegáns épületet megvásároljon, és fenntartsa. Városszerkezetben találni külföldi építészek házait, és ezek kínai módszerekkel alapvetően jól (csak nem az európai mentalitás szerint) vannak megvédve, emellett mindegyiken legalább egy tábla jelzi, hogy ki tervezte s mikor épült.

Általánosságban el lehet mondani, hogy az épületek funkciója kevésbé változik, ami középületnek épült, azt középületként használják, ám a funkció már az elmúlt időben igen sokat változott, és ez már érinthette az épületet. Az olyan nagy, közfunkciókat szolgáló épületek, mint például a Custom House a Palmer & Turnertól, mint a mai napig középületként funkcionálnak.

A Bund a legtisztább és legteljesebb példája a külföldi építészetnek. Az épületek eredeti formájukban és stílusukban megmaradtak, bár a környezet sokat változott körülöttük. A folyópartot modern közparkká és sétáló utcává alakították át, ami a Bund északi végétől, a Waibaidu hídtól

Modern companies moved into the buildings of the Bund – this is very good because they are used but these companies need more technique and other space organisation what these buildings can offer. Thus usually the façades remain almost same as they were designed, but the interior changes.

In other parts of the city protected buildings can be found as well such as the Xujiahui Cathedral. However, these are protected, but the edifices needed some changes because of the users, such as the air conditioning, the lighting and so on.

The interiors need modern technique which can overthrow the whole concept of the building. The vertical travels are completed with lifts, the horizontal corridors are made narrower, the air conditioning is set up inside, the vaults are destroyed by the need of technique or just covered with artificial ceiling. Sometimes these changes appear on the façades as well.

As far as the façades are concerned it can be said: it depends on the area where the building can be found, but in general the foreign public buildings can be easily discovered. Some of them have commercials on their façade but their view, otherwise, have not changed (except their ground floor where big shop-windows appeared). On the other hand these commercials make them look not so magnificent at all as they were planned. Under the commercial-crowd there can be found these majestic façades, but sometimes it is hard to look after them. The best example for this is the whole Nanjing road (Nanjinglu) which connects the Bund and the People’s Square where the Park Hotel dominates the whole view.

From the public places the buildings of Hudec are specially known and protected. The Grand Theatre and the Park Hotel are the main centre until these days. They are renovated in Hudec’s style, and the workers are very proud of their workplace. The Country Hospital is still in use because he planned it so well that it is usable nowadays even with the rising expectations. Every inhabitant in Shanghai knows who was Hudec and can say at least two or three examples from his works. But Hudec has a very special place in Shanghai, because he made symbols.

His residential buildings were not so lucky. He planned them for only one family but nowadays they are used at least by two families (because the Chinese living traditions need fewer space). These buildings were separated into more apartments to give more habitation opportunity. In these days the population of Shanghai is so huge that it cannot allow itself to let live only one family in such a big house.

However his own building has a very special situation according to his respect in the city. This edifice is renovated and it is not inhabited but it is occupied by the company which is working on saving Hudec’s legacy. In the house there is a museum about the architect and the visitor can see where and how he lived there.

levezet egészen a déli végéig. Ennek kiépítése szükséges volt, mert mind a kínaiak, mind a külföldiek számára ez a legnagyobb látványosság, és mivel korábban nem a báméskodókra gondolva építették ezeket a házakat, általában nincs meg a távolság ahhoz, hogy az egész épület képét egyben fel lehessen dolgozni. A kiépített part megadja a lehetőséget, hogy az egész Bundot teljességében szemlélje a nézelődő (ha az ott hömpölygő tömegtől el tud tekinteni). A városban ez egyik leggyakrabban látogatott hely: Shanghai „legnyugatibb” partfala.

A Bund épületeibe modern cégek költöztek be modern igényekkel – ez egyrészt nagyon pozitív, mert használják őket, másrészt meglehetősen káros is lehet, mert a modern igények az új technikákkal és térszervezéssel hatnak az épületekre. Ez a változtatási tendencia a homlokzaton (a Bund esetében) szinte csak apró változtatásokkal jár.

A város távolabbi részén levő külföldi építések, mint például a Xujiahui katedrális szintén ilyen védett helyzetben van, bár a felhasználók változása miatt kisebb változtatásokat kellett rajta eszközölni – hogy megfeleljen a modern igényeknek. (Például ugyan légkondicionáló rendszer nincs kiépítve az épületen belül, így a nagy hőségben a templomhajókat elválasztó oszlopsorra fejmagasságba ventilátorokat ültettek, hogy legalább a levegő mozgását elősegítsék; szintén egy másik példa a nagyméretű képernyők kihelyezése, hogy a hívek a misén a dalokat tudják énekelni)

A belső tereken gyakran olyan változtatásokat kell végrehajtani, mely az eredeti koncepciót is teljesen feloldhatja. A függőleges közlekedőket kiegészítik liftszerkezetekkel, a korábban tágasra és kényelmesre megtervezett folyosók szélességét lecsökkentik, mert egyrészt nem igénylik ezt a méretet, másrészt az esetleges bérbeadások során ezek is értékes területként felhasználhatóak. Az épületeket, amelyek tervezésekor még használták, felszerelik légkondicionálókkal, ennek jobb esetben a főhomlokzaton nincs nyoma, mert „csak a belső tereken keresztül vezetik – akár a történeti szerkezeteken keresztül a rombolás igénye nélkül, de hatásaival nem törődve. A boltzatok pedig ezáltal sérülnek, ahogy átvezetik rajtuk, erőjátékuk is sérülhet akár, ami pedig a bontásukhoz vezethet. Jobb esetben pedig csak egy álmennyezetet kapnak, ami fölött a gépészetet a szerkezet károsítása nélkül elvezetik, de el is takarják a szemlélő elől. A homlokzatokat szerkezetileg általában csak a földszinten változtatják meg – ahol a vásároló tömeg áramlik.

A homlokzatokat érintve le kell szögezni, hogy az azokat érintő változások meglehetősen városrész függőek, de a korábban külföldiek által tervezett és használt középületek igen könnyen felismerhetőek. Egyrészt a modern kor használata mögött fel lehet ismerni még a szerkezeteket – ezek általában reklámok, melyek a házban található cégeket hirdetik. Ez talán a jobb eset, mert ez magát a szerkezetet nem változtatja meg, csak elfedi részlegesen. Ennél egy kissé nagyobb változást okoznak a már említett földszinti változások: legalább egy emelet magas üveg/kirakathomlokzatok megjelenése kevésbé illik az épületek századfordulós stílusához, ráadásul ez azzal jár, hogy az eredeti szerkezetet megszüntetik, akár az impozáns bejáratot is megváltoztatják. A reklámok homlokzati megjelenése még rombolja a korábbi elegáns megjelenést, szinte nevetségessé teszi. Ilyen épületeket például a Nanjing Roadon (ez köti össze a Bundot a People’s Square-rel) lehet legkönnyebben találni, de a francia negyedben is megtalálható, csak kisebb méretekben.

In terms of residential buildings it can be said their appearance by structure is the same but by façade has changed a lot. There were built many residential houses into the concession areas, after a time for the Chinese as well. These houses are used to be the same, but they are divided into parts- this is the same as Hudec’s houses. When they were under foreign jurisdiction, they were the most beautiful part of the city – naturally not the cheapest one. Today these small apartments are available for the poor inhabitants. Nowadays after a thorough observation it is clear that one window-one apartment trend is the main flow. These edifices are usually two-, or three-storey high and above the ground floor there is at least one apartment – it can have two-storey, but only one window wide. On the ground floor there are small Chinese shops and each have some shop-window.

On the other hand some of these residential buildings’ function changed: there are not only one block which are completely renovated and transformed to a tourist destination. In the French Concession a tourist can find trade blocks with the profile to sell everything “Chinese” to the tourist. These buildings are two-, or three-storey high as well. Their ground floor is usually occupied by shops, or by restaurants, which have the upper floors as well. In these blocks the function has completely changed and no one lives there anymore.

The most unchanged part of the city is the French Concession. This was designed by foreign architects to foreign customers, and usually are used today by foreigners as well. These appearance has not changed – not at all, but just a little. The buildings are standing alone in a site, not in the frontline, but pulled back. Around the site, usually there is a high (at least two meters) built fence which have a huge and heavy gate to disable the view to inside. The roads are quiet and still and they have sycamores in rows. The observer could imagine this into any other metropolis, but then something appears – a shop, a restaurant or buffet, or a block, such as the Columbian Circle by Hudec – which is made for Chinese and used by Chinese.

Finally it can be said that what buildings survived until now, they are used and protected. Maybe their function has changed, maybe the users changed, but they are still in use, and they are known as the remains of the foreign jurisdiction.

A középületeket tekintve Hudec munkássága egy különleges helyzetben van. A Park Hotel és a Grand Theatre még mindig a város középpontját jelzik, így nagyon vigyáznak rájuk. Ezek az épületek ismertek, aki Shanghaiba érkezik, ezeket biztosan meg szeretné tekinteni, így a helyieknek is érdekükben áll az eredeti állapot fenntartása. El lehet mondani, hogy ebben a tekintetben igen jól megvédik az épületeket: felújításokkor Hudec eredeti terveit követik. Az ott dolgozók igen büszkék épületeikre, és ezért szintén védik azokat. A Country Hospital, csak hogy kiemeljünk egy nem a főtéren álló példát is, még mind a mai napig használatban van, még a használati igények változása után is képes jól kiszolgálni funkcióját. A lakosok nagy része ismeri Hudecet és legalább két-három épületét ismeri. Azonban az ő helyzete igencsak egyedi megítélés alá esik, mert ő nem csak épületeket, hanem jeleket alkotott Shanghai számára.

Lakóépületei már nem voltak ilyen szerencsések, bár még ezek is védve vannak a hasonló funkciókhoz képest. A Columbian Circle épületei például egy-egy családnak készültek, de jelenleg legalább két teljes család használ egy épületet. Azzal nem számolt Hudec, hogy ezeket esetleg egy nap majd kínaiak fogják használni, akiknek lakókultúrájuk más illetve általában sokkal kisebb alapterületen élnek. Emiatt az épületeket felosztják több kisebb lakásra, hogy több lakónak lehessen saját ingatlanja. Shanghai lakossági száma miatt nem igen engedheti meg magának azt a luxust, hogy egy ekkora épületben csak egy család lakjon, ha már nem rombolják le, hanem megtartják ezeket az épületeket.

Saját lakóépülete, viszont, szintén kiemelt helyzetben van megbecsülése miatt. Az építmény nemrégiben volt restaurálva és jelenleg az a cég/alapítvány használja, amelyik az építés örökségének fenntartásával foglalkozik. Benne megtalálható egy múzeum Hudec életútjáról és munkásságáról, életéről. A látogató megtudhatja, hol és hogyan élt és alkotott a művész.

A lakóépületekről általánosságban azt lehet mondani, hogy szerkezetileg nem változtak, de használatukból fakadó változások a homlokzatot is igencsak befolyásolják. Rengeteg lakótömb épült, egy idő után kínaiak számára is. Ezek használata ugyanaz, csak a használatból következő igények változtak meglehetősen nagyot. A külföldi fennhatóságok ideje alatt a város egyik legszebb része volt, szinte ékszeres doboz, ebből következően nem is volt a legolcsóbb. A mai tendenciákat elnézve már a kis lakások inkább a szegényebb rétegek számára érhetőek el. Itt is sok épület kisebb lakásokra lett osztva, jellemzően egy ablak-egy lakás. Ezek az építmények általában két-három emelet magasak, és a földszint fölött legalább egy ingatlan van kialakítva, ha nem kettő (függőlegesen), amelyek csak egy ablak szélességet kapnak a homlokzatból. A földszinten pedig kis, kínai üzletek sorakoznak, valamelyiknek még kirakatüvege is van, de gyakran előfordul az egyszerű redőnytakarás is.

Ezzel szemben vannak olyan blokkok, ahol a lakófunkció megváltozott teljesen (nem csak egy házban), és jelenleg üzlet- és étteremsorok találhatóak. Ezek a részek teljesen renoválva vannak, és turisztikai célponttá formálódtak. Leggyakrabban a francia negyedben találkozhat a sétáló ilyennel: egy kapun befordul és nyüzsgő, talán két-három blokkból álló együttesben találja magát, ahol a kétszintes vöröstéglás házak teljesen fel vannak újítva, alsó szintjükön kínálnak az üzletek

mindent, amit el lehet adni a külföldieknek („tipikus” kínai dolgokat), felső szintjükön pedig éttermek foglalják a helyet. Ezekből egy igen érdekes kilátás születik a városra: szintben a többi ház azért meglehetősen kitakarja a látóhatárt, de egyrészt lefelé az emberek nyüzsgő tömegét már felülről lehet megtekinteni, fölfelé pedig kevésbé takarnak az eddig zavaró tetőformák, reklámok, épületrészek, és a látóhatárt csak a magas házak, felhőkarcolók sziluettje töri meg (igen gyakran). Ezeknek a területeknek a funkciója teljesen megváltozott, és általában nem is él már ott senki.

A város legkevésbé megváltozott része lakóépületek szempontjából a volt francia koncessziós terület (igazából ma belefoglalják részben a volt brit területeket is). A külföldiek által külföldiek részére tervezett házakat általában most is külföldiek használják – nagyon sokba követségek, nemzetközi szervezetek költöztek be. Kinézetük nem sokat változott. Egyedül állnak egy telken, visszahúzva, szabadon álló tervezésben. A telek körül általában magas kerítés van, hogy megakadályozza a belátást. A környék csöndes, az utak platánfákkal vannak övezve. Az itt sétáló bármelyik nagyvárosba képzelhetné saját magát, ám az egyik, korábban sem lakóépületnek szánt, utcafronton levő hát aljában egy kínai árus kínál acélszerkezeteket építkezésekhez.

Összességében azt lehet mondani, hogy az épületek, amik eddig túlélték a pusztításokat és megmenekültek a rombolástól, azok már védve vannak. Talán funkciójuk változott, vagy a felhasználók, de még mindig használják őket, ami szinte az egyik legfontosabb dolog: egyrészt ahhoz, hogy rendesen működjön az épület, fenn kell tartani, javításokat kell végezni, így sokkal jobb állapotban vannak, mintha üresen állnának, másrészt ha üresen állnának, akkor a még mindig fejlődő város valószínűleg hamar eltüntetné őket, mert a helyiek bármennyire is szeretik, gazdaságilag azért annyira nem éri meg nekik fenntartani egy ekkora üres épületet.

7. The contemporary atmosphere of the foreign districts

The foreign architects received a commission with the expectation to plan something majestic and/or with high quality. They did their best, designed many public and residential buildings, and at that time these were used by the costumer who wanted represent their significance. Nowadays the former notability is completed with a modern users' expectations which usually do not go along with the architects' design.

Shanghai is the city of the skyscrapers today. However, it has the concession areas with the two-, or three-storey residential and the five-, six-, eight-storey public building. In their background with the skyscrapers. Compared these two styles to each other it can be disturbing: the brick and stone architecture to the glass and steel.

Naturally they can live together, they are not bothering each other, but the new buildings are not due to be the old ones. The best example to this is Hudec's house. It has three storeys, a pitched roof, and a small and quiet garden in the French Concession, where it should not be outstanding by this design. However, it is hard to find this building, because its site is occupied by other edifices. It is behind a six-storey restaurant, but it is well protected thus no one can say another word. The most disturbing part is that the whole building cannot be seen in one picture because of its surrounding. Also in the surroundings there are skyscrapers in the background of a British cottage house. And not only his house has this situation.

For people from the west this diversification is a little frightening. It can be used, of course, but at first sight the people just terrify because the known forms and shapes are used or decorated completely differently and not by the architect but by the users. The whole view of the city is waving: the Bund and the south part of the French Concession is very quiet, they are familiar. However just strolling deeper for example into the French Concession from south, suddenly appears the Shanghai Library with its megalomaniac monumentality.

On the other hand during the walk in the city centre among the skyscrapers, which are made from steel and glass, to find something not that firm is comforting indeed. To walk on the West Nanjing road and enter into the People's Square arriving by the Grand Theatre it is consoling. After so many magnificent but adamantine steel and glass structure the adventurer can see something “small” but majestic, detailed and artistic.

Naturally the Chinese attitude should be examined as well since they are the ones who use these buildings and create their atmosphere. People, who can remember these constructions, are telling amused how these buildings were new for them. Between the world wars, it was almost impossible for a middle class citizen to buy one of Hudec's or P & T 's buildings. Since then the situation has changed a lot: some of these lose their value but other ones have appreciated because

7. A korábbi külföldi negyedek jelenlegi atmoszférája

A külföldi építészek megbízásokat kaptak, hogy tervezzenek méltóságos és/vagy minőségi épületet. Ők megtették minden tőlük telhetőt, rengeteg köz- és lakóépületet formáltak, és használati idejükben a tulajdonos hatalmát, befolyását, erejét közvetítette. A modern korban a korábbi elegancia ki van egészülve a modern felhasználók elképzeléseivel, amik általában nem illenek bele az építész eredeti elképzeléseibe.

Shanghai jelenleg a felhőkarcolók városa, és ez a korábbi koncessziós területek két-három-öt-hét emeletes épületei körül alakult ki. Ezek háttérben a magas házak vannak, amik szinte törpeméretűvé zsugorítják a korábbi elegáns épületeket. Egymás mellett néha zavaró képet alkotnak: a téglá és az acél-üveg építészet.

Természetesen a két építészeti létező tud egymás mellett, nem „zavarják” egymást, de az új épületek esetlegessé teszik a régieket. A legjobb példa erre Hudec saját háza. Ez egy három emeletes, magastető épület, saját kis és csendes kerttel a francia negyedben, ahonnan stílusát tekintve nem lenne szabad kitűnnie. Mégis, már a megtalálása is nehézségeket okoz, mert a telket felosztották, és a ház körbeépült magasabb építményekkel. Az utcai homlokzata elé felépítettek egy hat emelet magas éttermet. Ez a ház viszont jól védve van, így senki nem emelhet egy szót sem ezek ellen az új építések ellen. A legzavaróbb talán az, hogy az épületet nem lehet egy képen megtekinteni (emberi szem működéséhez közel hasonlóan működő lencsével), mert nem lehet elég távol menni, hogy az egész épület teljesen beleférjen. Illetve igazából mulatságos, ahogy a kép háttérben mindenféleképpen egy felhőkarcoló szerepel. El lehet mondani, hogy nem Hudec háza az egyetlen ilyen modern tulajdonságokkal rendelkező épület.

A nyugati emberek számára ez a különbözőség meglehetősen zavaró és ijesztő lehet. Meg lehet szokni, de első pillantásra inkább megrémül az ember, mert az ismert formák és tömegek teljesen máshogy vannak használva vagy dekorálva, és ez erősen eltér a megszokottól. A város teljes látképe hullámzóan váltakozó: a Bund és a francia negyed kellemesen ismerős és kevésbé zajos. Ám ha az ember jobban belemerül a sétálgatásba, akkor például a francia negyed déli végétől indulva egyszer csak beleütközik a Shanghai Könyvtár megalomániás monumentalitásával.

Máshonnan nézve a felhőkarcolók között sétálva, amik acélból és üvegből készültek, találni valami kevésbé kemény és rideg területet igazán megnyugtató. A West Nanjing roadon sétálva, ami tele van az új építésű magas házakkal, és megérkezni a People's Square-re a Grand Theatre oldalán, a maga művészi finomságával, igazán „megnyugtató”. A sok elképesztő, nyaktörő, de mindezek ellenére erőteljesen kemény magas ház után üdítő a szemnek valami „kicsit”, részleteiben végiggondoltat és jól kidolgozottat látni.

A kínaiak hozzáállását is meg kell vizsgálni, hiszen a helyiek használják többségében és ők alakítják az atmoszféráját is ezeknek a helyeknek. Azok, akik még emlékeznek a külföldi tervezők

The “International” Shanghai

of their foreign designers. For the average Chinese it is a prestige to have such a building. Furthermore they are very enthusiastic to observe the history of these buildings.

The residences used by Chinese have their marks on them: for example the outside units of the air conditioners are always sitting in the windows, dryer hangings are set up on the façades. The cables creates such huge bunches which frightens the European observer because of its fire risk but for the Chinese these are completely normal. On the other hand it should be said, that the eastern culture handle the western architecture with respect and attention by their methods – this is worth to look after. The buildings seem a little “used” but this cause a unique charm.

Walking around the city is an interesting thing. Everywhere can be found some western (or westernise by Chinese artists) architecture. This cause such a heterogeneity which is hard to accept. It is amusing to discover the city in architectural meaning, but after a few hours the observer saturates and the “chaos” will be annoying.

43.picture – 43.kép
The commercial-façades
A reklámhomlokzatok

A “nemzetközi” Shanghai

által tervezett épületek építésére elámulva mesélik, hogy milyen volt látni egy teljesen újfajta építészetet megtestesülni. A korai időkben, még a két világháború között szinte elképzelhetetlen volt, egy középosztálybeli polgár megvehessen egy Palmer & Turner vagy Hudec féle lakást. Azóta, mint mondják, sokat változott a világ, és egy részük meglehetősen leértékelődött, de vannak, amik tervezőik miatt csak még drágábbak lettek. Az átlag kínai számára presztízskérdést jelent, hogy ki lakik ilyen házakban. Mindezek mellett nagyon lelkesen mesélik, hogy figyelik ezeket a számukra elérhetetlen épületeket.

A kínaiak lakta lakóépületek pedig magán viseli a kínai nyomokat: minden ablakba ki an téve a légkondicionáló kültéri egysége, a szárító rudak ki vannak helyezve. A kábelek pedig szinte csomókat alkotnak a homlokzatokon, egy európai szemlélő számára olyan felmérhetetlen kockázattal, amire a kínaiak igazából csak megvonják a vállukat. Azt el kell mondani, hogy mindenképp érdekes megtekinteni, hogy a keleti kultúra hogy bánik a nyugati építéssel: tisztelettel, de saját módszerekkel. Az épületek így egy kissé „leharcolt”, elhasznált állapotúnak tűnnek, de fakad ebből egy bizonyos bájuk.

A városban sétálni igen érdekes: mindenfelé meg lehet találni a nyugati építészet hatásait és nyomait. Ez olyan szintű heterogenitást okoz, amit elsőre nehéz lehet befogadni. Fantasztikus felfedezni a várost építészeti szemmel, de egy fél nap után az ember megtelítődik a „káosszal”

44.picture – 44.kép
The modern usage
A modernkori használat

8. Architectural critics

The foreigner architects made an exceptional work with their design. Their buildings are still standing, used and nowadays respected. They arrived here and formed the city a little to their own, and gave the technique.

In humanity meaning they did a real good job. They planned homes, they built workplaces, and they introduced the modern construction methods and technology to Shanghai. They did what they were paid for: planned the western design for the wish of the costumers.

As far as the architecture is concerned, some observations has to be done. First of all they arrived here as an extraneous, and, thought there were some attempts to use the Chinese architectural language, they used their own nationality's or the modern world-styles regardless the surroundings. Considering that they did what they were paid for it is acceptable, on the other hand the nowadays' heterogeneity and indiscriminate feeling are rooted in those solutions.

Second of all they were regardless about the Chinese tradition. Even when they were planning for Chinese they were using the western architectural language without considering the fact that this may not be as good for the eastern people and culture as for the western.

Not for the last the foreigners made a huge profit from their constructions at the expense of the Chinese. They used the historical situation and made a lot of money “on the back of the eastern culture”.

On the other hand it shall be declined there were attempts to understand the Chinese architectural language. More architect offices tested the eastern structures, decorations, roofs. Also they were working with Chinese co-workers such as Lu in the Palmer & Turner, Hudec as well (it was not so widespread but these were signs of their attempt).

In terms of construction, the foreign architects taught and learned a lot to and from the Chinese culture. Many constructions were made on not solid soil, and the development of the foundations, the solution caused by this situation were amazing at that time. The ascending structures are incredible as well considering their building time and apparatus. The use of brick, concrete, reinforced concrete, steel and aluminium (in their order) is exceptional in the world.

They used such a modern hygienic and comforting equipment which was unknown for the Chinese at that time. They introduced them and built them in.

In the city they made a huge change as well. The Shanghai Municipal Council controlled the renovations, the reconstruction of roads, established green parks (first they were prohibited for Chinese, but after a while they were reachable for them as well), and developed the public transport by developing the tram line for example.

8. Építészeti kritika

A külföldi építészek kivételesen jó munkát végeztek a tervezéseket illetően. Épületeik még mindig állnak (például a kevésbé alkalmas talaj ellenére), használják őket és tisztelik is. Amikor megérkeztek ide, saját képükre formálták a várost és használták a saját technikájukat.

Humanitárius szemel nézve igen jó munkát végeztek. Otthonokat terveztek, munkahelyeket építettek, bemutatták a nyugati modern szerkezeteket, módszereket és technikákat Shanghainak. Megtették, amivel megbízták őket: nyugati stílusú épületeket építettek a megbízóik kívánságára.

Viszont amikor az építészetről beszélünk, akkor egy-két észrevételt meg kell tenni. Elsőként megérkeztek ide kívülállóként, és, bár voltak rá próbálkozások, saját nemzetük vagy világviszonylatban jól ismert építészeti nyelveket használták kihagyva a kínait. Egyrésztől megtették, amiért fizettek nekik, másrésztől a mai heterogén és „össze-vissza” érzés az ő ilyen megoldásaikban gyökerezik.

Másodsorban nem törődtek a kínai hagyományokkal. Még amikor kínaiak számára terveztek, akkor is a nyugati kultúrából indultak ki, megfontolás nélkül, hogy nem ezzel a háttérrel rendelkező emberek fogják használni: ami megfelelő a nyugati ember számára, az lehet, hogy kevésbé pozitív vagy elfogadható a keleti mentalitású számára.

Nem utolsó sorban hatalmas profitot szereztek az építkezések kapcsán a kínaiak hátrányára. A történelmi helyzetet kihasználva „nyerészkedtek” a kínaiakat kihasználva.

Másik részről meg kell állapítani azt is, hogy bár nem jártak sikerrel, igenis voltak próbálkozások a kínai és a nyugati építészeti nyelv közös alkalmazására. Több építésziroda tesztelt keleti szerkezeteket, tetőket, dekorációkat, részleteket. Sőt legalább egy esetről tudunk, ahol konkrétan kínai munkatárs dolgozott a terveken.

A szerkezeteket tekintve a nyugatiak egyaránt rengeteget tanultak keleti társaiktól, de tanítottak is nekik. Sok építkezés nem szilárd talajon zajlott, és alapozási megoldások például elképesztőek abból a korból. A felmenő szerkezetek szintén hihetetlenek, tekintve az építések idejét és kivitelezési lehetőségeket. A téglá, beton, vasbeton, acél és alumínium használatának sokfélesége szinte egyedülálló a világon.

Olyan technikai és higiéniai változásokat hoztak el, ami addig ismeretlenek voltak a korabeli leírások szerint. A nyugatiak megismertették a várost ezekkel a megoldásokkal és be is építették őket.

A város fejlődésébe is igen erősen belefolytak. A Shanghai Városi Tanács felügyelte a felújításokat, az úthelyreállításokat, parkokat létesített, és kiépítették a közösségi közlekedést is a villamos vonalak fejlesztésével is.

The “International” Shanghai

To sum up it can be said, that the foreign architects were regardless to their surroundings, they did not rehearse very hard to use the Chinese architectural language which caused the inhomogeneity of the city. On the other hand they made an exceptional work, built amazing structures, used unique solutions and introduced the new technique to the Chinese.

45.picture – 45.kép
The “new” functions
Az “új” funkciók

A “nemzetközi” Shanghai

Összefoglalásként azt lehet mondani, hogy bár az építészek tekintet nélkül voltak a környezetükre, és csak próbálkozások történtek a kínai építészeti nyelv alkalmazására, ami a város inhomogenitását okozta, kiemelkedő munkát végeztek, elképesztő szerkezeteket építettek, egyedi megoldásokat alkalmaztak és az új technikákat bemutatták a keleti kultúrának is.

46.picture – 46.kép
The old and the new together
A régi és az új együtt

9. Summary

The history of Shanghai, the appearance of the foreign districts changed very much the urbanisation of Shanghai. Their architecture seems to be until nowadays a significant character of the urban image and a strong forming factor.

After the introduction of Shanghai’s history, the history of the foreign concession were presented which nationalities formed the city as it is today.

The foreign districts’ architecture showed how many different styles were used at that time clearly or united. Some of the main architects and architect firms and their buildings represented the various designees which were made and constructed.

Finally the modern usage demonstrated how much these have changed in function, usage, construction, and technique. The atmosphere alter with time and it is not clear if this is beneficial or disadvantageous. The responsibility of the former architectural generation should have to be examined.

Shanghai’s urbanisation started before the appearance of the foreign districts. However the outlander played a main role in forming a city to a metro- or mega polis, this is unimpeachable. The question is how would have Shanghai developed if it is free from the western influence.

9. Összefoglalás

Shanghai történelme, a külföldi negyedek megjelenése erősen megváltoztatták a város urbanizációját. Az ő építészetük egy igen jelentős karakteri sajátossága a városnak.

A történelmi háttér megvizsgálása után a külföldi negyedek meghatározó építészein keresztül került bemutatásra a különböző stílusok számtalan sokasága, amiket tisztán vagy keverve használtak.

Végezetül a külföldi negyedek jelenlegi használata és atmoszférája is vizsgálat alá került. A modern használat felfedte, hogy az eredeti funkciók mennyit változtak, az atmoszféra vizsgálata pedig azt járta körül, hogy a változások az épületek körül milyen hatással vannak azokra. A tervező építészek felelőssége ebben a kérdésben igen kardinális kérdés.

Shanghai urbanizációja már jóval a külföldiek megjelenése előtt megkezdődött, bár ez nem akadályozta meg őket, és igen jelentős szerepet játszottak annak alakításában, hogy a metro- vagy megapolisz mai megjelenése ilyen egyedi. A kérdés talán az lehet, hogy vajon a nyugati kultúrák ilyen fokú befolyásolása nélkül mégis hogy fejlődött volna a város.

Acknowledgements

I would like to thank to those who helped me from the beginning about this project.

To Tamás Mezős, the professor of BME, my consult, who helped me to realize Shanghai is a good option and I should try it.

To Gyula Scheuer, the Cancellor of ELTE, who gave me the idea to reach Imre Hamar and supported me from the background.

To Imre Hamar, the leader of the Confucian Institute in Budapest for helping me to travel to Shanghai safely and always had an eye on me.

To Livia Szentmártoni, the referent of Education and Culture in the Shanghai Hungarian Consulate, who helped me to find a trainee place in Shanghai, and made me feel safe there.

To Yinan Ni, the chief of the company, where I was working, for accepting my application and helping me all time long.

To Liping Tang, the professor of Tongji University, for accepting my application and introducing me to the traditional Chinese architecture and the great moments in the office.

To Jiwen Zhao, the manager of the company, for keeping on touch with me and organising everything.

To Sun, Gong, Zhan, Chen, Yan, Fan, Gao, Yu, Hu, and all the others for the work together and the great moments in the office.

To Márton Hunyady and András Pálffy, my friends, for supporting me by the IT-stuff while I was in Shanghai.

To my family, who were supporting me and worrying at the same time.

To my friends, who did not understand me but they supported me anyway.

To Dóra Babicz, András Pálffy, Domonkos Huszár, Márton Hunyady, my frineds, for lecturing.

Köszönetnyilvánítás

Szeretném megköszönni mindazoknak, akik segítettek ennek a projektnek a megszületését a kezdetektől

Mezős Tamásnak, a BME professzorának, konzulensemnek, aki segített Shanghaiban kapcsolatot keresni és mondta, hogy igencsak érdemes megpróbálni.

Scheuer Gyulának, az ELTE kancellárjának, aki összekötött Hamar Imrével és a háttérből végig támogattott.

Hamar Imrének, a Konfúcius Intézet vezetőjének, aki segített elrendezni mindent a kiutazásom körül és végig rajtam tartotta a szemét.

Szentmártoni Líviának, a Shanghai Magyar Konzulátus oktatási és kulturális referensének, aki segített gyakornoki helyet találni Shanghaiban, és a biztonságot nyújtotta.

Yinan Ninek, a cég vezetőjének, ahol dolgoztam, hogy dolgozhattam náluk, és a segítségért kint létem alatt.

Liping Tangnak, a Tongji University professzorának, hogy elfogadta jelentkezésemet, hogy megmutatta nekem a kínai hagyományos építkezés alapjait, és a jó pillanatokért az irodában.

Jiwen Zhaonak, a cég menedzserének, hogy végig tartotta velem a kapcsolatot és elrendezett számomra mindent.

Munkatársaimnak: Sun, Gond, Zhan, Chen, Yan, Fan, Gao, Yu, Hu és a többiek, a csodás pillanatok az irodában.

Hunyadi Mártonnal és Pálffy Andrásnak, barátaimnak, hogy a technikai hátteret biztosították számomra, mg kint voltam.

Családomnak, akik végig támogattak, az aggodás mellett.

Barátaimnak, akik nem értették, hogy mit csinálok, és mégis támogattak.

Babicz Dórinak, Pálffy Andrisnak, Huszár Domonkosnak, Hunyady Mártonnak, barátaimnak a lektorálásért.

Bibliography

1. Shanghai, article, Hun, seen: 09.2015. Source: <https://hu.wikipedia.org/wiki/Sanghaj>
2. Robert Kennaway Douglas: Shanghai, article, 1902 Encyclopedia, Eng., seen: 09.2015 Source: <http://www.1902encyclopedia.com/S/SHA/shanghai.html>
3. Shanghai, article, Hun, seen: 09.2015. Source: <http://wiki.konfuciuszintezet.hu/index.php/Shanghai>
4. Katie Hunt: Shanghai: China's capitalist showpiece, article, BBC News, Eng, seen 09.2015. Source: <http://news.bbc.co.uk/2/hi/business/7373394.stm>
5. J J Spigelman: The Foundation of Western Shanghai, conference article, 2007. Sydney, Eng, seen 09.2015. Source: http://www.supremecourt.justice.nsw.gov.au/Documents/spigelman_speeches_2007.pdf
6. Shanghai, article, Eng, seen: 09.2015. Source: <https://en.wikipedia.org/wiki/Shanghai>
7. History of Shanghai, article, Eng, seen 09.2015. Source: https://en.wikipedia.org/wiki/History_of_Shanghai
8. Stefano Piastra: Italians in the ‘Old Shanghai’: a Preliminary Contribution, occasional paper, Shanghai, 2013, Eng, seen 09.2015. Source: http://amsacta.unibo.it/3840/1/Italians_in_the_'Old_Shanghai'.pdf
9. A Short History of Shanghai, article, The New York Times, Eng, seen 09.2015. Source: https://en.wikipedia.org/wiki/History_of_Shanghai
10. Tim Lambert: A Brief History of Shanghai, China, article, Eng, seen: 09.2015. Source: <http://www.localhistories.org/shanghai.html>
11. Sara Naumann: A short history of Shanghai, article, Eng, seen: 09.2015. Source: http://gochina.about.com/od/shanghai/p/SH_History.htm
12. History, article, Eng, seen: 09.2015. Source: <http://www.frommers.com/destinations/shanghai/692801>
13. Timeline of Shanghai, article, Eng, seen: 09.2015. Source: https://en.wikipedia.org/wiki/Timeline_of_Shanghai
14. Historical Timeline: Shanghai timeline, article, Eng, seen: 09.2015. Source: <http://streetsofshanghai.pbworks.com/w/page/18638682/Historical%20Timeline>
15. Kerrie L MacPherson: Shanghai’s History: Back to the Future, article, Harvard Asia Pacific Review, Eng, seen: 09.2015. Source: http://web.mit.edu/lipoff/www/hapr/spring02_wto/shanghai.pdf
16. Shanghai International Settlement (1843-1941), article, Eng, seen: 09.2015. Source: <http://historum.com/asian-history/42501-shanghai-international-settlement-1843-1943-a.html>
17. Shanghai International Settlement, article, Eng, seen: 09.2015. Source: https://en.wikipedia.org/wiki/Shanghai_International_Settlement#Return_to_Chinese_rule

Irodalomjegyzék

1. Shanghai, cikk, Hun, megtek.: 2015.09. Source: <https://hu.wikipedia.org/wiki/Sanghaj>
2. Robert Kennaway Douglas: Shanghai, cikk, 1902 Encyclopedia, Eng., megtek.: 09.2015 Source: <http://www.1902encyclopedia.com/S/SHA/shanghai.html>
3. Shanghai, cikk, Hun, megtek.: 2015.09. Source: <http://wiki.konfuciuszintezet.hu/index.php/Shanghai>
4. Katie Hunt: Shanghai: China's capitalist showpiece, cikk, BBC News, Eng, megtek.: 2015.09. Source: <http://news.bbc.co.uk/2/hi/business/7373394.stm>
5. J J Spigelman: The Foundation of Western Shanghai, conference cikk, 2007. Sydney, Eng, megtek.: 2015.09. Source: http://www.supremecourt.justice.nsw.gov.au/Documents/spigelman_speeches_2007.pdf
6. Shanghai, cikk, Eng, megtek.: 2015.09. Source: <https://en.wikipedia.org/wiki/Shanghai>
7. History of Shanghai, cikk, Eng, megtek.: 2015.09. Source: https://en.wikipedia.org/wiki/History_of_Shanghai
8. Stefano Piastra: Italians in the ‘Old Shanghai’: a Preliminary Contribution, occasional paper, Shanghai, 2013, Eng, megtek.: 2015.09. Source: http://amsacta.unibo.it/3840/1/Italians_in_the_'Old_Shanghai'.pdf
9. A Short History of Shanghai, cikk, The New York Times, Eng, megtek.: 2015.09. Source: https://en.wikipedia.org/wiki/History_of_Shanghai
10. Tim Lambert: A Brief History of Shanghai, China, cikk, Eng, megtek.: 2015.09. Source: <http://www.localhistories.org/shanghai.html>
11. Sara Naumann: A short history of Shanghai, cikk, Eng, megtek.: 2015.09. Source: http://gochina.about.com/od/shanghai/p/SH_History.htm
12. History, cikk, Eng, megtek.: 2015.09. Source: <http://www.frommers.com/destinations/shanghai/692801>
13. Timeline of Shanghai, cikk, Eng, megtek.: 2015.09. Source: https://en.wikipedia.org/wiki/Timeline_of_Shanghai
14. Historical Timeline: Shanghai timeline, cikk, Eng, megtek.: 2015.09. Source: <http://streetsofshanghai.pbworks.com/w/page/18638682/Historical%20Timeline>
15. Kerrie L MacPherson: Shanghai’s History: Back to the Future, cikk, Harvard Asia Pacific Review, Eng, megtek.: 2015.09. Source: http://web.mit.edu/lipoff/www/hapr/spring02_wto/shanghai.pdf
16. Shanghai International Settlement (1843-1941), cikk, Eng, megtek.: 2015.09. Source: <http://historum.com/asian-history/42501-shanghai-international-settlement-1843-1943-a.html>

18. Nanjingi szerződés, article, Hun, seen: 09.2015. Source: http://wiki.konfuciuszintezet.hu/index.php/Nanjingi_szerz%C5%91d%C3%A9s
19. Első ópiumháború, article, Hun, seen: 09.2015. Source: http://wiki.konfuciuszintezet.hu/index.php/Els%C5%91_%C3%B3piumh%C3%A1bor%C3%BA
20. Yuan Fang: Influences of British Architecture in China – Shanghai and Tientsin (1843-1943), PhD thesis, University of Edinburgh 1995, Eng
21. The Portuguese Consulate-General at Shanghai, article, Eng, seen: 09.2015. Source: <http://www.macaudata.com/macabook/ebook001/html/c02.html>
22. List of historic buildings in Shanghai, article, Eng, seen: 09.2015. Source: https://en.wikipedia.org/wiki/List_of_historic_buildings_in_Shanghai
23. Simon Fieldhouse: Buildings of the Bund, article, seen: 09.2015. Source: <http://www.simonfieldhouse.com/galleries/shanghai/>
24. Museum & Building, article, seen: 09.2015. Source: <http://english.eastday.com/shanghai/Museum/bund/index.html>
25. The Bund — Buildings No.19 - No.29, article, seen: 09.2015. Source: <http://www.travelchinaguide.com/attraction/shanghai/bund-buildings.htm>
26. List of Historic Buildings in Shanghai, article, seen: 09.2015. Source: http://www.liquisearch.com/list_of_historic_buildings_in_shanghai
27. Shanghai Art Deco Buildings Database, article, seen: 09.2015. Source: <http://www.shanghaiartdeco.net/shanghai-art-deco-buildings-database/>
28. Former Consulate-General of the United Kingdom, Shanghai, article, Eng, seen: 09.2015. Source: https://en.wikipedia.org/wiki/Former_Consulate-General_of_the_United_Kingdom,_Shanghai
29. Michelle Qiao: History of old Bund building revived in rare photos, article, ShanghaiDaily.com, 10.2014., Eng, seen: 09.2015. Source: <http://www.shanghaidaily.com/feature/ideal/History-of-old-Bund-building-revived-in-rare-photos/shdaily.shtml>
30. Edward Denison,Guang Yu Ren: Building Shanghai: The Story of China's Gateway, book, London, 2006, Eng.
31. Charlie W. L. Xue: World Architecture in China, book, Hong Kong, 2010, Eng
32. George Gilbert Scott, article, Eng, seen: 09.2015. Source: https://en.wikipedia.org/wiki/George_Gilbert_Scott
33. Peter G. Rowe,Seng Kuan: Architectural Encounters with Essence and Form in Modern China, book, MIT, Massachusetts, 2002, Eng.
34. Holy Trinity Church, Shanghai, article, Eng, seen: 09.2015. Source: https://en.wikipedia.org/wiki/Holy_Trinity_Church,_Shanghai
35. Martha Groves: Shanghai's Red Church rises once again, article, Los Angeles Times, 2011, Eng, seen: 09.2015. Source: <http://articles.latimes.com/2011/feb/27/entertainment/la-ca-shanghai-cathedral-20110227>

17. Shanghai International Settlement, cikk, Eng, megtek.: 2015.09. Source: https://en.wikipedia.org/wiki/Shanghai_International_Settlement#Return_to_Chinese_rule
18. Nanjingi szerződés, cikk, Hun, megtek.: 2015.09. Source: http://wiki.konfuciuszintezet.hu/index.php/Nanjingi_szerz%C5%91d%C3%A9s
19. Első ópiumháború, cikk, Hun, megtek.: 2015.09. Source: http://wiki.konfuciuszintezet.hu/index.php/Els%C5%91_%C3%B3piumh%C3%A1bor%C3%BA
20. Yuan Fang: Influences of British Architecture in China – Shanghai and Tientsin (1843-1943), PhD thesis, University of Edinburgh 1995, Eng
21. The Portuguese Consulate-General at Shanghai, cikk, Eng, megtek.: 2015.09. Source: <http://www.macaudata.com/macabook/ebook001/html/c02.html>
22. List of historic buildings in Shanghai, cikk, Eng, megtek.: 2015.09. Source: https://en.wikipedia.org/wiki/List_of_historic_buildings_in_Shanghai
23. Simon Fieldhouse: Buildings of the Bund, cikk, megtek.: 2015.09. Source: <http://www.simonfieldhouse.com/galleries/shanghai/>
24. Museum & Building, cikk, megtek.: 2015.09. Source: <http://english.eastday.com/shanghai/Museum/bund/index.html>
25. The Bund — Buildings No.19 - No.29, cikk, megtek.: 2015.09. Source: <http://www.travelchinaguide.com/attraction/shanghai/bund-buildings.htm>
26. List of Historic Buildings in Shanghai, cikk, megtek.: 2015.09. Source: http://www.liquisearch.com/list_of_historic_buildings_in_shanghai
27. Shanghai Art Deco Buildings Database, cikk, megtek.: 2015.09. Source: <http://www.shanghaiartdeco.net/shanghai-art-deco-buildings-database/>
28. Former Consulate-General of the United Kingdom, Shanghai, cikk, Eng, megtek.: 2015.09. Source: https://en.wikipedia.org/wiki/Former_Consulate-General_of_the_United_Kingdom,_Shanghai
29. Michelle Qiao: History of old Bund building revived in rare photos, cikk, ShanghaiDaily.com, 10.2014., Eng, megtek.: 2015.09. Source: <http://www.shanghaidaily.com/feature/ideal/History-of-old-Bund-building-revived-in-rare-photos/shdaily.shtml>
30. Edward Denison,Guang Yu Ren: Building Shanghai: The Story of China's Gateway, book, London, 2006, Eng.
31. Charlie W. L. Xue: World Architecture in China, book, Hong Kong, 2010, Eng
32. George Gilbert Scott, cikk, Eng, megtek.: 2015.09. Source: https://en.wikipedia.org/wiki/George_Gilbert_Scott
33. Peter G. Rowe,Seng Kuan: Architectural Encounters with Essence and Form in Modern China, book, MIT, Massachusetts, 2002, Eng.
34. Holy Trinity Church, Shanghai, cikk, Eng, megtek.: 2015.09. Source: https://en.wikipedia.org/wiki/Holy_Trinity_Church,_Shanghai

36. Bettina Bauerfiend, Josefine Fokda: Bridging Urbanities: Reflections on Urban Design in Shanghai and Berlin, book, Berlin, 2011, Eng
37. Atkinson & Dallas – Basic Biographical Details, official dates, DSA Architect Biography Report, 2015, Eng, seen: 09.2015. Source: http://www.scottisharchitects.org.uk/architect_full.php?id=202154
38. Sang Lee, Ruth Baumeister: The Domestic and the Foreign in Architecture, book, Rotterdam, 2007, Eng
39. Francesco Cosentino: Shanghai from Modernism to Modernity, book, 2013, Eng
40. Astor House Hotel – former Richards House, information, Eng-Chin, seen 09.2015. Source: <http://www.pujianghotel.com/e-cn-1.htm>
41. Grace Zhang: Astor House Hotel, article, Eng, seen: 09.2015. Source: <http://www.mishanghai.org/Sites/wiki.php?id=102>
42. Astor House Hotel (Shanghai), article, Eng, seen: 09.2015. Source: [https://en.wikipedia.org/wiki/Astor_House_Hotel_\(Shanghai\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Astor_House_Hotel_(Shanghai))
43. Astor House: History of the Astor House Hotel (Shanghai) 1900–22, article, Eng, seen: 09.2015. Source: [https://en.wikipedia.org/wiki/History_of_the_Astor_House_Hotel_\(Shanghai\)_1900%E2%80%9322](https://en.wikipedia.org/wiki/History_of_the_Astor_House_Hotel_(Shanghai)_1900%E2%80%9322)
44. Heinrich Becker architect (*1868 †1922), Architect Inform, official dates, 2015, Ger, seen: 09.2015. Source: <http://eng.archinform.net/arch/63745.htm>
45. Heinrich Becker (Architekt) article, Ger, seen: 09.2015. Source: [https://de.wikipedia.org/wiki/Heinrich_Becker_\(Architekt\)](https://de.wikipedia.org/wiki/Heinrich_Becker_(Architekt))
46. Russo-Chinese Bank Building, article, Eng, seen: 09.2015. Source: <http://www.chinese-architecture.info/BUND/SH-BU-010.htm>
47. The Russo-Chinese Bank Building - built in 1901 (No. 15, The Bund) article, Eng, seen: 09.2015. Source: <http://english.eastday.com/e/shmb/u1a4021175.html>
48. The Russo-Chinese Bank Building - built in 1901 (No. 15, The Bund), article, Eng, seen: 09.2015. Source: <http://english.eastday.com/e/shmb/u1a4021175.html>
49. Concordia Club, 5110 documents, Eng, seen: 09.2015. Source: <http://www.virtualshanghai.net/Photos/Images?ID=1642>
50. Concordia Club, 5110 documents, Eng, seen: 09.2015. Source: <http://www.virtualshanghai.net/Photos/Images?ID=29696>
51. Concordia Club, 5110 documents, Eng, seen: 09.2015. Source: <http://www.virtualshanghai.net/Photos/Images?ID=16417>
52. China: Concordia Club in Shanghai, article, Ger, seen: 09.2015. Source: http://www.moneypedia.de/index.php/China:Concordia_Club_in_Shanghai
53. St. Ignatius Cathedral, Shanghai, article, Eng, seen: 09.2015. Source: https://en.wikipedia.org/wiki/St._Ignatius_Cathedral,_Shanghai
54. Waibaidu Bridge, article, Eng, seen: 09.2015. Source: https://en.wikipedia.org/wiki/Waibaidu_Bridge

35. Martha Groves: Shanghai's Red Church rises once again, cikk, Los Angeles Times, 2011, Eng, meglek.: 2015.09. Source: <http://cikks.latimes.com/2011/feb/27/entertainment/la-ca-shanghai-cathedral-20110227>
36. Bettina Bauerfiend, Josefine Fokda: Bridging Urbanities: Reflections on Urban Design in Shanghai and Berlin, book, Berlin, 2011, Eng
37. Atkinson & Dallas – Basic Biographical Details, official dates, DSA Architect Biography Report, 2015, Eng, meglek.: 2015.09. Source: http://www.scottisharchitects.org.uk/architect_full.php?id=202154
38. Sang Lee, Ruth Baumeister: The Domestic and the Foreign in Architecture, book, Rotterdam, 2007, Eng
39. Francesco Cosentino: Shanghai from Modernism to Modernity, book, 2013, Eng
40. Astor House Hotel – former Richards House, information, Eng-Chin, meglek.: 2015.09. Source: <http://www.pujianghotel.com/e-cn-1.htm>
41. Grace Zhang: Astor House Hotel, cikk, Eng, meglek.: 2015.09. Source: <http://www.mishanghai.org/Sites/wiki.php?id=102>
42. Astor House Hotel (Shanghai), cikk, Eng, meglek.: 2015.09. Source: [https://en.wikipedia.org/wiki/Astor_House_Hotel_\(Shanghai\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Astor_House_Hotel_(Shanghai))
43. Astor House: History of the Astor House Hotel (Shanghai) 1900–22, cikk, Eng, meglek.: 2015.09. Source: [https://en.wikipedia.org/wiki/History_of_the_Astor_House_Hotel_\(Shanghai\)_1900%E2%80%9322](https://en.wikipedia.org/wiki/History_of_the_Astor_House_Hotel_(Shanghai)_1900%E2%80%9322)
44. Heinrich Becker architect (*1868 †1922), Architect Inform, official dates, 2015, Ger, meglek.: 2015.09. Source: <http://eng.archinform.net/arch/63745.htm>
45. Heinrich Becker (Architekt) cikk, Ger, meglek.: 2015.09. Source: [https://de.wikipedia.org/wiki/Heinrich_Becker_\(Architekt\)](https://de.wikipedia.org/wiki/Heinrich_Becker_(Architekt))
46. Russo-Chinese Bank Building, cikk, Eng, meglek.: 2015.09. Source: <http://www.chinese-architecture.info/BUND/SH-BU-010.htm>
47. The Russo-Chinese Bank Building - built in 1901 (No. 15, The Bund) cikk, Eng, meglek.: 2015.09. Source: <http://english.eastday.com/e/shmb/u1a4021175.html>
48. The Russo-Chinese Bank Building - built in 1901 (No. 15, The Bund), cikk, Eng, meglek.: 2015.09. Source: <http://english.eastday.com/e/shmb/u1a4021175.html>
49. Concordia Club, 5110 documents, Eng, meglek.: 2015.09. Source: <http://www.virtualshanghai.net/Photos/Images?ID=1642>
50. Concordia Club, 5110 documents, Eng, meglek.: 2015.09. Source: <http://www.virtualshanghai.net/Photos/Images?ID=29696>
51. Concordia Club, 5110 documents, Eng, meglek.: 2015.09. Source: <http://www.virtualshanghai.net/Photos/Images?ID=16417>
52. China: Concordia Club in Shanghai, cikk, Ger, meglek.: 2015.09. Source: http://www.moneypedia.de/index.php/China:Concordia_Club_in_Shanghai

55. Grace Yang: Recording Shanghai's Bittersweet Memories - What the Waibaidu Bridge means to Shanghai and its people, article, Eng, seen: 09.2015. Source: http://www.bjreview.com.cn/expo2010/2010-06/30/content_282180.htm
56. White mansion one of homes for patriotic newspaper beacon, article, Eng, seen: 09.2015. Source: <http://www.shanghaidaily.com/feature/art-and-culture/White-mansion-one-of-homes-for-patriotic-newspaper-beacon/shdaily.shtml>
57. P & T Architects & Engineers Ltd. article, Eng, seen: 09.2015. Source: https://en.wikipedia.org/wiki/P_%26_T_Architects_%26_Engineers_Ltd.
58. The early years, article, Eng, seen: 09.2015. Source: <http://www.p-t-group.com/allhistory.html>
59. Joshua Shi: Designer of edifices, article, 2002, Eng, seen 09.2015. Source: http://www.chinadaily.com.cn/en/doc/2002-07/26/content_129649.htm
60. Damian Harper, Min Dai: Lonely Planet Shanghai, book, Shanghai, 2010, Eng.
61. Lynn Pan: Shanghai Style: Art and Design Between the Wars, book, Hong Kong, 2008, Eng.
62. Georges Binder: Tall Buildings of Asia and Australia, book, Victoria, 2001, Eng.
63. Historic Building Appraisal , article, seen: 09.2015. Source: http://www.lcsd.gov.hk/CE/Museum/AAB/form/20130627_en.pdf
64. Union Building, Shanghai, article, Eng, seen: 09.2015. Source: https://en.wikipedia.org/wiki/Union_Building,_Shanghai
65. The Union Building - built in 1916 (No. 3, The Bund) article, Eng, seen: 09.2015. Source: <http://english.eastday.com/e/shmb/u1a4019636.html>
66. The Banque de l'Indochine Building - built in 1914 (No. 29, The Bund), article, Eng, seen: 09.2015. Source: <http://english.eastday.com/e/shmb/u1a4021467.html>
67. The Yangtze Insurance Building - built in 1918-1920 (No. 26, The Bund), article, Eng, seen: 09.2015. Source: <http://english.eastday.com/e/shmb/u1a4021414.html>
68. Yangtze Insurance Building, article, Eng, seen: 09.2015. Source: https://en.wikipedia.org/wiki/Yangtze_Insurance_Building
69. The Glen Line Building - built in 1922 (No. 28, The Bund), article, Eng, seen: 09.2015. Source: <http://english.eastday.com/e/shmb/u1a4021457.html>
70. HSBC Building, the Bund, article, Eng, seen: 09.2015. Source: https://en.wikipedia.org/wiki/HSBC_Building,_the_Bund
71. The HSBC Building - built in 1923 (No. 12, The Bund) article, Eng, seen: 09.2015. Source: <http://english.eastday.com/e/shmb/u1a4021073.html>
72. The Chartered Bank Building - built in 1923, (No. 18, The Bund) article, Eng, seen: 09.2015. Source: <http://english.eastday.com/e/shmb/u1a4021227.html>
73. Yokohama Specie Bank Building, article, Eng, seen: 09.2015. Source: https://en.wikipedia.org/wiki/Yokohama_Specie_Bank_Building
74. The Yokohama Specie Bank Building - built in 1924 (No. 24, The Bund), article, Eng, seen: 09.2015. Source: <http://english.eastday.com/e/shmb/u1a4021365.html>

53. St. Ignatius Cathedral, Shanghai, cikk, Eng, megtek.: 2015.09. Source: https://en.wikipedia.org/wiki/St._Ignatius_Cathedral,_Shanghai
54. Waibaidu Bridge, cikk, Eng, megtek.: 2015.09. Source: https://en.wikipedia.org/wiki/Waibaidu_Bridge
55. Grace Yang: Recording Shanghai's Bittersweet Memories - What the Waibaidu Bridge means to Shanghai and its people, cikk, Eng, megtek.: 2015.09. Source: http://www.bjreview.com.cn/expo2010/2010-06/30/content_282180.htm
56. White mansion one of homes for patriotic newspaper beacon, cikk, Eng, megtek.: 2015.09. Source: <http://www.shanghaidaily.com/feature/art-and-culture/White-mansion-one-of-homes-for-patriotic-newspaper-beacon/shdaily.shtml>
57. P & T Architects & Engineers Ltd. cikk, Eng, megtek.: 2015.09. Source: https://en.wikipedia.org/wiki/P_%26_T_Architects_%26_Engineers_Ltd.
58. The early years, cikk, Eng, megtek.: 2015.09. Source: <http://www.p-t-group.com/allhistory.html>
59. Joshua Shi: Designer of edifices, cikk, 2002, Eng, megtek.: 2015.09. Source: http://www.chinadaily.com.cn/en/doc/2002-07/26/content_129649.htm
60. Damian Harper, Min Dai: Lonely Planet Shanghai, book, Shanghai, 2010, Eng.
61. Lynn Pan: Shanghai Style: Art and Design Between the Wars, book, Hong Kong, 2008, Eng.
62. Georges Binder: Tall Buildings of Asia and Australia, book, Victoria, 2001, Eng.
63. Historic Building Appraisal , cikk, megtek.: 2015.09. Source: http://www.lcsd.gov.hk/CE/Museum/AAB/form/20130627_en.pdf
64. Union Building, Shanghai, cikk, Eng, megtek.: 2015.09. Source: https://en.wikipedia.org/wiki/Union_Building,_Shanghai
65. The Union Building - built in 1916 (No. 3, The Bund) cikk, Eng, megtek.: 2015.09. Source: <http://english.eastday.com/e/shmb/u1a4019636.html>
66. The Banque de l'Indochine Building - built in 1914 (No. 29, The Bund), cikk, Eng, megtek.: 2015.09. Source: <http://english.eastday.com/e/shmb/u1a4021467.html>
67. The Yangtze Insurance Building - built in 1918-1920 (No. 26, The Bund), cikk, Eng, megtek.: 2015.09. Source: <http://english.eastday.com/e/shmb/u1a4021414.html>
68. Yangtze Insurance Building, cikk, Eng, megtek.: 2015.09. Source: https://en.wikipedia.org/wiki/Yangtze_Insurance_Building
69. The Glen Line Building - built in 1922 (No. 28, The Bund), cikk, Eng, megtek.: 2015.09. Source: <http://english.eastday.com/e/shmb/u1a4021457.html>
70. HSBC Building, the Bund, cikk, Eng, megtek.: 2015.09. Source: https://en.wikipedia.org/wiki/HSBC_Building,_the_Bund
71. The HSBC Building - built in 1923 (No. 12, The Bund) cikk, Eng, megtek.: 2015.09. Source: <http://english.eastday.com/e/shmb/u1a4021073.html>
72. The Chartered Bank Building - built in 1923, (No. 18, The Bund) cikk, Eng, megtek.: 2015.09. Source: <http://english.eastday.com/e/shmb/u1a4021227.html>

75. Customs House, Shanghai, article, Eng, seen: 09.2015. Source: https://en.wikipedia.org/wiki/Customs_House,_Shanghai
76. The Customs House - built in 1927 (No. 13, The Bund), article, Eng, seen: 09.2015. Source: <http://english.eastday.com/e/shmb/u1a4021140.html>
77. Beth Aharon Synagogue, article, 2012, Eng, seen: 09.2015. Source: https://en.wikipedia.org/wiki/Beth_Aharon_Synagogue
78. Peace Hotel article, Eng, seen: 09.2015. Source: https://en.wikipedia.org/wiki/Peace_Hotel
79. The Peace Hotel (Peace Hotel and Sassoon House) - built in 1906 and 1929, (No.19-20, The Bund), article, Eng, seen: 09.2015. Source: <http://english.eastday.com/e/shmb/u1a4021266.html>
80. Taras Grescoe: The Man Who Changed the Face of Shanghai, article, New York Times, 2014, Eng, seen 09.2015. Source: http://www.nytimes.com/2014/10/05/travel/the-man-who-changed-the-face-of-shanghai-.html?_r=1
81. Broadway Mansions, article, Eng, seen: 09.2015. Source: http://www.liquisearch.com/broadway_mansions
82. Anne Warr: Broadway Mansions - Architectural Features: Architectural Features, article, Eng, seen: 09.2015. Source: http://www.liquisearch.com/broadway_mansions/architectural_features
83. Jamie Carstairs: Metropole Hotel, Shanghai, 1930, article, 2012, Eng, seen: 09.2015. Source: <http://visualisingchina.net/blog/2012/03/14/metropole-hotel-shanghai-1930/>
84. Metropole Hotel and Fuzhou Building, article, 2012, Eng, seen: 09.2015. Source: <http://www.idealshanghai.com/venues/2451/>
85. Mercantile Bank of India, London and China, article, Eng, seen: 09.2015. Source: https://en.wikipedia.org/wiki/Mercantile_Bank_of_India,_London_and_China
86. Grosvenor House, article, 2012, Eng, seen: 09.2015. Source: <http://www.idealshanghai.com/venues/2431/>
87. Bank of China Building, Shanghai, article, 2012, Eng, seen: 09.2015. Source: https://en.wikipedia.org/wiki/Bank_of_China_Building,_Shanghai
88. Luca Poncellini, Csejdy Júlia: Hudec László, book, Budapest, 2010, Hun
89. Jánossy Péter Sámuel, Deke Erh: Hudec László, book, Budapest, 2010, Hun-Eng
90. Hudec László, website, Eng, seen: 09.2015. Source: <http://www.ladislavhudec.eu/>
91. Hugyeczk László Ede (1893-1958), website, Hudec Kulturális Alapítvány, Hun, seen: 09.2015. Source: <http://www.hudecproject.com/hu/let-t>
92. Luca Poncellini: Laszlo Hudec in Shanghai (1919-1947), article, Torino, 2007, Eng
93. Paying tribute to the genius of Laszlo Hudec, article, Shanghai Daily, 2008, Eng
94. Art Deco Influence On Shanghai's Shikumen, article, Eng, seen: 09.2015. Source: <http://shanghaistreetstories.com/?p=6676>
95. A Book on Hudec's Most Iconic Architecture In Shanghai, article, Eng, seen: 09.2015. Source: <http://shanghaistreetstories.com/?p=4166>

73. Yokohama Specie Bank Building, cikk, Eng, megtek.: 2015.09. Source: https://en.wikipedia.org/wiki/Yokohama_Specie_Bank_Building
74. The Yokohama Specie Bank Building - built in 1924 (No. 24, The Bund), cikk, Eng, megtek.: 2015.09. Source: <http://english.eastday.com/e/shmb/u1a4021365.html>
75. Customs House, Shanghai, cikk, Eng, megtek.: 2015.09. Source: https://en.wikipedia.org/wiki/Customs_House,_Shanghai
76. The Customs House - built in 1927 (No. 13, The Bund), cikk, Eng, megtek.: 2015.09. Source: <http://english.eastday.com/e/shmb/u1a4021140.html>
77. Beth Aharon Synagogue, cikk, 2012, Eng, megtek.: 2015.09. Source: https://en.wikipedia.org/wiki/Beth_Aharon_Synagogue
78. Peace Hotel cikk, Eng, megtek.: 2015.09. Source: https://en.wikipedia.org/wiki/Peace_Hotel
79. The Peace Hotel (Peace Hotel and Sassoon House) - built in 1906 and 1929, (No.19-20, The Bund), cikk, Eng, megtek.: 2015.09. Source: <http://english.eastday.com/e/shmb/u1a4021266.html>
80. Taras Grescoe: The Man Who Changed the Face of Shanghai, cikk, New York Times, 2014, Eng, megtek.: 2015.09. Source: http://www.nytimes.com/2014/10/05/travel/the-man-who-changed-the-face-of-shanghai-.html?_r=1
81. Broadway Mansions, cikk, Eng, megtek.: 2015.09. Source: http://www.liquisearch.com/broadway_mansions
82. Anne Warr: Broadway Mansions - Architectural Features: Architectural Features, cikk, Eng, megtek.: 2015.09. Source: http://www.liquisearch.com/broadway_mansions/architectural_features
83. Jamie Carstairs: Metropole Hotel, Shanghai, 1930, cikk, 2012, Eng, megtek.: 2015.09. Source: <http://visualisingchina.net/blog/2012/03/14/metropole-hotel-shanghai-1930/>
84. Metropole Hotel and Fuzhou Building, cikk, 2012, Eng, megtek.: 2015.09. Source: <http://www.idealshanghai.com/venues/2451/>
85. Mercantile Bank of India, London and China, cikk, Eng, megtek.: 2015.09. Source: https://en.wikipedia.org/wiki/Mercantile_Bank_of_India,_London_and_China
86. Grosvenor House, cikk, 2012, Eng, megtek.: 2015.09. Source: <http://www.idealshanghai.com/venues/2431/>
87. Bank of China Building, Shanghai, cikk, 2012, Eng, megtek.: 2015.09. Source: https://en.wikipedia.org/wiki/Bank_of_China_Building,_Shanghai
88. Luca Poncellini, Csejdy Júlia: Hudec László, book, Budapest, 2010, Hun
89. Jánossy Péter Sámuel, Deke Erh: Hudec László, book, Budapest, 2010, Hun-Eng
90. Hudec László, website, Eng, megtek.: 2015.09. Source: <http://www.ladislavhudec.eu/>
91. Hugyeczk László Ede (1893-1958), website, Hudec Kulturális Alapítvány, Hun, megtek.: 2015.09. Source: <http://www.hudecproject.com/hu/let-t>
92. Luca Poncellini: Laszlo Hudec in Shanghai (1919-1947), cikk, Torino, 2007, Eng

96. Hudec László, article, Hun, seen: 09.2015. Source: http://www.kfki.hu/~kiraly/private/csaladcd/cdtartalom/elodeink/dokumentumok/KL_hudec.pdf
97. Csejdy Virág: Testközelből Hugyecz László építész életéről, aki Sanghajban is tevékenykedett, article, építészfórum.com, 2008, Hun, seen: 09.2015. Source: <http://epiteszforum.hu/testkozolbol-hugyecz-laszlo-epitesz-eleterol-aki-sanghajban-is-tevekenykedett>
98. Hugyecz László (1893-1958), article, Terebess Ázsia Lexikon, Hun, seen: 09.2015. Source: <http://terebess.hu/keletkultinfo/lexikon/hudec.html>
99. 'Hudec and Shanghai', Deke Erh Photography Exhibition, article, Eng, seen: 09.2015. Source: http://www.china.org.cn/travel/expo2010shanghai/2009-04/23/content_17661535.htm
100. Photo essay: McTyeire School (No. 3 Girls' Middle School), Shanghai, article, Eng, seen: 09.2015. Source: <https://treeofmamre.wordpress.com/2009/07/10/photo-essay-mctyeire-school-no-3-girls-middle-school-shanghai/>
101. Collegiate Gothic style meshes with philosophy of girls' school, article, Eng, seen: 09.2015. Source: <http://www.shanghaidaily.com/feature/art-and-culture/Collegiate-Gothic-style-meshes-with-philosophy-of-girls-school/shdaily.shtml>
102. The school for China's daughters, article, Eng, seen: 09.2015. Source: <http://english.eastday.com/eastday/englishedition/node20665/node20667/node22808/node45576/node45577/userobject1ai1194357.html>
103. Wukang Mansion, article, Eng, seen: 09.2015. Source: https://en.wikipedia.org/wiki/Wukang_Mansion
104. Restoring a slice of Shanghai, article, Eng, seen: 09.2015. Source: http://www.chinadaily.com.cn/cityguide/2008-09/08/content_7008760.htm
105. Hudec's Restored Residence to Open, article, Eng, seen: 09.2015. Source: http://www.changning.net/art/2013/11/19/art_1140_240378.html
106. Hudec Memorial Hall officially opened, article, Eng, seen: 09.2015. Source: <http://www.meet-in-shanghai.net/news/news.php?id=1762>
107. Grand Theatre 216 Nanjing XiLu, Shanghai, article, Eng, seen: 09.2015. Source: <http://cinematreaures.org/theaters/3708>
108. Park Hotel Shanghai, article, Eng, seen: 09.2015. Source: https://en.wikipedia.org/wiki/Park_Hotel_Shanghai
109. The Asia Building - built in 1916 (No. 1, The Bund), article, Eng, seen: 09.2015. Source: <http://english.eastday.com/e/shmb/u1a4019607.html>
110. Alexandre Leonard, article, Eng, seen: 09.2015. Source: <http://www.shanghaiartdeco.net/alexandre-leonard/>
- 111.** Michelle Qiao: French Art Deco master left elegant mark on city, article, ShanghaiDaily, Eng, seen: 09.2015. Source: <http://www.shanghaidaily.com/feature/art-and-culture/French-Art-Deco-master-left-elegant-mark-on-city/shdaily.shtml>

93. Paying tribute to the genius of Laszlo Hudec, cikk, Shanghai Daily, 2008, Eng
94. Art Deco Influence On Shanghai's Shikumen, cikk, Eng, meglek.: 2015.09. Source: <http://shanghaistreetstories.com/?p=6676>
95. A Book on Hudec's Most Iconic Architecture In Shanghai, cikk, Eng, meglek.: 2015.09. Source: <http://shanghaistreetstories.com/?p=4166>
96. Hudec László, cikk, Hun, meglek.: 2015.09. Source: http://www.kfki.hu/~kiraly/private/csaladcd/cdtartalom/elodeink/dokumentumok/KL_hudec.pdf
97. Csejdy Virág: Testközelből Hugyecz László építész életéről, aki Sanghajban is tevékenykedett, cikk, építészfórum.com, 2008, Hun, meglek.: 2015.09. Source: <http://epiteszforum.hu/testkozolbol-hugyecz-laszlo-epitesz-eleterol-aki-sanghajban-is-tevekenykedett>
98. Hugyecz László (1893-1958), cikk, Terebess Ázsia Lexikon, Hun, meglek.: 2015.09. Source: <http://terebess.hu/keletkultinfo/lexikon/hudec.html>
99. 'Hudec and Shanghai', Deke Erh Photography Exhibition, cikk, Eng, meglek.: 2015.09. Source: http://www.china.org.cn/travel/expo2010shanghai/2009-04/23/content_17661535.htm
100. Photo essay: McTyeire School (No. 3 Girls' Middle School), Shanghai, cikk, Eng, meglek.: 2015.09. Source: <https://treeofmamre.wordpress.com/2009/07/10/photo-essay-mctyeire-school-no-3-girls-middle-school-shanghai/>
101. Collegiate Gothic style meshes with philosophy of girls' school, cikk, Eng, meglek.: 2015.09. Source: <http://www.shanghaidaily.com/feature/art-and-culture/Collegiate-Gothic-style-meshes-with-philosophy-of-girls-school/shdaily.shtml>
102. The school for China's daughters, cikk, Eng, meglek.: 2015.09. Source: <http://english.eastday.com/eastday/englishedition/node20665/node20667/node22808/node45576/node45577/userobject1ai1194357.html>
103. Wukang Mansion, cikk, Eng, meglek.: 2015.09. Source: https://en.wikipedia.org/wiki/Wukang_Mansion
104. Restoring a slice of Shanghai, cikk, Eng, meglek.: 2015.09. Source: http://www.chinadaily.com.cn/cityguide/2008-09/08/content_7008760.htm
105. Hudec's Restored Residence to Open, cikk, Eng, meglek.: 2015.09. Source: http://www.changning.net/art/2013/11/19/art_1140_240378.html
106. Hudec Memorial Hall officially opened, cikk, Eng, meglek.: 2015.09. Source: <http://www.meet-in-shanghai.net/news/news.php?id=1762>
107. Grand Theatre 216 Nanjing XiLu, Shanghai, cikk, Eng, meglek.: 2015.09. Source: <http://cinematreaures.org/theaters/3708>
108. Park Hotel Shanghai, cikk, Eng, meglek.: 2015.09. Source: https://en.wikipedia.org/wiki/Park_Hotel_Shanghai
109. The Asia Building - built in 1916 (No. 1, The Bund), cikk, Eng, meglek.: 2015.09. Source: <http://english.eastday.com/e/shmb/u1a4019607.html>

Table of figures

1. Modern Shanghai – New Pudong district/Modern Shanghai – Új Pudong negyed, seen: 06.2015. Source: own picture
2. Modern Shanghai – The Bund/Modern Shanghai –Bund, seen 06.2015. Source: own picture
3. Shanghai around 1888 with the concessions/Shanghai 1888 körül a külföldi koncessziók területével, seen 09.2015. Source: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/2/21/Early_Shanghai_after_Yan_1984_EN.svg/452px-Early_Shanghai_after_Yan_1984_EN.svg.png
4. Shanghai during the Ming dynasty with walls/Shanghai a Ming-dinasztia idején városfallal körülvéve, seen: 09.2015. Source: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/1/12/Shanghai_walled_city%2C_Ming.jpeg/260px-Shanghai_walled_city%2C_Ming.jpeg
5. Shanghai around the turn of the XX. century/Sanghaj a XX. század fordulóján, seen 09.2015. Source: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/9/94/Shanghai_19th_century.jpg/180px-Shanghai_19th_century.jpg
6. Shanghai’s French concession/Shanghaii Francia negyed területe, seen 09.2015. Source: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/b/b1/Shanghai_Nanking_Road_1930s.jpeg/220px-Shanghai_Nanking_Road_1930s.jpeg
7. Modern Shanghai – sight with the Waibaidu Bridge/Modern Shanghai – látkép a Waibaidu híddal, seen 06.2015. Source own picture
8. Modern Shanghai – People Square with the Shanghai Museum/Modern Shanghai – People Square a Shanghia Museummal, seen: 06.2015. Source: own picture
9. Shanghai – map of the settlements around 1930/Shanghai – külföldi területek térképe 1930 körül, seen: 09.2015. Source: <https://christinamillard.files.wordpress.com/2014/08/shanghaimap.gif>
10. Shanghai – whole map of the settlements/Shanghai – külföldi területek teljes térképe, seen: 09.2015. Source: http://www.virtualshanghai.net/Asset/Preview/vcMap_ID-191_No-1.jpeg
11. Public Garden: Table at the entrance, seen: 09.2015. Source: <https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/e/e9/HuangpuparkOld2.jpg/180px-HuangpuparkOld2.jpg>
12. British Consulate in Shanghai, seen: 09.2015. Source: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/3/30/UK_Consulate_in_SH.jpg
13. The façade of the French Consulate by Knewitt/Francia konzulátus homlokzata Knewitt tervezésében, seen: 09.2015. Source: http://www.virtualshanghai.net/Asset/Preview/dbImage_ID-1174_No-1.jpeg

110. Alexandre Leonard, cikk, Eng, megtek.: 2015.09. Source: <http://www.shanghaiartdeco.net/alexandre-leonard/>
111. Michelle Qiao: French Art Deco master left elegant mark on city, cikk, ShanghaiDaily, Eng, megtek.: 2015.09. Source: <http://www.shanghaidaily.com/feature/art-and-culture/French-Art-Deco-master-left-elegant-mark-on-city/shdaily.shtml>

14. The sight of the French Consulate by Knewitt/Francia konzulátus távlati képe Knewitt tervezésében, seen: 09.2015. Source: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/f/f8/Tcitp_d380_french_consulate_of_shanghai.jpg
15. The English Church (later to become Holy Trinity Cathedral), Shanghai, 1890s/Az angol templom, melyet Holy Trinity Churchként ismerünk, Shanghai 1890, seen: 09.2015. Source: <https://members.tip.net.au/~phodge/images/English%20Church,%20Shanghai.jpg>
16. The sight of the Holy Trinity Cathedral, Shanghai, 1890s/Holy Trinity Church látképe, Shanghai 1890, seen: 09.2015. Source: http://www.virtualshanghai.net/Asset/Preview/dbImage_ID-386_No-1.jpeg
17. The façade of the former British Consulate by George Gilbert Scott/A brit konzulátus homlokzata, George Gilbert Scott, seen: 09.2015. Source: Yuan Fang: Influences of British Architecture in China – Shanghai and Tientsin (1843-1943), PhD thesis, University of Edinburgh 1995, Eng
18. The sight of the former British Consulate by George Gilbert Scott/A brit konzulátus látképe, George Gilbert Scott, seen: 09.2015. Source: http://4.bp.blogspot.com/_KOrIb1KekE/UhpoLxM8nsI/AAAAAAAAABws/wUD8xVUQ5LE/s400/Shanghai+British+Consulate.bmp
19. The façade of the Astor House Hotel by Davies & Thomas/Az Astor House Hotel homlokzata, Davies & Thomas, seen: 09.2015. Source: <http://images.chinatravel.net/images/ChinaTravel/UpLoadPicture/ResourcePhoto/0001%5C3361.jpg>
20. The sight of the Astor House Hotel by Davies & Thomas/Az Astor House Hotel látképe, Davies & Thomas, seen: 09.2015. Source: http://www.virtualshanghai.net/Asset/Preview/dbImage_ID-29689_No-1.jpeg
21. The Russo_Chinese Bank façade, seen: 09.2015. Source: http://www.chinese-architecture.info/BUND/Russo_Chinese.jpg
22. Formerly a Russian Bank, currently used as the Chinese Foreign Exchange and Trade Centre, seen: 09.2015. Source: http://web.utk.edu/~plee3/sh_07.html
23. The sight of the Concordia Club, Becker & Baedeker/A Concodria Klub látképe, Becker & Baedeker, seen: 09.2015. Source: http://www.virtualshanghai.net/Asset/Preview/dbImage_ID-1642_No-1.jpeg
24. The sight of the Concordia Club on the Bund, Becker & Baedeker/ A Concordia Club látképe a Bundon, Becker & Baedeker, seen: 09.2015. Source: http://www.moneypedia.de/images/8/8c/Concordia_club_shanghai_II.jpg
25. The sight of the St. Ignatius Cathedral by William Doyle/A Szt. Ignác katedrális látképe, William Doyle, seen: 09.2015. Source: http://www.mishanghai.org/Sites/files/256*256/file_34.jpg
26. The façade of the St. Ignatius Cathedral by William Doyle/A Szt. Ignác katedrális homlokzata, William Doyle, seen: 09.2015. Source: own picture

Képjegyzék

1. Modern Shanghai – New Pudong district/Modern Shanghai – Új Pudong negyed, seen: 06.2015. Source: own picture
2. Modern Shanghai – The Bund/Modern Shanghai –Bund, seen 06.2015. Source: own picture
3. Shanghai around 1888 with the concessions/Shanghai 1888 körül a külföldi koncessziók területével, seen 09.2015. Source: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/2/21/Early_Shanghai_after_Yan_1984_EN.svg/452px-Early_Shanghai_after_Yan_1984_EN.svg.png
4. Shanghai during the Ming dynasty with walls/Shanghai a Ming-dinasztia idején városfallal körülveve, seen: 09.2015. Source: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/1/12/Shanghai_walled_city%2C_Ming.jpeg/260px-Shanghai_walled_city%2C_Ming.jpeg
5. Shanghai around the turn of the XX. century/Sanghaj a XX. század fordulóján, seen 09.2015. Source: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/9/94/Shanghai_19th_century.jpg/180px-Shanghai_19th_century.jpg
6. Shanghai’s French concession/Shanghaii Francia negyed területe, seen 09.2015. Source: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/b/b1/Shanghai_Nanking_Road_1930s.jpeg/220px-Shanghai_Nanking_Road_1930s.jpeg
7. Modern Shanghai – sight with the Waibaidu Bridge/Modern Shanghai – látkép a Waibaidu híddal, seen 06.2015. Source own picture
8. Modern Shanghai – People Square with the Shanghai Museum/Modern Shanghai – People Square a Shanghia Museummal, seen: 06.2015. Source: own picture
9. Shanghai – map of the settlements around 1930/Shanghai – külföldi területek térképe 1930 körül, seen: 09.2015. Source: <https://christinamillard.files.wordpress.com/2014/08/shanghaiemap.gif>
10. Shanghai – whole map of the settlements/Shanghai – külföldi területek teljes térképe, seen: 09.2015. Source: http://www.virtualshanghai.net/Asset/Preview/vcMap_ID-191_No-1.jpeg
11. Public Garden: Table at the entrance, seen: 09.2015. Source: <https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/e/e9/HuangpuparkOld2.jpg/180px-HuangpuparkOld2.jpg>
12. British Consulate in Shanghai, seen: 09.2015. Source: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/3/30/UK_Consulate_in_SH.jpg
13. The façade of the French Consulate by Knewitt/Francia konzulátus homlokzata Knewitt tervezésében, seen: 09.2015. Source: http://www.virtualshanghai.net/Asset/Preview/dbImage_ID-1174_No-1.jpeg

27. Waibaidu bridge by Erskine/Waibaidu híd, Erskine, seen: 09.2015. Source: Grace Yang: Recording Shanghai's Bittersweet Memories - What the Waibaidu Bridge means to Shanghai and its people, article, Eng, seen: 09.2015. Source: http://www.bjreview.com.cn/expo2010/2010-06/30/content_282180.htm
28. Waibaidu bridge in 1907 by Erskine/Waibaidu híd 1907-ben, Erskine, seen: 09.2015. Source: http://www.vilagkiallitas.hu/albumok/regen/1907_waibaidu_bridge.jpg
29. The façade of the Union Building by P&T/A Union Building homlokzata, P&T, seen: 09.2015. Source: <http://www.chinese-architecture.info/BUND/Union.jpg>
30. The Union Building on the Bund by P&T/Union Building a Bundon, P&T, seen: 09.2015. Source: http://www.chinese-architecture.info/SHANGHAI/sh_0021.jpg
31. The façade of the HSCB by P&T/A HSCB homlokzata, P&T, seen: 09.2015. Source: http://www.simonfieldhouse.com/wp-content/uploads/2011/12/HSBC_Bank_Building_Shanghai_Simon_Fieldhouse-1.jpg
32. The façade of the HSCB by P&T/A HSCB homlokzata, P&T, seen: 09.2015. Source: http://www.chinese-architecture.info/SHANGHAI/sh_19.jpg
33. The façade of the Custom House by P&T/A Custom House homlokzata, P&T, seen: 09.2015. Source: <http://www.chinese-architecture.info/BUND/Union.jpg>
34. The façade of the Custom House on the Bund by P&T/A Custom House homlokzata a Bundon, P&T, seen: 09.2015. Source: http://www.chinese-architecture.info/SHANGHAI/sh_19.jpg
35. The façade of the twin towers by P&T/Az ikertornyok homlokzata, P&T, seen: 09.2015. Source: https://encrypted-tbn3.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcSZhIrJWiV-JR4zaZzJXnUg7YBENe6GS8sHACZLog_UddNQ94vI5w
36. The façade of the twin towers by P&T/Az ikertornyok homlokzata, P&T, seen: 09.2015. Source: https://encrypted-tbn3.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcR-RoNv02YfPvZ2sgShbSP3_KQAVmaK2YX8etSN61U7IyaPh1ATZQ
37. The façade of the Old Bank of China by P&T/Az Old Bank of China homlokzata, P&T, seen: 09.2015. Source: http://www.simonfieldhouse.com/wp-content/uploads/2011/12/Bank_of_China_Shanghai_Simon_Fieldhouse.jpg
38. The façade of the Old Bank of China by P&T/Az Old Bank of China homlokzata, P&T, seen: 09.2015. Source: <http://www.chinese-architecture.info/IM120210/LA6B17-12.JPG>
39. The façade of the Normandie by Hudec/A Normandie homlokzata, Hudec, seen: 09.2015. Source: https://encrypted-tbn3.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcSYUGvhMw_YZBry5iDQ5U0m14moTZlq3fygBF_bhiltkg7F98R8
40. The façade of the Normandie by Hudec/A Normandie homlokzata, Hudec, seen: 09.2015. Source: <http://www.chinadaily.com.cn/cndy/attachement/jpg/site1/20111027/f04da2db11221012ec822e.jpg>

14. The sight of the French Consulate by Knewitt/Francia konzulátus távlati képe Knewitt tervezésében, seen: 09.2015. Source: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/f/f8/Tcftp_d380_french_consulate_of_shanghai.jpg
15. The English Church (later to become Holy Trinity Cathedral), Shanghai, 1890s/Az angol templom, melyet Holy Trinity Churchként ismerünk, Shanghai 1890, seen: 09.2015. Source: <https://members.tip.net.au/~phodge/images/English%20Church,%20Shanghai.jpg>
16. The sight of the Holy Trinity Cathedral, Shanghai, 1890s/Holy Trinity Church látképe, Shanghai 1890, seen: 09.2015. Source: http://www.virtualshanghai.net/Asset/Preview/dbImage_ID-386_No-1.jpeg
17. The façade of the former British Consulate by George Gilbert Scott/A brit konzulátus homlokzata, George Gilbert Scott, seen: 09.2015. Source: Yuan Fang: Influences of British Architecture in China – Shanghai and Tientsin (1843-1943), PhD thesis, University of Edinburgh 1995, Eng
18. The sight of the former British Consulate by George Gilbert Scott/A brit konzulátus látképe, George Gilbert Scott, seen: 09.2015. Source: http://4.bp.blogspot.com/_KOrIb1KekE/UhpoLxM8nsI/AAAAAAAAABws/wUD8xVUQ5LE/s400/Shanghai+British+Consulate.bmp
19. The façade of the Astor House Hotel by Davies & Thomas/Az Astor House Hotel homlokzata, Davies & Thomas, seen: 09.2015. Source: <http://images.chinatravel.net/images/ChinaTravel/UploadPicture/ResourcePhoto/0001%5C3361.jpg>
20. The sight of the Astor House Hotel by Davies & Thomas/Az Astor House Hotel látképe, Davies & Thomas, seen: 09.2015. Source: http://www.virtualshanghai.net/Asset/Preview/dbImage_ID-29689_No-1.jpeg
21. The Russo_Chinese Bank façade, seen: 09.2015. Source: http://www.chinese-architecture.info/BUND/Russo_Chinese.jpg
22. Formerly a Russian Bank, currently used as the Chinese Foreign Exchange and Trade Centre, seen: 09.2015. Source: http://web.utk.edu/~plee3/sh_07.html
23. The sight of the Concordia Club, Becker & Baedeker/A Concodria Klub látképe, Becker & Baedeker, seen: 09.2015. Source: http://www.virtualshanghai.net/Asset/Preview/dbImage_ID-1642_No-1.jpeg
24. The sight of the Concordia Club on the Bund, Becker & Baedeker/ A Concordia Club látképe a Bundon, Becker & Baedeker, seen: 09.2015. Source: http://www.moneypedia.de/images/8/8c/Concordia_club_shanghai_II.jpg
25. The sight of the St. Ignatius Cathedral by William Doyle/A Szt. Ignác katedrális látképe, William Doyle, seen: 09.2015. Source: http://www.mishanghai.org/Sites/files/256*256/file_34.jpg
26. The façade of the St. Ignatius Cathedral by William Doyle/A Szt. Ignác katedrális homlokzata, William Doyle, seen: 09.2015. Source: own picture

41. The façade of the Park Hotel by Hudec/A Park Hotel homlokzata, Hudec, seen: 09.2015. Source: http://www.vilagkiallitas.hu/albumok/regen/1930_park_hotel.jpg
42. The sight of the Park Hotel by Hudec/A Park Hotel látképe, Hudec, seen: 09.2015. Source: http://1.bp.blogspot.com/-bFWDxcOCDPQ/T_SebpDOIII/AAAAAAAAAZ4/q-0IyhrJzgY/s320/Park+Hotel.JPG
43. The commercial-façades/A reklámhomlokzatok, seen 06.2015. Source: own picture
44. The modern usage/A modernkori használat, seen 06.2015. Source: own picture
45. The “new” functions/Az “új” funkciók, seen 06.2015. Source: own picture
46. The old and the new together/A régi és az új együtt, seen: 06.2015. Source: own picture

27. Waibaidu bridge by Erskine/Waibaidu híd, Erskine, seen: 09.2015. Source: Grace Yang: Recording Shanghai’s Bittersweet Memories - What the Waibaidu Bridge means to Shanghai and its people, article, Eng, seen: 09.2015. Source: http://www.bjreview.com.cn/expo2010/2010-06/30/content_282180.htm
28. Waibaidu bridge in 1907 by Erskine/Waibaidu híd 1907-ben, Erskine, seen: 09.2015. Source: http://www.vilagkiallitas.hu/albumok/regen/1907_waibaidu_bridge.jpg
29. The façade of the Union Building by P&T/A Union Building homlokzata, P&T, seen: 09.2015. Source: <http://www.chinese-architecture.info/BUND/Union.jpg>
30. The Union Building on the Bund by P&T/Union Building a Bundon, P&T, seen: 09.2015. Source: http://www.chinese-architecture.info/SHANGHAI/sh_0021.jpg
31. The façade of the HSCB by P&T/A HSCB homlokzata, P&T, seen: 09.2015. Source: http://www.simonfieldhouse.com/wp-content/uploads/2011/12/HSBC_Bank_Building_Shanghai_Simon_Fieldhouse-1.jpg
32. The façade of the HSCB by P&T/A HSCB homlokzata, P&T, seen: 09.2015. Source: http://www.chinese-architecture.info/SHANGHAI/sh_19.jpg
33. The façade of the Custom House by P&T/A Custom House homlokzata, P&T, seen: 09.2015. Source: <http://www.chinese-architecture.info/BUND/Union.jpg>
34. The façade of the Custom House on the Bund by P&T/A Custom House homlokzata a Bundon, P&T, seen: 09.2015. Source: http://www.chinese-architecture.info/SHANGHAI/sh_19.jpg
35. The façade of the twin towers by P&T/Az ikertornyok homlokzata, P&T, seen: 09.2015. Source: https://encrypted-tbn3.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcSZhIrJWiV-JR4zaZzJXnUg7YBENe6GS8sHACZLog_UddNQ94vI5w
36. The façade of the twin towers by P&T/Az ikertornyok homlokzata, P&T, seen: 09.2015. Source: https://encrypted-tbn3.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcR-RoNv02YfpvZ2sgShbSP3_KQAVmaK2YX8etSN61U7IyaPh1ATZQ
37. The façade of the Old Bank of China by P&T/Az Old Bank of China homlokzata, P&T, seen: 09.2015. Source: http://www.simonfieldhouse.com/wp-content/uploads/2011/12/Bank_of_China_Shanghai_Simon_Fieldhouse.jpg
38. The façade of the Old Bank of China by P&T/Az Old Bank of China homlokzata, P&T, seen: 09.2015. Source: <http://www.chinese-architecture.info/IM120210/LA6B17-12.JPG>
39. The façade of the Normandie by Hudec/A Normandie homlokzata, Hudec, seen: 09.2015. Source: https://encrypted-tbn3.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcSYUGvhMw_YZBry5iDQ5U0m14moTZlq3fygBF_bhiltkg7F98R8
40. The façade of the Normandie by Hudec/A Normandie homlokzata, Hudec, seen: 09.2015. Source: <http://www.chinadaily.com.cn/cndy/attachement/jpg/site1/20111027/f04da2db11221012ec822e.jpg>

A “nemzetközi” Shanghai

41. The façade of the Park Hotel by Hudec/A Park Hotel homlokzata, Hudec, seen: 09.2015. Source: http://www.vilagkiallitas.hu/albumok/regen/1930_park_hotel.jpg
42. The sight of the Park Hotel by Hudec/A Park Hotel látképe, Hudec, seen: 09.2015. Source: http://1.bp.blogspot.com/-bFWDxcOCDPQ/T_SebpD0III/AAAAAAAAAZ4/q-0IyhrJzgY/s320/Park+Hotel.JPG
43. The commercial-façades/A reklámhomlokzatok, seen 06.2015. Source: own picture
44. The modern usage/A modernkori használat, seen 06.2015. Source: own picture
45. The “new” functions/Az “új” funkciók, seen 06.2015. Source: own picture
46. The old and the new together/A régi és az új együtt, seen: 06.2015. Source: own picture